

DAVID BOWIE
IS
"PLAGIARISM
OR
REVOLUTION"

INHOUD

Voorwoord Directeur	4
Voorwoord Raad van Toezicht	7
Subsidiegevers, begunstigers, sponsors, Groninger Museum Salon & schenkers	8
Samenwerkingspartners	9
Interview Iris van Herpen	11
Interview Henk de Groot	12
Interview Ralph Keuning	17
Interview Joris Laarman	18
Interview Gertjan Lankhorst	21
Interview Hans Poll	22
Collecties	27
Wall House #2	30
Aanwinsten	35
Presentaties	45
Gratis toegang	50
Educatie & Publieksinformatie	53
Marketing & Communicatie	57
Evenementen	61
Groninger Museum Salon	67
Vereniging Vrienden van het Groninger Museum	68
Publicaties, lezingen & andere externe activiteiten	70
Uitgaven	75
Personeel & Organisatie	77
Raad van Toezicht	84
Financieel verslag	87
Colofon	92

Geachte lezer,

Elk jaar is bijzonder, maar 2016 zullen bezoekers en medewerkers van het Groninger Museum zich ongetwijfeld nog lang heugen.

Het jaar begon voor het Groninger Museum en de bezoekers op 5 januari slecht met de door het KNMI afgegeven weercode rood in verband met hevige ijzel. Als gevolg hiervan was het voor bezoekers nagenoeg onmogelijk naar Groningen te komen en met name naar de tentoonstelling *David Bowie is*.

Op zijn geboortedag op 8 januari bracht David Bowie de cd *Blackstar* uit; een sombere cd met weergaloze muziek. De verwachtingen waren na het uitbrengen van deze cd bij iedereen in het Groninger Museum hooggespannen. Gehoopt werd op een extra impuls bij bezoekers om de tentoonstelling *David Bowie is* te bezoeken.

In de vroege ochtend van maandag 11 januari bereikte ons het bericht dat de zanger, songwriter, muziekproducent, stijl-icoon en acteur David Bowie de dag daarvoor overleden was. Daarna was niets meer hetzelfde. Een niet aflatende stroom bezoekers heeft de tentoonstelling bezocht, reden genoeg voor de verlenging van de tentoonstellingsperiode met vier weken.

Wij zijn enorm verheugd dat we aan het einde van het jaar een bijzondere aankoop konden doen: een fruitschaal van Memphis-medeoprichter Nathalie du Pasquier, uit de nalatenschap van David Bowie. Een blijvende herinnering aan dit artistieke genie wat perfect past binnen de collectie van het Groninger Museum.

Dit jaarverslag vertelt het verhaal van nog veel meer tentoonstellingen, evenementen en samenwerkingen. Twee highlights, die blijk geven van het enorme potentieel van ons museum en diens betekenis voor Groningen, wil ik voor het voetlicht halen.

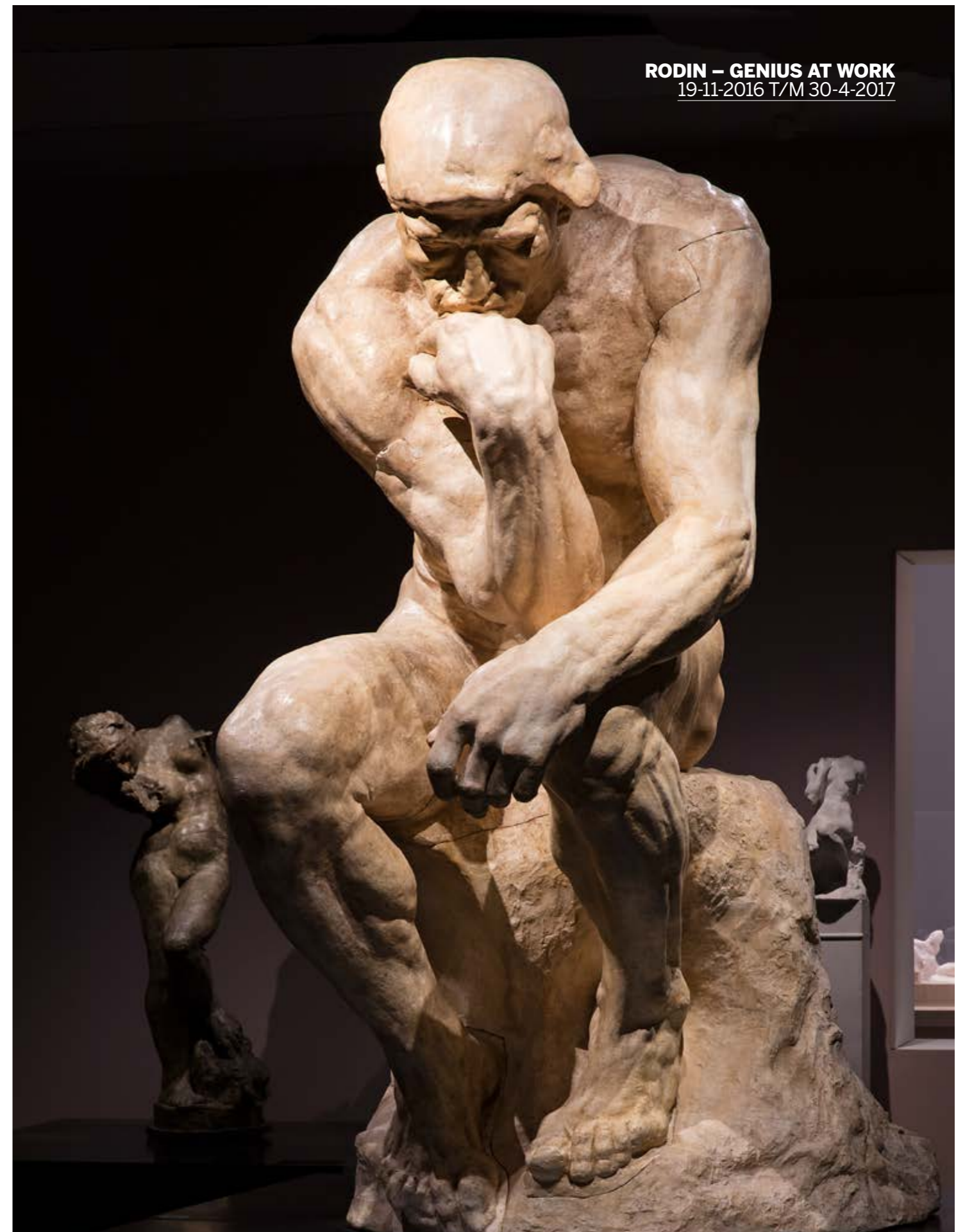
Op 1 september vond de *kick-off* van de invoering van gratis toegang voor kinderen, jongeren en studenten die in Groningen studeren plaats. Het Akkoord van Groningen (gemeente Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen en het Universitair Medisch Centrum Groningen), de provincie Groningen, Noorderpoort en het Alfa-college hebben dit mede mogelijk gemaakt. Wat we op dit moment al kunnen laten weten is dat dit initiatief zeer succesvol is en dat we hopen dat dit leidt tot definitieve continuering.

Het portret van Rudolf Agricola, een van de belangrijkste Europese humanisten, geboren 1443 in Baflo, werd op 23 september onthuld. Het werk van Lucas Cranach de Oudere staat nu, als enige langdurige bruikleen van de Bayerische Staatsgemäldesammlungen aan een museum buiten Duitsland, tentoongesteld in onze collectiezaal.

Mede namens de medewerkers, maar zeer zeker ook namens de bezoekers, wil ik alle begunstigers van het museum bedanken voor hun bijdrage aan het Groninger Museum. Op pagina 8 vindt u de indrukwekkende lijst met instellingen en personen die ons museum een warm hart toedragen.

Een speciaal woord van dank van mijn zijde is dit jaar bestemd voor onze grote, loyale groep vrijwilligers waar wij dit jaar afscheid van hebben genomen. Jarenlang hebben zij met een onstuitbaar enthousiasme en een enorme betrokkenheid bij het museum alle bezoekers voorzien van informatie en een warm en hartelijk welkom geboden.

Andreas Blühm

RODIN – GENIUS AT WORK
19-11-2016 T/M 30-4-2017

Geachte lezer,

In veel opzichten was 2016 een geslaagd jaar met aan het begin de wel zeer bijzondere en spraakmakende tentoonstelling *David Bowie is*. Een tentoonstelling die nog lang heeft nagezinderd in het Groninger Museum en zeer zeker ook in stad en ommeland.

Er is natuurlijk nog veel meer gebeurd het afgelopen jaar, met veel hoogtepunten, waaronder het realiseren van een langgekoesterde wens van het Groninger Museum: sinds 1 september 2016 is het Groninger Museum vrij toegankelijk voor kinderen, jongeren en studerende in Groningen. Voor de stad, de provincie en de grote onderwijsinstellingen in Groningen is het ontzettend belangrijk dat het culturele klimaat verbetert en dat barrières voor jongeren om culturele instellingen te bezoeken worden weggenomen.

De wederom kwalitatief hoogstaande tentoonstelling *Rodin – Genius at Work*, geopend in november 2016, kende een succesvolle start met een wekelijks groeiend aantal bezoekers.

De Raad van Toezicht bedankt de directie en medewerkers van het Groninger Museum voor alle inspanningen, het niet aflatende enthousiasme en de enorme inzet, maar ook voor hun bijdragen aan het culturele leven in én de uitstraling van Groningen.

Onze bijzondere dank gaat uit naar de vrijwilligers waar we dit jaar afscheid van hebben genomen. Tevens bedanken we alle betrokkenen, de sponsors en de subsidiënten. Dankzij hen hebben wij het hoge ambitieniveau van het Groninger Museum kunnen realiseren en continueren.

Johan Remkes
Inez Boogaarts
Maarten Duijvendak
Jacob Kielman
Henk Pijlman
Nathalie de Vries

SUBSIDIEGEVERS, BEGUNSTIGERS, SPONSOREN, GRONINGER MUSEUM SALON & SCHENKERS

SUBSIDIEGEVERS

- + Gemeente Groningen
- + Provincie Groningen

BEGUNSTIGERS

- + BankGiro Loterij
- + J.B. Scholtenfonds / H.S. Kammingafonds
- + Fonds 21
- + Mondriaan Fonds
- + Prins Bernard Cultuurfonds
- + Stichting Beringer Hazewinkel
- + Stichting De Ploeg
- + Stichting Fondsbeheer Culturele Relatie-evenementen Gasunie/GasTerra
- + Stichting 100 jaar De Ploeg
- + Vereniging Rembrandt
- + Vereniging Vrienden van het Groninger Museum

SPONSOREN

- + Bos&Bos Catering
- + Bowie Superfanclub:
 - Boer & Croon Management
 - DEAM
 - De Schoenenfabriek
 - Geert Sanders
 - Groningen Seaports
 - Huis voor de Kunst
- + GasTerra
- + Gasunie
- + Groninger Museum Salon (zie p. 67)
- + NNZ
- + Ophtec
- + Rabobank Stad en Midden Groningen

GRONINGER MUSEUM SALON

- + ABN AMRO
- + Algemeen Belang Verzekeringen
- + s'Amuse
- + Apotheek Helpman
- + Broekema.Nielsen Notarissen
- + Communicatio
- + CRM Excellence
- + Dommerholt Advocaten
- + Effektief Groep
- + Forum Notaris van der Laan
- + Gardepoort
- + J.R.H. van den Hende Register Makelaar – Taxateur Kunst & Antiek
- + Huis voor de Kunst
- + Lexus Groningen
- + NNZ
- + Noorderpoort
- + Richard ter Borg Kunsthandel
- + Sai & Schut Registeraccountants
- + Seatrade Holding
- + Team 4 Architecten
- + TKP Pensioen
- + Workforce Holland

SCHENKERS

- + Folkert Ansing
- + Heer en mevrouw Van Baarsen
- + Henk Baels
- + W.H. de Boer
- + Alma den Broek-Theunisz
- + Capelle Antiques
- + R.J. Clevering
- + M. Dijksterhuis
- + Diana van Dingen
- + Fanfarecorps Hoogezand-Sappemeer
- + Jan Free
- + Gemeente Groningen
- + Jan de Groot
- + S.S.F. Hazewinkel
- + Cees en Anna Hofsteenge
- + Alle Diderik de Jonge
- + C.J.A. Jörg
- + W. Kiewiet-Vos
- + Kringloopwinkel Mamamini
- + Rob Martens
- + E. Nagel
- + Nationaal Militair Museum
- + D.H.J. Ninck Blok
- + Oldkamp Bloazers
- + Sebastiaan Ostkamp
- + Caroline Paterson
- + Politie Eenheid Noord Nederland
- + Trudy Prak-Snoek
- + Stichting Provinciaal Groninger Oudheidkundige Commissie
- + Stichting Waslanden
- + Mevrouw Schijff-Vos
- + A.W. Schmidt
- + W.E. Straat
- + Ter Apeler Harmonie
- + Theatergezelschap Tryater
- + Veenkoloniaal Museum
- + K.F. Veenstra
- + Jaap Visser
- + Familie Vos
- + Wolter & Dros

SAMENWERKINGSPARTNERS

SAMENWERKINGSPARTNERS

- + Academie Minerva, Groningen
- + Alfa-college, Groningen
- + Augustinermuseum, Freiburg (Duitsland)
- + AVROTROS
- + BankGiro Loterij
- + BeQuest, Hengelo
- + BNN-VARA
- + Carnegie Museum of Art, Pittsburgh (VS)
- + Centrum Beeldende Kunst, Groningen
- + Cincinnati Art Museum (VS)
- + Cooper-Hewitt, New York (VS)
- + Cultureel Jongeren Paspoort (CJP), Amsterdam
- + CultuurClick, Groningen
- + Cultureel Studentencentrum Usva, Groningen
- + Dagblad van het Noorden, Groningen
- + Dallas Museum of Art, Dallas (VS)
- + Den Herder Production House, 's-Hertogenbosch
- + Design Museum Holon (Israël)
- + De Verhalen van Groningen
- + Dutch Design Week, Eindhoven
- + Eurosonic Noorderslag, Groningen
- + Fablab, Groningen
- + Friesch Dagblad, Leeuwarden
- + Gemeente Groningen
- + Grand Rapids Art Museum (VS)
- + Groninger Archieven
- + Groninger Forum
- + Hanzehogeschool Groningen
- + Het Akkoord van Groningen
- + Het Nationaal Bus Museum, Hoogezand
- + High Museum of Art, Atlanta (VS)
- + K&C Drenthe, Assen
- + Keramiekmuseum Princessehof, Leeuwarden
- + KRO
- + Kunsthal Düsseldorf (Duitsland)
- + Kunstspot, Groningen
- + Lensvelt, Amsterdam
- + Lidl Nederland
- + Marketing Groningen
- + Menkemaborg, Uithuizen
- + Museum Behnhaus Dägerhaus, Lübeck (Duitsland)
- + Museum de Fundatie, Zwolle
- + Museum im Kulturspeicher, Würzburg (Duitsland)
- + Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC), Den Haag
- + NCRV
- + NDC Media, Groningen
- + Nederlandse Museumvereniging, Amsterdam
- + Nederlandse Spoorwegen
- + Noordelijk Scheepvaartmuseum, Groningen
- + Noord Nederlands Orkest, Groningen
- + Noorderpoort, Groningen
- + Noorderzon, Groningen
- + NP3, Groningen
- + Odensehuis, Groningen
- + Organisation in Design, Utrecht
- + Phoenix Art Museum, Phoenix (VS)
- + Poparchief Groningen
- + Prins Claus Conservatorium, Groningen
- + Provincie Groningen
- + Rijksuniversiteit Groningen
- + Royal Ontario Museum, Toronto (Canada)
- + SCR Cultuurvakanties, Groningen
- + Städel Museum, Frankfurt am Main (Duitsland)
- + Stadsschouwburg De Oosterpoort, Groningen
- + Städtisches Kunstmuseum Spendhaus, Reutlingen (Duitsland)
- + Stichting De Hoven, Onderdendam
- + Stichting Erfgoedpartners, Groningen
- + Stichting 100 jaar De Ploeg, Groningen
- + Stichting De Ploeg, Roden
- + Stichting Groninger Historische Publicaties, Groningen
- + Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Rotterdam
- + Studieverenigingen IK, Meander en Arteva, Groningen
- + Suermondt-Ludwig-Museum, Aken (Duitsland)
- + Universiteitsbibliotheek Groningen
- + Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG)
- + Vereniging Rembrandt, Den Haag
- + Vereniging Stad & Lande, Groningen
- + Vereniging voor Terpenonderzoek, Groningen
- + Victoria & Albert Museum, Londen (GB)
- + Vrijdag, Groningen
- + Vrije Academie voor Kunsthistorisch Onderwijs, Amsterdam
- + Zienemaan, Groningen
- + ZINN, Groningen

IRIS VAN HERPEN MODEONTWERPER

DOOR REGINA ZWAAGSTRA **BEELD** MARC DE GROOT

Iris van Herpen (1984) is modeontwerper en startte in 2007 haar eigen modelabel. In 2012 was haar eerste solotentoonstelling *Iris van Herpen* te zien in het Groninger Museum. Na steden in Frankrijk en Zweden is de expositie nu bezig aan een tour door de Verenigde Staten, waar deze zeven musea aandoet. In 2016 kocht het Groninger Museum uit Van Herpens collectie *Wilderness Embodied* de jurk *Bird Dress* aan.

“Bij de solotentoonstelling hebben Mark Wilson, Sue-an van der Zijpp en ik veel samengewerkt; samen naar de stukken gekeken en een selectie gemaakt om een soort overzicht te creëren van de tijdslijn en van iedere collectie een paar looks uit te lichten. Ook bij de expositie in de Verenigde Staten zitten Mark en ik eigenlijk altijd wel op dezelfde lijn. Het zijn toch de wat museale stukken die we selecteren voor de expositie, die waar veel sculptuurelementen in zitten, heel veel tijd in zit of waar een bijzondere techniek is gebruikt. Er zijn vaak een aantal ontwerpen die eruit springen in een collectie. Dat zijn ook vaak de looks die we selecteren voor de expositie.

De shows zijn wel de hoogtepunten in de afgelopen tien jaar en ik denk dat het een heel mooie stap binnen mijn carrière is geweest dat ik naar de coutureweek in Parijs ben gegaan. Dat heeft me heel ver gebracht. Een ander hoogtepunt is voor mij wel echt die solo-expositie. Dat ik zo'n mooi overzicht heb van al het werk samen, dat ook nog eens reist

dankzij het Groninger Museum, dat is wel echt een mijlpaal in die tien jaar. En het is nog mooier dat hij nu nog steeds aan het reizen is en er nog steeds musea aankomen die die solo-expositie zullen tonen.

In de *Bird Dress* zie je echt mijn manier van werken, waarin verschillende technieken en materialen met elkaar gecombineerd worden. Ik ben als ontwerper begonnen vanuit het handwerk alleen. De eerste jaren heb ik zelfs niet eens een naaimachine aangeraakt, toen deed ik echt ieder naadje met de hand en alle technieken ontstonden vanuit de traditionele couture-technieken. Langzaam ben ik dat gaan combineren met nieuwe technologie: 3D-printing, *laser cutting*, *molding* en ook technieken die ze in de architectuur gebruiken. Bij een modeshow gaat het over de beweging van een stuk laten zien, de interactie met de persoon die het draagt en het overbrengen van een sfeer. Met een expositie breng je meer de techniek en de details over naar mensen, ze kunnen echt inzoomen op het werk en snappen hoe iets gemaakt wordt door de details te zien, dat mis je weer tijdens een show. Als iemand een kledingstuk draagt heb je natuurlijk wéér een compleet andere ervaring van het werk, een veel intiemere ervaring nog dan wanneer je het bekijkt in een museum. Ik vind het allemaal even belangrijk en bijzonder. Ik heb nooit gedacht dat ik ooit met mijn werk in een museum zou exposeren. Ik was heel vereerd dat ze mij benaderden. Ik was een jonge beginnend ontwerper en dat ze me die plek hebben gegeven is echt geweldig geweest.”

HENK DE GROOT INITIATIEFNEMER GRONINGER MUSEUM SALON

DOOR REGINA ZWAAGSTRA **BEELD** CHRISTOPHER SMITH

Henk de Groot (1951) is advocaat en partner bij Dommerholt Advocaten. Hij is initiatiefnemer en bestuursvoorzitter van de Groninger Museum Salon, een exclusieve club van ondernemers die het museum financieel ondersteunt en jaarlijks meerdere keren bijeenkomt om met elkaar en met de directeur, conservatoren, kunstenaars, vormgevers en denkers in gesprek te gaan.

“Zo’n twee jaar geleden kwam ik in contact met Andreas Blühm. Ik vroeg hem of er een club van ondernemers rond het Groninger Museum bestond. Die was er niet. Wel een grote vriendenclub, maar dat was iets anders dan ik voor ogen had. Ik dacht aan een wat beperkter gezelschap dat een wat hogere bijdrage zou leveren: veertig leden en jaarlijks – naast de contributie – € 2500 de man als donatie aan het museum. Zo kwamen we op een ton en dat vonden we allebei een mooi bedrag. Eigenlijk was het plan binnen de kortst mogelijke tijd ontstaan.

De naam ‘Salon’ heeft Andreas bedacht. Dat heeft hij ook direct zo overtuigend gebracht, dat daar geen twijfel meer over was. Ik vond de naam prachtig, helemaal toen ik mij in de achtergrond ervan verdiepte.

We hebben niet hoeven sleutelen aan het concept. We hebben er denk ik één bijeenkomst aan gewijd. Het is heel gevarieerd, het geeft je de mogelijkheid binnen je vereniging

goede contacten aan te knopen, maar het geeft je ook de mogelijkheid om met eigen cliënten gewoon los van de vereniging activiteiten te ondernemen waar je zakelijk gezien goed mee voor de dag kunt komen.

Zoals we het voor ogen hadden, is het ook precies geworden. Als je tijdens zo’n bijeenkomst uit de mond van de kunstenaar het verhaal achter zijn creatie hoort, ga je er opeens op een heel andere manier tegenaan kijken. Al die sprekers, het is heel bijzonder. Het voegt echt iets toe. En dat was ook de bedoeling. We willen er ook geestelijk rijker van worden. Andreas gaf ook aan dat er ook best te praten viel over het oormerken van de giften. Want het is leuker om te zeggen ‘daar hebben wij aan bijgedragen’, dan dat het in de grote pot gaat.

Ik hoop dat er uiteindelijk een heel gemêleerd gezelschap ontstaat van veertig leden, die het ook onderling heel goed met elkaar kunnen vinden. Als dat doel bereikt is, dan ben ik blij. Al ben ik dat van begin af aan al. De start ging zo ongevoelbaar gemakkelijk eigenlijk. Dat betekent dat het een goed concept is. Soms klikt het gewoon vanaf het eerste moment en dat was hier zo.

Ik ben een ras-Groninger en ik ben apetrots op het museum. Als je mensen wilt uitnodigen dan hoef je niet een heel overtuigend verhaal te houden om het museum te promoten, want het museum promoot zichzelf.”

NIEUWE WILDEN
30-4 T/M 23-10-2016

RALPH KEUNING DIRECTEUR MUSEUM DE FUNDATIE

DOOR REGINA ZWAAGSTRA **BEELD** WIM TE BRAKE

Ralph Keuning (1961) is sinds 2007 directeur van Museum de Fundatie in Zwolle. Parallel aan de tentoonstelling *Nieuwe Wilden – Duits neo-expressionisme uit de jaren '80* in het Groninger Museum was in zijn museum *Wilden – Expressionisme van 'Brücke' en 'Der Blaue Reiter'* te zien.

“Andreas Blühm en ik kennen elkaar van de tijd dat hij bij het Van Gogh Museum werkte en ik bij het Kröller-Müller. Niet zo lang na zijn aantreden spraken we af en Andreas vertelde mij dat hij gedachten had over een mooie tentoonstelling over Duits expressionisme en dat we daar misschien een samenwerking in zouden kunnen vinden. Toen zijn we in eerste instantie bij elkaar gekomen met een Duitse gastconservator en hebben we nagedacht over het thema. Eerst alleen over de Wilden, over de Duitse expressionisten aan het begin van de 20e eeuw. Toen kwam er de gedachte bij: zou het dan niet aardig zijn als je de Wilden doet, om dan ook de Nieuwe Wilden te laten zien? Dat is natuurlijk heel spannend, zeker omdat je dan ook nog wat specifieker kunt inzoomen op kwaliteiten in de eigen collecties van de musea.

Zo kwam dat idee om te gaan stapelen en er een soort grote expressionisme-tentoonstelling van te maken op twee locaties, waarbij in eerste instantie de themacatie door de tijd heen ging: Groningen zou het wereldbeeld doen en wij het

mensbeeld. Dat zou betekenen dat de Wilden en Nieuwe Wilden op twee locaties verspreid zouden zijn.

Vooral in het begin was de samenwerking heel intensief. Ik ben veel op reis geweest met conservator Mariëtta Jansen, veel bij Duitse collega's langs geweest om schilderijen los te praten en om medewerking te vragen en dat was eigenlijk een behoorlijk intensief proces wat ineens in een ander kader kwam toen we besloten om die tentoonstellingen toch anders te formeren. Het bleek uiteindelijk toch beter om het in de tijd te scheiden en de Wilden en Nieuwe Wilden afzonderlijk van elkaar te laten zien. Dat heeft, vind ik, tot twee hele mooie tentoonstellingen geleid die afzonderlijk heel goed te genieten waren, maar in combinatie helemaal. Ik heb ook wel kunnen vaststellen dat er ook vrij veel combinatiebezoek is geweest. Dat kon je op sociale media zien en in ons gastenboek aantreffen. Er zijn veel mensen van ons naar Groningen gegaan en omgekeerd.

Ik kijk er zeer positief op terug en zou er graag nog eens eentje doen. Dat zou ik voor de hand vinden liggen, maar ook wel heel erg leuk vinden omdat de samenwerking met alle mensen binnen jullie museum buitengewoon aangenaam was. Ja, ik bewaar er wel hele goede herinneringen aan. Ik vond het ook een heel inhoudsvol project, het had echt iets te betekenen.”

JORIS LAARMAN ONTWERPER

DOOR REGINA ZWAAGSTRA **BEELD** JEROEN HOFMAN

Joris Laarman (1979) is ontwerper, uitvinder en kunstenaar. Hij experimenteert samen met ingenieurs, programmeurs en ambachtslieden op het snijvlak van kunst, wetenschap en technologie. *Joris Laarman Lab* was zijn eerste grote solotentoonstelling. In 2017 reist de expositie door naar de Verenigde Staten, startend in New York.

“Ongeveer tien jaar geleden kwamen Mark Wilson en Sue-an van der Zijpp een keer langs om te kijken wat ik deed. Het enige wat ik me daar nog van kan herinneren is dat Mark op een gegeven moment zei: ‘but where is the art?’. Hij was op zoek naar waar het schuurde met de kunstwereld. Het eerste werk dat ze aankochten was een hooggepolijste glimmende variant – om het nog meer *over the top* te krijgen – van de design radiator *Heatwave*.

Het Groninger Museum heeft een heel specifieke stijl van verzamelen. Er zijn heel veel musea die op het gebied van vormgeving vooral functionele gebruiksvoorwerpen verzamelen, maar jullie museum concentreert zich op de sculpturale kwaliteit van het werk, waardoor het andere dingen verzamelen dan andere musea zouden doen.

Wat ook uniek is, is dat het Groninger Museum niet per se focust op groepstentoonstellingen of hier en daar een werk van iemand aankoopt, maar dat jullie heel intensief mensen

volgen. Dat doet bijna geen enkel ander museum en ik vind het heel goed dat een museum in Nederland dat doet. Het stimuleert de carrières van kunstenaars. Door jaarlijks dingen aan te kopen, maakt het heel veel andere dingen ook mogelijk: zo kun je groeien in wat je doet. Je ziet ook dat het bij mensen als Iris van Herpen en Jaime Hayon heel goed heeft uitgepakt. Mijn solotentoonstelling is een lang proces geweest. We hebben gewacht tot het moment daar was dat er een goede tentoonstelling te maken was die consistent was in zijn inhoud en kwaliteit. Heel veel mensen denken dat het een soort retrospectief is, maar in mijn optiek is het eigenlijk precies het omgekeerde. Het laat juist zien in welke staat we nu zijn. Je presenteert eigenlijk letterlijk wie je bent als kunstenaar. Dat het niet één serie werk is, maar een hele hoop series bij elkaar die een samenhangend verhaal vertellen. Ik had mensen in mijn expositie die echt tot tranen toe geroerd waren, terwijl het gewoon technologie is.

We hebben het gastenboek doorgelezen en de mooiste opmerking vond ik dat ‘Bowie waarschijnlijk naar die andere tentoonstelling was gegaan’, namelijk die van mij, een verdieping lager. Hij keek natuurlijk ook altijd vooruit. Het gekke is, ik had daarvoor helemaal niks met David Bowie, maar sinds de tentoonstelling zijn we op een bepaalde manier altijd aan elkaar verbonden.”

GERTJAN LANKHORST EX-CEO GASTERRA

DOOR REGINA ZWAAGSTRA **BEELD** WIM TE BRAKE

Gertjan Lankhorst (1957) was als ceo van GasTerra, een belangrijke sponsor, nauw betrokken bij het Groninger Museum. Eind 2016 vertrok hij na tien jaar bij GasTerra. Zijn afscheid vond plaats in het Coop Himmelb(l)aupaviljoen van het museum.

“Het plezier van de samenwerking komt vooral uit wat je ziet dat met het museum gebeurt, de prachtige tentoonstellingen en de evenementen daaromheen, maar ook de samenwerking met de mensen van het museum. In de eerste jaren waren dat natuurlijk vooral Kees van Twist en Patty Wageman en de laatste jaren Andreas Blühm. Dat is heel positief en constructief geweest. Altijd zoeken naar wat we voor elkaar kunnen betekenen en mooie dingen doen. En als die mooie dingen al bedacht waren – want jullie zijn daar heel goed in – dan keken we of we er dan misschien nog wat extra's van konden maken, zoals bij de tentoonstelling *J.W. Waterhouse* in 2009. Voor mij zijn dat heel goede herinneringen. In 2013 is ons kantoor verhuisd naar de Stationsweg. We hebben de stad toen heel bewust opgezocht en kwamen echt op een steenworp afstand van het museum te zitten. Dat had niet alleen een symbolische waarde, maar ook een heel praktische, want we konden gebruikmaken van de faciliteiten van

het museum voor vergaderingen en het ontvangen van relaties. Dat maakte het ook fysiek bijna een connectie die misschien wat meer betekent dan bij andere sponsors. Het werd meer een samenwerkingsovereenkomst.

Een belangrijke sponsor van het museum zijn hoort bij de historische band die er is tussen Gasunie, GasTerra en het Groninger Museum. Ik vind het persoonlijk mooi om een instituut als het museum wat verder te brengen en zakelijk gezien vind ik dat als je zegt ‘onze roots liggen in Groningen’, dat je dat ook graag uitgedrukt wilt zien in iets zichtbaars.

Er zijn allemaal studies die zeggen dat een bezoek aan het museum extra uitgaven van mensen in de stad met zich meebrengt, omgekeerd vind ik ook wel dat het bedrijfsleven – breder dan de sponsors die er nu al zijn – ook wat meer mag doen voor het museum. Ik heb wel eens wat campagne gevoerd om het aantal sponsors van het museum vanuit het bedrijfsleven op een wat groter niveau te brengen. Het hoeven niet allemaal sponsors voor enorm grote bedragen te zijn, maar vele kleintjes maken natuurlijk ook één grote. Ik vind het museum een ongelooflijk belangrijke en waardevolle asset van de stad en daar moeten we met z'n allen niet alleen trots op en blij mee zijn, maar daar moeten we ook met z'n allen achter staan en wat aan doen.”

HANS POLL MARKETING GRONINGEN

DOOR REGINA ZWAAGSTRA **BEELD** WIM TE BRAKE

Hans Poll (1970) is sinds 2014 directeur van Marketing Groningen. De tentoonstelling *David Bowie is* was onderwerp van hun wintercampagne die werd genomineerd voor de Netwerk Citymarketing Awards 2017. Uit hun cijfers bleek de economische impuls voor de stad en provincie Groningen door de *David Bowie*-tentoonstelling 11 miljoen euro te zijn.

“Ik had wel verwacht dat de tentoonstelling voor Groningen zo’n impact zou hebben, maar niet dat wij zoveel bezoekers zouden weten te trekken als wereldsteden als Parijs, Toronto en Melbourne, waar hij eerder te zien was. Mensen moeten toch wat meer moeite doen om naar Groningen te komen. Dat was een van de mooie dingen van deze expositie, het aanboren van nieuwe doelgroepen.

Natuurlijk is het Groninger Museum altijd al belangrijk geweest voor de stad en voor de ontwikkeling van Groningen als toeristische bestemming. Dat is iets wat sinds de opening in 1994 al aan de gang is. Wat je nu zag is dat je weer internationaal de boer op kan.

Er zijn een paar dingen noodzakelijk om als toeristische bestemming überhaupt in overweging te worden genomen: restaurants, gezellige terrasjes en hotels. Maar cultuur is de belangrijkste reden voor mensen in hun keuze voor een stad als stedentrip-bestemming. Dat is datgene waarmee je je onderscheidt van andere steden. Rotterdam en Amsterdam zijn logische bestemmingen en Groningen was

dat vroeger niet. Daar heeft het museum een heel belangrijke rol in gespeeld.

Volgens onderzoeken is de Martinitoren het belangrijkste symbool van de stad Groningen, maar als je kijkt naar de bezoekersaantallen en de reden waarom mensen een bezoek brengen aan Groningen, dan is de rol van het Groninger Museum juist groter.

Toeristen van ver besteden vaak wat meer. Ze blijven overnachten, maar ook omdat ze ‘s avonds ergens een hapje gaan eten of een extra terrasje pikken. De revenu voor de stad is inderdaad ongekend hoog.

Cultuur is altijd heel belangrijk geweest in onze profilering. Het geld wat je in die periode verdiend hebt, die elf miljoen, is alles al dubbel en dwars waard, maar minstens net zo belangrijk is dat je je daarmee ook positioneert als stad. Bij heel veel mensen zit ‘Bowie’ nog steeds in hun hoofd als ze denken aan Groningen. Er zit een voedingsbodem waarop we kunnen blijven voortborduren.

Waar ik veel waarde aan hecht, is dat het Groninger Museum – als sterke partij – altijd openstaat voor samenwerking. Je kunt zeggen ‘we hebben al die andere partijen niet nodig’, maar juist door samenwerking laat je je kracht zien en dat vind ik heel mooi. Andere partijen werken dan ook graag mee en dan profiteer je van elkaar. De wintercampagne met het thema *David Bowie is* heeft zijn succes ook voornamelijk te danken aan de integrale aanpak met alle betrokken partijen in de binnenstad van Groningen.”

RODIN – GENIUS AT WORK
19-11-2016 T/M 30-4-2017

9

PRODUCTIES IN HET BUITENLAND

63

MUSEA EN INSTELLINGEN DIE WERK VAN HET GRONINGER MUSEUM IN BRUIKLEEN HEBBEN

102

OBJECTEN GESCHONKEN AAN HET GRONINGER MUSEUM

219

AANWINSTEN

COLLECTIES

27

WIE WAT BEWAART...

Het Groninger Museum ontving maar liefst 102 schenkingen, kreeg dit jaar een architectuuricoon onder haar hoede – welke meteen werd ingericht met werk uit de collectie – en was ook in het buitenland weer goed vertegenwoordigd: in negen verschillende musea konden mensen terecht voor een glimp van de collectie.

Collecties

In 2016 presenteerde het Groninger Museum negen producties in het buitenland. De tentoonstellingen *Niederländische Moderne. Die Sammlung Veendorp aus Groningen* deed in Duitsland vier musea aan en *Iris van Herpen. Transforming Fashion* boekte veel succes in de Verenigde Staten, tijdens de eerste twee tentoonstellingen in een reeks van zeven. De collectie van het Groninger Museum kreeg echter niet alleen een podium in het buitenland. Ook in het eigen museumgebouw werd de collectie veelzijdig getoond. Naast de collectiepresentaties werden collectie-onderdelen gebruikt om de veelal uit bruiklenen bestaande tentoonstellingen

te complementeren, zoals tijdens *Joost van den Toorn: Something to believe in* en *Nieuwe Wilden – Duits neo-expressionisme uit de jaren '80*.

Tentoonstellingslocaties

Ter gelegenheid van deze laatste tentoonstelling kreeg het Groninger Museum opnieuw beschikking over één van zijn oude museumzalen. In samenwerking met Academie Minerva, onderdeel van de Hanzehogeschool Groningen, werd in het oude museumgebouw aan de Praediniussingel een presentatie met werk van *Nieuwe Wilden* uit de collectie van het Groninger Museum ingericht. Op een andere locatie

in de stad opende het Groninger Museum eveneens zijn deuren: in Wall House #2, een architectuuricoon in het zuiden van de stad Groningen, werd een kleine presentatie ingericht met werk van Studio Job.

Depot

In 2016 werden een aantal belangrijke (onderhouds)werkzaamheden aan het depot uitgevoerd, waaronder de renovatie van het dak. Om deze werkzaamheden te kunnen faciliteren zijn enkele collectie-onderdelen binnen het depotgebouw tijdelijk verhuisd. Deze gelegenheid werd aangegrepen om tegelijk de bewaarcondities te evalueren en een standplaatsregistratie uit te voeren.

Bruiklenen

In 2016 ondersteunde het Groninger Museum diverse culturele instellingen in de stad en provincie met bruiklenen. Zo werden er onder andere vier schilderijen uitgeleend aan Museum de Buitenplaats te Eelde, een viertal schilderijen aan Museum de Oude Wolden te Bellingwolde en diverse ontwerptekeningen en penningen aan het Veenkoloniaal Museum te Veendam. Regionale initiatieven toonden vooral veel belangstelling voor de historische collectie van het Groninger Museum. Ook de Groninger borgen werden in 2016 weer prachtig aangekleed met objecten uit deze collectie. De landelijke interesse in de collectie weerspiegelt eerder de variëteit van de verzameling. Objecten uit diverse collectie-onderdelen werden in bruikleen gegeven: archeologie, beeldhouwkunst, fotografie, keramiek, prenten, schilderijen en tekeningen. Binnen de verschillende disciplines was er daarnaast aandacht voor zowel de oude, moderne als hedendaagse kunst. Opvallend is dat de landelijke interesse zich nagenoeg uitsluitend beperkt tot objecten van nationale makelij. Werken van leden van kunstenaarsvereniging De Ploeg waren in trek, evenals voorbeelden van de Haagse School. Internationaal was er met name belangstelling voor de collecties hedendaagse mode en design. Een selectie van zeven belangrijke werken van Studio Job werd uitgeleend aan het Museum for Arts and Design in New York. *Christ and the Lamb* van Jeff Koons bleef ook in 2016 onverminderd populair, net als de video *Land Art – Fernsehhausstellung I* van Gerry Schum. Daarnaast werd werk van Anselm Kiefer uitgeleend aan diverse gerenommeerde instellingen, zoals het Centre Pompidou in Parijs en het Albertina Museum in Wenen.

TIJDELIJK IN BRUIKLEEN GEGEVEN AAN:

Nationaal

Cobra Museum voor Moderne Kunst, Amstelveen
CODA Museum, Apeldoorn
Dordrechts Museum
Frans Hals Museum, Haarlem
Fries Museum, Leeuwarden
Gemeentemuseum Den Haag
GRID Grafisch Museum, Groningen
Japanmuseum Sieboldhuis, Leiden
Kasteel Het Nijenhuis, Heino
Katwijk Museum
Keramiekmuseum Princessehof, Leeuwarden
Kloostermuseum Sint Bernardushof, Aduard
Museum de Buitenplaats, Eelde
Museum Coevorden
Museum Flehite, Amersfoort
Museum de Fundatie, Zwolle
Museum Landgoed Fraeylemaborg, Slochteren
Museum de Oude Wolden, Bellingwolde
Museum Stad Appingedam
Noordelijk Scheepvaartmuseum, Groningen
RHC Groninger Archieven, Groningen
Singer Museum, Laren
Stedelijk Museum Alkmaar
Stedelijk Museum Amsterdam
Stichting Beeldende Kunst Middelburg
Teylers Museum, Haarlem
Veenkoloniaal Museum, Veendam
Zuiderzeemuseum, Enkhuizen

Internationaal

Albertina Museum, Wenen (Oostenrijk)
Augustinermuseum, Freiburg (Duitsland)
Bonner Kunstverein, Bonn (Duitsland)
Centre Pompidou, Parijs (Frankrijk)
Design Museum Holon (Israël)
Galerie Rudolfinum, Praag (Tsjechië)
Grand Rapids Art Museum (VS)
High Museum of Art, Atlanta (VS)
Kunsthalle Bremen (Duitsland)
Kunsthalle Düsseldorf (Duitsland)
Modemuseum Hasselt (België)
ModeMuseum Provincie Antwerpen (België)
Museum Behnhaus Dägerhaus, Lübeck (Duitsland)
Museum for Arts and Design, New York (VS)
Museum im Kulturspeicher, Würzburg (Duitsland)
Städtisches Kunstmuseum Spendhaus, Reutlingen (Duitsland)
Suermondt-Ludwig-Museum, Aken (Duitsland)
Trapholt Museum for moderne billedkunst, kunsthåndværk, design og møbeldesign, Kolding (Denemarken)

LANGDURIG IN BRUIKLEEN GEGEVEN AAN:

- + [Drents Museum, Assen](#)
- + [Dordrechts Museum](#)
- + [Ennemaborg, Midwolda](#)
- + [Fries Museum, Leeuwarden](#)
- + [Fries Scheepvaartmuseum, Sneek](#)
- + [Gemeente Groningen](#)
- + [GRID Grafisch Museum, Groningen](#)
- + [Museum Klooster Ter Apel](#)
- + [Museum Landgoed Fraeylemaborg, Slochteren](#)
- + [Museum Slag bij Heiligerlee](#)
- + [Museum Stad Appingedam](#)
- + [Museum Wierdenland, Ezinge](#)
- + [Nationaal Militair Museum, Huis ter Heide](#)
- + [Openluchtmuseum Het Hoogeland, Warffum](#)
- + [Protestantse Gemeente Kantens-Stitswerd, Kantens](#)
- + [Provincie Groningen](#)
- + [Rijksmuseum Amsterdam](#)
- + [Rijksmuseum van Oudheden, Leiden](#)
- + [Stichting Fries Aardewerk Museum De Waag, Makkum](#)
- + [Stichting Nicolaaskerk, Oldenzijl](#)
- + [Stichting Oude Groninger Kerken, Groningen](#)
- + [Veenkoloniaal Museum, Veendam](#)
- + [Vesting Museum Bourtange](#)

Schenken en collectieregistratie

Ook in 2016 ontving het Groninger Museum veelvuldig schenkingen. In totaal werden er 102 objecten aan het museum geschonken. Van grote betekenis is de omvangrijke schenking van de heer en mevrouw Hofsteenge. Deze gift omvat onder andere prenten, tekeningen, schilderijen en beeldhouwwerk van veelal Groninger kunstenaars en leden van kunstenaarsvereniging De Ploeg. Onderdeel van deze schenking is ook een belangrijk archief aangaande De Ploeg, met daarin unieke documentatie, verzameld door Kunsthandel Hofsteenge.

WALL HOUSE #2

WALL HOUSE #2

Sinds 2016 heeft het Groninger Museum Wall House #2 in beheer om de openbare functie en de culturele bestemming ervan te waarborgen. Het gebouw, ontworpen door de New Yorkse architect John Hejduk (1929-2000), oogst veel bewondering in architectuurkringen.

Het Groninger Museum ziet in Wall House #2 groot potentieel als attractie op zich en als experimenteerbühne voor kleine presentaties in het kader van het design en als instrument voor talentontwikkeling. Ook kan Wall House #2 voor het Groninger Museum veel ervaringen opleveren voor wat men in de museumwereld *outreach* noemt, het buiten de muren treden van de instelling zelf. De bewoners van de buurt waar Wall House #2 staat zijn de voornaamste doelgroep.

ONTWERP

Wall House #2 werd oorspronkelijk in 1973 ontworpen als recreatiewoning. Toentertijd is het ontwerp niet uitgevoerd. Dat gebeurde pas in 2001 in Groningen, naar aanleiding van de manifestatie Blue Moon. Centraal in het ontwerp staat een 18,5 meter brede en 14 meter hoge muur. Hieraan zijn de verschillende organisch vormgegeven ruimtes/woonvertrekken opgehangen. De entree, een loopbrug en kantoor bevinden zich aan de andere zijde van de muur. In het huis heeft het Groninger Museum designobjecten van Studio Job geplaatst. Een verdieping lager kunnen bezoekers zitten op bankjes van de architect van het Groninger Museum, Alessandro Mendini, en genieten van het uitzicht over het Hoornse Meer. Nog een verdieping lager is een kinderatelier ingericht, met Dino's van de Chinese kunstenaar Sui Jianguo. Onder leiding van museumdocenten kunnen kinderen hier zelf een fantasiebouwwerk maken.

INFORMATIESYSTEEM

Direct na binnenkomst, in het voormalige kantoor van Wall House #2, kunnen bezoekers in het Nederlands, Engels en Duits luisteren naar informatie over het gebouw en zijn architect John Hejduk.

OPENING

Tijdens de Open Monumentendagen op 10 en 11 september ging Wall House #2 voor het eerst sinds lange tijd weer open voor het publiek. In de weekenden tot eind oktober was het gebouw van 12-17 uur gratis toegankelijk. 905 mensen brachten tussen 10 september en 30 oktober een bezoek aan het huis.

De knop van Ezinge

590-640 AD
PIRAMIDALE KNOP, KOPER MET GOUBESLAG, INGELEGD MET ALMANDIJN, MATEN 2,6 X 2,6 X 1,8 CM

AANGEKOCHT MET STEUN VAN DE BANKGIRO LOTERIJ

Deze uiterst zeldzame piramidevormige knop, gevonden in de wierde Ezinge, was ooit het eigendom van een heerser op de wierde en een koninklijk geschenk. De knop bestaat uit een koperen kern voorzien van een dikke plaat goud, uitgerust met cloisonné cellen met almandijn – een rode halfedelsteen – en een gouden filigraan versiering. Op elke

zijde vormt zich een stierenkop. Het almandijn kwam vermoedelijk uit India. De knop dateert uit 590-640 na Christus en is een sierknop voor op het beslag van een schede van een heel rijk versierd zwaard. Met name in Engeland is een aantal vergelijkbare voorwerpen bekend. (EK)

AANWINSTEN

ARCHEOLOGISCHE VOORWERPEN

Piramidevormige zwaardknop, 590-640, siervoorwerp gevonden te Ezinge, koper, goudbeslag, almandijn, 2,6 x 2,6 x 1,8 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij (van 1955 tot 1966 als bruikleen in de collectie), 1955-07-0004

Anna te Drieën, 1450-1525, gevonden te Garsthuizen, verguld zilver, 10 cm, aankoop, 2016.0279

Engel, 15e -16e eeuw, gevonden aan de Munnekeholm te Groningen, pijpjarde, 5 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0162

ARCHITECTUUR

Tegeltabelau van bloemenvaas, geglaazuurd keramiek, 57 x 45 x 16 cm, 2016.0087

Tegeltabelau van 8-puntige ster, geglaazuurd keramiek, 57 x 55 x 15 cm, 2016.0088

Tegeltabelau van 8-puntige ster, geglaazuurd keramiek, 60,5 x 60 x 16 cm, 2016.0089

Open, rechthoekige gevelsteen met rankenmotief, 1735-1735, 18e eeuw, natuursteen, 87 x 62 x 13 cm, 2016.0090

Ovale gevelsteen met inscriptie, natuursteen, 58 x 43 x 8,5 cm, 2016.0091

2016.0087 - 2016.0091 zijn schenkingen van Politie Eenheid Noord Nederland.

87 natuurstenen bouwfragmenten, merendeels afkomstig van de in 1945 verwoeste gevels aan de Grote Markt, ca. 1600-1900, schenking van Gemeente Groningen en de stichting Provinciaal Groninger Oudheidkundige Commissie, 2016.0097

Wapenstein familie Clant, 17e eeuw, zandsteen, verf, 75,5 x 62 x 14 cm, bruikleen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2016.0158

BEELDHOUWKUNST

SEBASTIAAN ARIËN GALIS (1890-1981)

Zonder titel, 20e eeuw, marmer, 38 x 29 x 18 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0052

WILLEM VALK (1898-1972)

Vrouwelijk naakt, 20e eeuw, hout, 152 x 42 x 42 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0051

KARL PELGROM (1927-1994)

Vogelkop, 1958, hardsteen, 22 x 22 x 10 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0050

JOOST VAN DEN TOORN (1954)

Holy Chicken, 1988, sculptuur, papiermaché, hout, metaal, kunstbont, verf, kunststof, 150 x 156 x 41 cm, schenking van de kunstenaar, 2016.0210

Europa, 1997, sculptuur, brons, 208 x 150 x 37 cm, aankoop met steun van het Jan Bouman Fonds, 2016.0211

BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift 'Drukwerk de Zaak' onder redactie van de Groninger kunstenaars Jouke Kleerebezem en Hans Scholten, complete uitgave (1981-1989), schenking van Jan de Groot

COLLAGE

VOLKER HILDEBRANDT (1953)

Beatrix, Stoffe, 2006, fotografische collage, c-print, dibond, perspex, 66 x 66 cm, schenking van kunstenaar, 2016.0037

DESIGN

ALESSANDRO MENDINI (1931)

Geometrical Proust, 2016, kop en schotel, 'Bone China' porselein, 9,6 x Ø 18,4-10 cm, schenking van de kunstenaar, 2016.0212.A-B

NATHALIE DU PASQUIER (1957) & ARC 74

Courtoise Manière, 1983, kunststof, hout, lak, staal, 26,4 x 26,1 x 13,4 cm, collectie David Bowie, aankoop met steun van de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, 2016.0126

FOTOGRAFIE

ERWIN OLAF (1959)

After Rodin II, Shadow, 2016, chromogenic print, 48,8 x 64 x 4 cm, 2016.0216

After Rodin III, The Thinker, 2016, chromogenic print, 48,8 x 64 x 4 cm, 2016.0223

After Rodin IV, The three Shades, 2016, chromogenic print, 103,9 x 68 x 4 cm, 2016.0218

After Rodin V, Three Faunesses, 2016, chromogenic print, 103,9 x 68 x 4 cm, 2016.0220

After Rodin VI, Cathedral, 2016, chromogenic print, 81,6 x 103,9 x 4 cm, 2016.0219

After Rodin VIII, I am beautiful, 2016, chromogenic print, 63,8 x 81,5 x 4 cm, 2016.0217

After Rodin IX, The Kiss, 2016, chromogenic print, 63,8 x 81,5 x 4 cm, 2016.0221

After Rodin X, Meditation, 2016, chromogenic print, 48,8 x 64 x 4 cm, 2016.0215

After Rodin XI, Dance movement A, 2016, chromogenic print, 48,8 x 64 x 4 cm, 2016.0222

2016.0215 - 2016.0223 zijn aankopen met steun van de BankGiro Loterij.

GEBRUIKSDRUKWERK

JAN VAN DER ZEE (1898-1988)

Wordt kunstlievend lid van De Ploeg!, affiche, 20e eeuw, drukinkt op papier, 37,5 x 55 cm, Collectie Stichting De Ploeg, bruikleen Groninger Museum, 2016.0053

GOUD

LAMBERTUS VAN GIFFEN III (1789-1850)

Gouden tasbeugel met zwart zijden tasje, 1825-1825, goud, zijde, 15,5 x 20 cm, aankoop, 2016.0120

HISTORISCHE VOORWERPEN

Spiegel Gouden huwelijk Paulus Laman en Harmanna Cruidener, 1743, verguld lindehout, zilver, glas, 53,5 x 29,3 x 7 cm, aankoop, 2016.0003

Tabaksdoos met opschrift 'J. Ruard Triesling van Groningen 1823', 19e eeuw, blik, leer, papier, 3 x Ø 10 cm, schenking van Alle Diderik de Jonge, 2016.0129

Plaat Halve-Eeuwfeest der Schoolhervorming 1851, Steendrukkerij J. H. van der Weijer, 1851, lithografie, drukinkt op papier, 48,5 x 41 x 2 cm (inclusief lijst), schenking van Alle Diderik de Jonge, 2016.0202

Fles Grenadine C. Polak Gzn, Groningen, 1910-1920, glas, 31,5 x Ø 8,7 cm, aankoop, 2016.0169

Oorkonde 25-jarig bestaan meubelfabriek J. A. Huizinga, Johannes Antonius Jakma, 1914, inkt, gouache op papier, 50 x 31 cm, schenking van het Veenkoloniaal Museum, 2016.0043

Klompjes met afbeelding van een Engelse marineman voor de vlag van de Royal Navy, 1914-1918, hout, 5 x 18 x 7 cm, schenking van Caroline Paterson, 2016.0136

Reclamebord Max Wreesmann Wynhandel, ca. 1920, geglaazuurd steengoed, Ø 46 cm, aankoop, 2016.0015

Souvenirvaasje De Wilp Zuivelfabriek, 1920-1930, porselein, 16,1 x Ø 5,4 cm, aankoop, 2016.0144

Fongers herenfiets, Fongers Rijwielen Fabriek, ca. 1950-1960, metaal, rubber, leer, verlichting, schenking van Jaap Visser, 2016.0096

Cliché Vindicat atque Polit, 1950-1970, metaal, multiplex, 3,3 x 3,9 x 2,5 cm, schenking van Diana van Dingen, 2016.0138

Schoteltje met familiewapen Wiersema, R. J. van Bergen, 1951, geëmailleerd koper, 1.9 x Ø 15.3 cm, aankoop, 2016.0104

Beker Noorddijk 10 jaar bevrijding, Aardewerkfabriek ADCO, 1955, geglazuurd aardewerk, 8.7 x Ø 4.5-7.4 cm, aankoop, 2016.0086

Tegel Westerwoldse kamer, reliëf, 1955-1960, gips, 13.5 x 15.5 x 1.6 cm, aankoop, 2016.0143

Glas Muziekvereniging "De Volharding" De Wilp, 1960-1970, glas met transferprint, 16.9 x Ø 6.6 cm, aankoop, 2016.0117

Glas met wapen gemeente Groningen, 1960-1970, groen glas (Maastrichtskristal) met transferprint, 9.1 x Ø 8.1 cm, aankoop, 2016.0118

Portglas met merk CP, 1960-1970, glas met transferprint, 13 x Ø 6 cm, aankoop, 2016.0119

Glas IFA, onbekend, 1960-1970, glas met transferprint, 14.2 x Ø 6.5 cm, 2016.0131

Glas V.V. Farnsum opgericht 1 augustus 1951, ca. 2000, glas met transferprint, 13.5 x Ø 5.5 cm, 2016.0132

Glas PKV Muntendam e.o., 1986, glas met transferprint, 16.9 x Ø 6.6 cm, 2016.0140

Glas Rode Kruis Pekela, onbekend, 1960-1975, glas met transferprint, 16.5 x Ø 6.5 cm, 2016.0141

Glazen 2016.0131, 2016.0132, 2016.0140 en 2016.0141 zijn schenkingen van Jan Free.

Schaaltje Jubileum Algemeen Provinciaal Stads en Academisch Ziekenhuis 1903-1963, 1963, glas met transferprint, 11.5 x 11.5 cm, aankoop, 2016.0171

Glas Toneelvereniging VAG 1945-1965, 1965, glas met transferprint, 14 x Ø 6.5 cm, aankoop, 2016.0135

Glas Muziekvereniging Harmonie '67 Groningen, 1972, glas met transferprint, 14 x Ø 4.4 - 6.5 cm, schenking van Kringloopwinkel Mamamini, 2016.0209

Souvenir suikerpot Vischmarkt Akerk Groningen, 20e eeuw, porselein, 8.5 x 11.5 x Ø 7.7 cm, aankoop, 2016.0145

Tegeltableau Smid en Hollander 1977, Koninklijke Tichelaar Makkum, 20e eeuw, geglazuurd keramiek, houtvezelplank, 38.1 x 50.8 cm, schenking, 2016.0203

Bierpul De Grootte Griet, 20e eeuw, glas met transferprint, 9.5 x Ø 7.7 cm, aankoop, 2016.0133

Glas Mixed Hockey Club Westerkwartier, 20e eeuw, glas met transferprint, 13.5 x Ø 6.5 cm, aankoop, 2016.0134

Kop en schotel Gemeente Ten Boer, Koninklijke Mosa BV, 20e eeuw, hotelporselein, kop: 7 x Ø 6.5 cm / schotel: 1.9 x Ø 14 cm, schenking van Henk Baels, 2016.0146

Kop en schotel Broekema koffie en thee Groningen, Petrus Regout & Co, 20e eeuw, hotelporselein, kop: 6 x Ø 8.1 cm / schotel: 3.1 x Ø 14.5 cm, aankoop, 2016.0148

Stempelhouder Bond van Nederlandsche Schilderspatroons, met stempel, 20e eeuw, verzilverd metaal, 4.4 x 7 x 3.5 cm, aankoop, 2016.0160

Speldje Anti Trekhonden Bond, 20e eeuw, metaal, Ø 2.3 cm, 2016.0167

Knoopspeld Reunist - R.HB. School Groningen 1864-1914, 20e eeuw, metaal, email, 2.4 x 1.9 cm, 2016.0186

Speldje Groningen Waarheen?, Koninklijke Begeer Voorschoten, 1961, zilver, Ø 1.7 cm, 2016.0187

Speld Algemeen Provinciaal Stads en Academisch Ziekenhuis, Koninklijke Begeer Voorschoten, 20e eeuw, zilver, email, 2.6 x 3.7 cm, 2016.0190

Trotseerloodje WIR 1784, 1784, lood, 7.5 x 6.2 cm, 2016.0194

Souvenir klompje Academiegebouw Groningen, 20e eeuw, porselein, 4 x 8.7 x 3.5 cm, 2016.0196

Beker Vischmarkt Groningen, 20e eeuw, porselein, 9 x Ø 5.5 - 7 cm, 2016.0197

2016.0167, 2016.0186, 2016.0187, 016.0190, 2016.0194, 2016.0196 en 2016.0197 zijn schenkingen van Cees en Anna Hofsteenge.

Cliché Vereeniging De Harmonie Groningen, 20e eeuw, metaal, triplex, 4 x 2.5 x 2.5 cm, schenking van Diana van Dingen, 2016.0139

Bordje met wapen van de stad Groningen, 20e eeuw, glas met beschildering, 17.3 x 19.9 cm, schenking van Kringloopwinkel Mamamini, 2016.0142

Zout en mosterdstel Fraeylemaborg Slochteren, 20e eeuw, porselein, 7.5 x 17 x 5 cm, aankoop, 2016.0193

Beker Vismarkt Akerk Groningen, 20e eeuw, porselein, 11 x Ø 5.3-7.2 cm, schenking van Trudy Prak-Snoek, 2016.0195

Asbak gemeentewapen Baflo, 20e eeuw, verzilverd metaal, 1.5 x 10.1 x 8 cm, aankoop, 2016.0200

INSTALLATIES

WIM T. SCHIPPERS (1942)

Whipper Snapper, 1990, mixed media, elektronica, hout, textiel, metaal, 140 x 200 x 170 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij, 2016.0166

SONG DONG (1966)

Policemen from the Contemporary Art Station, 4 levensechte figuren, 2003, beschilderd kunststof, 185 x 70 x 40 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij, 2016.0278

KERAMIEK

DIANE CHEN KW (1951)

Ai Weiwei and Diane, 2014, transferprint op 18e-eeuws Chinees porselein, metaal, 22 x 15.5 x 2.5 cm, schenking van Theatergezelschap Tryater, 2016.0016

The song of porcelain, 2014, transferprint op 18e-eeuws Chinees porselein, metaal, 24.3 x 14.5 x 2.5 cm, schenking van Theatergezelschap Tryater, 2016.0017

A conversation about shards, 2014, transferprint op 18e-eeuws Chinees porselein, metaal, 17 x 11.5 x 2.5 cm, schenking van kunstenaar, 2016.0018

Brekbar, 2014, transferprint op 18e-eeuws Chinees porselein, metaal, 2.5 x Ø 23 cm, schenking van kunstenaar, 2016.0019

WESTERSE KERAMIEK

Vorraadpot, 1100-1300, Pingdorff aardewerk, 23 x Ø 10 cm, aankoop, 2016.0103

Balustervormige vaas, ca. 1700, Delfts aardewerk, 24.3 x Ø 9 - 11 cm, schenking van de heer en mevrouw Van Baarsen, 2016.0057

OOSTERSE KERAMIEK

Drinkbeker, 17e-18e eeuw, Chinees porselein, 8.9 x Ø 7.7 - 7 cm, 2016.0011

Theepot, 18e eeuw, Chinees porselein, 9 x Ø 5 - 4.2 cm, 2016.0012

Theekop, Chinees porselein, 4 x Ø 8.6 - 3.7 cm, 2016.0013

Vaasje, 19e-20e eeuw, Chinees porselein, 15.5 x Ø 4.7 - 4.5 cm, 2016.0014.A

Vaasje, 19e-20e eeuw, Chinees porselein, 15.5 x Ø 4.7 - 4.5 cm, 2016.0014.B

2016.0011 - 2016.0014.B zijn particuliere bruiklenen.

Fles, 1640-1650, Japans porselein, 23.5 x Ø 7.2 - 6.3 cm, 2016.0020

Moderne fake VOC apothekersfles, ca. 1970-2000, Japans steengoed, 19.5 x Ø 11-3.5 cm, 2016.0021

Dekselpotje, ca. 1670-1680, Japans porselein, 15 x Ø 12.8 - 9 cm, 2016.0022

Dekselpot, 17e-18e eeuw, Japans porselein, 65 x Ø 17.5 - 17.3 cm, 2016.0023

2016.0020 - 2016.0023 zijn een ruil met Capelle Antiques.

Soepbord, ca. 1770-1780, Chinees porselein, 3.5 x Ø 23.2 - 12 cm, schenking van Capelle Antiques, 2016.0024

Kom, 19e eeuw, Japans porselein, 10 x Ø 22 - 9 cm, 2016.0025

Bord, 1680-1700, Japans porselein, 3.5 x Ø 13 - 22 cm, 2016.0026

Bord, 1700-1720, Chinees porselein, 3.5 x Ø 11.4 - 21.3 cm, 2016.0027

2016.0025 - 2016.0027 zijn schenkingen van Sebastiaan Ostkamp.

Fles, onderdeel van een vijfdelig kaststel, ca. 1730-1740, Chinees porselein, 28 x Ø 9 - 6.5 cm, aankoop, 2016.0028

Dekselpot, ca. 1680-1700, Japans porselein, 48 x Ø 14.8 cm, aankoop, 2016.0029.A-B

Dekselpot, ca. 1680-1700, Japans porselein, 48 x Ø 14.8 cm, aankoop, 2016.0030.A-B

Wim T. Schippers (1942)

WHIPPER SNAPPER, 1990 KINETISCHE SCULPTUUR (MOTORISCH AANGEDREVEN METALEN BUIZEN ONDER ZWARTE DOEK), CA. 140 X 200 X 170 CM

AANGEKOCHT MET STEUN VAN DE BANKGIRO LOTERIJ

Ruim twintig jaar leidde dit raadselachtige object van Wim T. Schippers, opgesloten in een kist, een stil bestaan als half vergeten bruikleen in het depot van het Groninger Museum. Totdat ex-voetballer, columnist en kunstverzamelaar Jan Mulder het wakker kuste voor zijn zaal in het veelbesproken Pop-Up Museum van De Wereld Draait Door in Amsterdam, waar het veel aandacht kreeg van pers en publiek. De *Whipper*

Snapper kwam daar letterlijk en figuurlijk tot leven. Zodra een bezoeker in het zicht van één van de twee kleine 'oogjes' komt, begint er iets onder dat zwarte doek te bewegen. Wat beweegt er? Waarom? Wordt hier de spot gedreven met geheimzinnigdoenerij in de kunst? Of is er iets anders aan de hand? (RS)

Flesvormige vaas

1730-1740
CHINEES FAMILLE ROSE, PORSELEIN, 28 X Ø 6.5-9 CM

De opbouw van de collectie Aziatisch keramiek van het Groninger Museum berust op een aantal omvangrijke legaten die het museum kort na oprichting in 1897 geschonken kreeg. Eén van die legaten is de verzameling van jhr. Mr. Mello Backer. Een set van twee bekeervazen en twee flesvormige vazen met een typische Chine de Commande-voorstelling van een geketende papegaai op een *bird swing*, maakt deel uit van

deze verzameling. Een versiering in emaille kleuren, geschield naar een Westers ontwerp.

De vier stukken hoorden bij een set van oorspronkelijk vijf vazen. Na ruim 100 jaar kwam er een fles met deze zeldzame voorstelling op de markt, die het kaststel compleet maakt. (MVL)

Pattipan, ca. 1680-1700, Japans porselein, 8.6 x 6.5 x 2 cm, aankoop, 2016.0031

Dekselpot, ca. 1660, Japans porselein, 25.5 x Ø 12 cm, 2016.0032

Schotel, ca. 1700, Japans porselein, 7.5 x Ø 36.2 - 19.8 cm, 2016.0033

Komfoortje, 19e eeuw, Chinees porselein, 4.2 x Ø 4.5 - 8.8 cm, 2016.0056

Melkkom, ca. 1750, Chinees porselein, 6.5 x Ø 11.5 - 6.7 cm, 2016.0058

2016.0032, 2016.0033, 2016.0056 en 2016.0058 zijn schenkingen van de heer en mevrouw Van Baarsen.

Bekervaaas met decor van bloemen en wolken in onderglazuur blauw, 17e eeuw, Chinees porselein, 21.5 x Ø 6.2 - 9 cm, 2016.0068

Kom, onversierd bedekt met een witte dekkende glazuurlaag, 17e eeuw, Chinees porselein, 5.5 x Ø 12 - 4.7 cm, 2016.0069

Kom met een decor van waterplanten en heremietkreeft in onderglazuur blauw, 15e eeuw, Chinees porselein, 6 x Ø 12.3 - 5.2 cm, 2016.0070

Kom met decor van bloemranken en een draak in onderglazuur blauw, 15e-16e eeuw, Chinees porselein, 7.5 x Ø 18.5 - 4.6 cm, 2016.0071

Theekom bedekt met een bruine glazuur van het Tenmoku type, 19e eeuw, Japans steengoed, 4.5 x Ø 12.3 - 4.9 cm, 2016.0072

Waterdruppelaar, Qing bai type, 12e eeuw, Chinees steengoed, 3.5 x Ø 1.5-4 cm, 2016.0073

Bord met decor van staande phoenix in onderglazuur blauw, kraakporselein, ca. 1660-1680, Chinees porselein, 2.2 x Ø 19.6 - 10.5 cm, 2016.0074

Bord met decor van twee hertjes in onderglazuur blauw, kraakporselein, ca. 1600, Chinees porselein, 3 x Ø 20.5 - 11 cm, 2016.0075

Bord met decor van twee hertjes in onderglazuur blauw, kraakporselein, ca. 1580-1600, Chinees porselein, 3.8 x Ø 21 - 11.5 cm, 2016.0076

Schoteltje, versierd met insecten in onderglazuur blauw, kraakporselein, ca. 1600, Chinees porselein, 1.7 x Ø 13.7 - 8.5 cm, 2016.0077

Schoteltje, versierd met een vlinder in onderglazuur blauw, kraakporselein, ca. 1600, Chinees porselein, 2 x Ø 13.6 - 7.7 cm, 2016.0078

Grote kom, versierd met een gestencil motief van karakters, ca. 1790-1810, Chinees porselein 12.4 x Ø 25-12.5 cm, 2016.0079

Schotel, versierd met een eekhoorn in druiventrossen in onderglazuur blauw, 19e eeuw, Chinees porselein, 5.5 x Ø 28.3 - 17.9 cm, 2016.0080

Schotel, versierd met een kraanvogel bij een bloesemboom in onderglazuur blauw, 19e eeuw, Japans porselein, 5.5 x Ø 35-20.3 cm, 2016.0081

Schotel, versierd met bloemen bij een rots in onderglazuur blauw, ca. 1750, Chinees porselein, 7.5 x Ø 34.2 - 16 cm cm, 2016.0082

Schotel met decor van huisjes in een landschap in onderglazuur blauw, ca. 1800-1820, Chinees porselein, 4.5 x Ø 29.3 - 13.7 cm, 2016.0083

Voorraadpot bedekt met bruine dekkende glazuur, versierd in reliëf, ca. 1790-1810, Chinees porselein, 21.7 x Ø 11.3-14 cm, 2016.0084

Schotel met gestileerd decor van huisjes in een landschap in onderglazuur blauw, ca. 1800-1820, Chinees porselein, 3.5 x Ø 27.3 - 15.8 cm, 2016.0085

2016.0068 - 2016.0085 zijn bruiklenen van de Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst.

Kommetje bedekt met een drie-kleuren Sencai glazuur, 9e-10e eeuw, Chinees aardewerk, 3 x Ø 3.5 - 6.5 cm, aankoop, 2016.0105

Schotel met een decor van drie karpers in onderglazuur blauw, 1870-1900, Japans porselein, 7.5 x Ø 33 - 56 cm, aankoop, 2016.0106

Mosterpot versierd in Japans Imari, ca. 1700, Japans porselein, 11 x Ø 5 - 4.5 cm, aankoop, 2016.0107.A

Mosterpot versierd in Japans Imari, ca. 1700, Japanse porselein, 11 x Ø 5 - 4.5 cm, 2016.0107.B.a-b

Kruikje met bedekt met een bruine ijzerhoudende glazuur, 11e-12e eeuw, Chinees steengoed, 16 x Ø 5.5 - 2.5 cm, 2016.0108

Kom, sterk gecraqueleerd glazuur, ca. 1600, Chinees porselein, 9 x Ø 8 - 20 cm, 2016.0109

Schotel met een decor van twee kemp-hanen in een landschap in onderglazuur blauw, ca. 1600, Chinees porselein, 10 x Ø 19 - 38 cm, 2016.0110

Schenkkan, versierd in Japans Imari met effen blauw, ca. 1700, Japans porselein, 14.5 x 16 x 7.2 cm, 2016.0111

Schotel met een decor uit de roman 'De Westerse kamer' in onderglazuur blauw, ca. 1700-1720, Chinees porselein, 4.2 x Ø 16 - 28 cm, 2016.0112

Offerschotel bedekt met een drie-kleuren Sencai glazuur, 8e-9e eeuw, Chinees aardewerk, 4 x Ø 24.5 cm, 2016.0113.A-B

2016.0107.B.a-b - 2016.0113.A-B zijn aangekocht met steun van de BankGiro Loterij.

Grote beker-vaas, versierd met een Japanse interpretatie van 'De parasol-dames' naar Cornelis Pronk in blauw-wit, 18e eeuw, Japans porselein, 60.5 x Ø 14-26 cm, aankoop met steun van de Stichting Waslander-Danhuis te Midwolda en de heer en mevrouw Straat te Saaxumhuizen, 2016.0114

Schotel met voorstelling van 'De parasol-dames' naar Cornelis Pronk in onderglazuur blauw en emaille kleuren, 1737-1740, Japans porselein, Ø 38.5 cm, schenking van erven R.J. Clevering, 2016.0161

Mosterdpotje met deksel, ca. 1640, Chinees porselein, 13.5 x Ø 6 - 6.2 cm, schenking van C.J.A. Jörg, 2016.0213

KUNSTENAARSBOEKEN

PETER DE KAN (1957)

A not non-made booklet for the night, kunstenaarsboek, 20e eeuw, papier, inkt, potlood, plastic, hout, metaal, 30 x 20 cm, schenking van kunstenaar, 2016.0116

MODE

IRIS VAN HERPEN (1984)

Bird Dress, jurk uit de collectie Wilderness Embodied, in samenwerking met Cedric Laquize, 2013, siliconen laser-cut veren, meeuwenschedels, parels, aankoop met steun van het Mondriaan Fonds, 2016.0214

PENNINGEN EN MEDAILLES

Penning van Merum, zilver, Ø 16 mm, aankoop, 2016.0010

Penning Ontzet van Groningen 1672, zilver, 1 x Ø 48 mm, aankoop, 2016.0122

Perspenning Gemeente Groningen, 20e eeuw, nikkel, 3 x Ø 45 mm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0163

Penning op de verdediging van de Bomsterzijl 1581, lood, Ø 51 mm, schenking van K.F. Veenstra, 2016.0168

Medaille Noord Ned. Motorclub Ver. voor motorrijders en automobilisten, 1919, metaal, Ø 30 mm, 2016.0164

Medaille H.V.U. Ulrum, 1954, metaal, Ø 40 mm, 2016.0165

Penning Tentoonstelling Handels Vereniging Grijpskerk 1934, 20e eeuw, metaal, Ø 30 mm, 2016.0180

Prijspenning Genootschap ter bevordering van nijverheid en landbouw te Onderdendam, 19e eeuw, brons, Ø 40 mm, 2016.0181

Medaille ANWB tocht MOB Groningen - Assen 1941, Koninklijke Begeer Voor-schoten, 20e eeuw, metaal, Ø 29 mm, 2016.0183

Prijspenning Vereniging tot bevordering van Landbouw en Nijverheid te Leens 1922, 20e eeuw, zilver, Ø 40 mm, 2016.0185

Penning Groninger Ontzet 28 aug 1672-1922, Landbouwtentoonstelling Groningen, 1922, brons, 46 x 46 x 3 mm, 2016.0192

Plaquette Holland-Fahrt Gau Via Weser-Ems A.D.A.C., 1934-1942, geëmailleerd metaal, 80 x 70 mm, 2016.0198

2016.0164, 2016.0165, 2016.0180, 2016.0181, 2016.0183, 2016.0185, 2016.0192 en 2016.019 zijn schenkingen van Cees en Anna Hofsteenge.

Hendrik de Vriesprijs 1956, penning, 20e eeuw, zilver, schenking van mevrouw Schijff-Vos, 2016.0201

JOHAN PHILIP MATHIAS MENGER (1845-1912)

Penning koning Willem III voor halve eeuw onderwijzerschap van Berend Ieuwe Zijlstra (1810-1884), 1879, zilver, 4 x Ø 50 mm, schenking van Alle Diderik de Jonge, 2016.0130

TINEKE NUSINK (1951)

Penning H.W. Mesdag 1831-1915, 2015, brons, Ø 85 mm, aankoop, 2016.0159

F. DE VRIES JR.

Penning Akademie Minerva te Groningen, uitgereikt aan R.G. Rijkens jr., 1854, zilver, 3 x Ø 40 mm, aankoop, 2016.0121

PLOEGARCHIEF

Bouwtekening van de gereformeerde kerk te Kollum door architect en Ploeglid Egbert Reitsma (1892-1976), 1924, schenking van Folkert Ansing

Twee cahiers met handgeschreven gedichten door Ploeglid Johan Theunisz (1900-1979), 20e eeuw, schenking van Alma van den Broek-Theunisz (dochter van de kunstenaar)

Archiefkast met archiefstukken omtrent kunstkring De Ploeg, bevat o.a. unieke documenten, krantenartikelen en foto's, Ploegarchief Cees Hofsteenge, schenking van Cees en Anna Hofsteenge

Groepsfoto Ploegleden door Simon Steenmeijer (1893-1957), 20e eeuw, fotografische reproductie, 61 x 98 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge

RELIGIEUZE VOORWERPEN

Collectebus Hervormde Diakonie Niebert, 1845, koper, 22.5 x 19 x 10.5 cm, schenking van de heer W.H. de Boer, 2016.0189

SCHAALMODELLEN

Maquette van het beleg van Groningen, kunststof, 100 x 120 cm, schenking van Nationaal Militair Museum, 2016.0179

SCHILDERIJEN

JAN ABEL WASSENBERGH SR (1689-1750)

Portret van Cornelis van Velzen (1689-1750), 1738, olieverf op canvas, 91 x 80 x 7 cm, schenking van de heer D.H.J. Ninck Blok, 2016.0054

Portret van Arendina Cornelia Wolthers (1700-1770), 1738, olieverf op canvas, 91 x 80 x 7 cm, schenking van de heer D.H.J. Ninck Blok, 2016.0055

ELISABETH GEERTRUIDA WASSENBERGH (1729-1781)

Landschap met rivier nr. 1, ca. 1773, olieverf op paneel, 16.5 x 12.5 cm, aankoop, 2016.0036.A

Landschap met rivier nr. 2, ca. 1773, olieverf op paneel, 16.5 x 12.5 cm, aankoop, 2016.0036.B

ALBARTA TEN OEVER (1772-1854)

Koetsreizigers in Schipborg, ca. 1806, olieverf op canvas, 95 x 117 cm, 2016.0001

Herder met schapen in landschap, 1808, olieverf op paneel, 38 x 49 cm, 2016.0172

Herder met schapen op zandweg, 1805-1810, olieverf op paneel, 42 x 60 cm, 2016.0173

Zwemmers, 19e eeuw, olieverf op paneel, 39 x 56 cm, 2016.0174

Figuur met schimmel met rood dek, 1809, olieverf op paneel, 42.6 x 58.5 cm, 2016.0175

Vee in landschap, 1808, olieverf op paneel, 37.5 x 48.5 cm, 2016.0176

2016.0172 - 2016.0176 zijn schenkingen van de familie Vos.

JAN HINDRIK KIEWIET DE JONGE (1830-1875)

Zelfportret Jan Hindrik Kiewiet de Jonge, 1856, olieverf op paneel, 55 x 43 cm, aankoop, 2016.0038

Portret van Hilligje Kiewiet de Jonge-Diephuis, 1856, olieverf op paneel, 55 x 43 cm, aankoop, 2016.0039

FRANCISCUS HERMANUS BACH (1865-1956)

Vorstudie van vrouw op paard, 20e eeuw, olieverf op canvas, 49 x 34 cm, aankoop, 2016.0152

De levensloop, zonder datum, olieverf op canvas, 55.5 x 102 x 2.5 cm, aankoop, 2016.0153

Waterrad, zonder datum, olieverf op canvas, 34.3 x 27 x 1 cm, aankoop, 2016.0154

JAN ALTINK (1885-1971)

Schip met rood zeil, 1926, was, olieverf op canvas, 68.5 x 58 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij en de Vereniging Rembrandt, mede dankzij haar mevrouw M. Boersma Fonds, 2016.0204

JOHAN DIJKSTRA (1896-1978)

Zonnig Gronings boerenlandschap/Gezicht op Blauwborgje, 20e eeuw, olieverf op canvas, 61.2 x 92.2 cm, schenking van S.S.F. Hazewinkel, 2016.0042

JAN VAN DER ZEE (1898-1988)

Portret Hendrik de Vries, 1925, olieverf op canvas, 73 x 57 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0046

Recto: Dubbelportret van de heer en mevrouw Sjoerd Groenenstein, verso: Vlaams landschap, ca. 1950, olieverf op canvas, 60 x 50 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0048

SIEP VAN DEN BERG (1913-1998)

Zelfportret Siep van den Berg, ca. 1951, olieverf op canvas, 79 x 59 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0049

HENRI DE WOLF (1938-1986)

Zonder titel, 1964, olieverf op canvas, 47.5 x 60.5 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0047

Terra, 1964, olieverf op canvas, 60 x 50 cm, bruikleen van Centrum Beeldende Kunst Groningen, 2016.0066

P. STRUYCKEN (1939)

Articulatie van kleur, 2016, acrylverf op canvas, 70 x 70 x 2 cm, aankoop met steun van het Jan Bouman Fonds, 2016.0170.A-C

SIERT DALLINGA (1954)

Huiswaarts, 1988, olieverf op canvas, 120 x 90 cm, aankoop, 2016.0002

BETTINA SEMMER (1955)

Kuh, 1985, acrylverf op canvas, 150 x 190 cm, schenking van kunstenaar, 2016.0124

Strassenmöbel / Poller, 1986, olieverf op canvas, 190 x 155 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij, 2016.0125

TEKENINGEN, AQUARELLEN, GOUACHES EN PRENTEN

ONBEKENDE KUNSTENAAR

Portret van Albarta ten Oever, 1800, pastelkrijt op papier, 66.6 x 54.7 cm, schenking van familie Vos, 2016.0178

Portret van Pieter Roelfsema (1745-1826), 1800, pastelkrijt op papier, 66.2 x 54.8 cm, schenking van familie Vos, 2016.0177

ANTON KOSTER (1769-1840)

Landschap met vee en herder, ca. 1800-1840, aquarelverf op papier, 60 x 78.8 x 4 cm, aankoop, 2016.0040

Landschap met vee en herder, ca. 1800-1840, aquarelverf op papier, 60.3 x 78.8 x 4 cm, aankoop, 2016.0041

FRANCISCUS HERMANUS BACH (1865-1956)

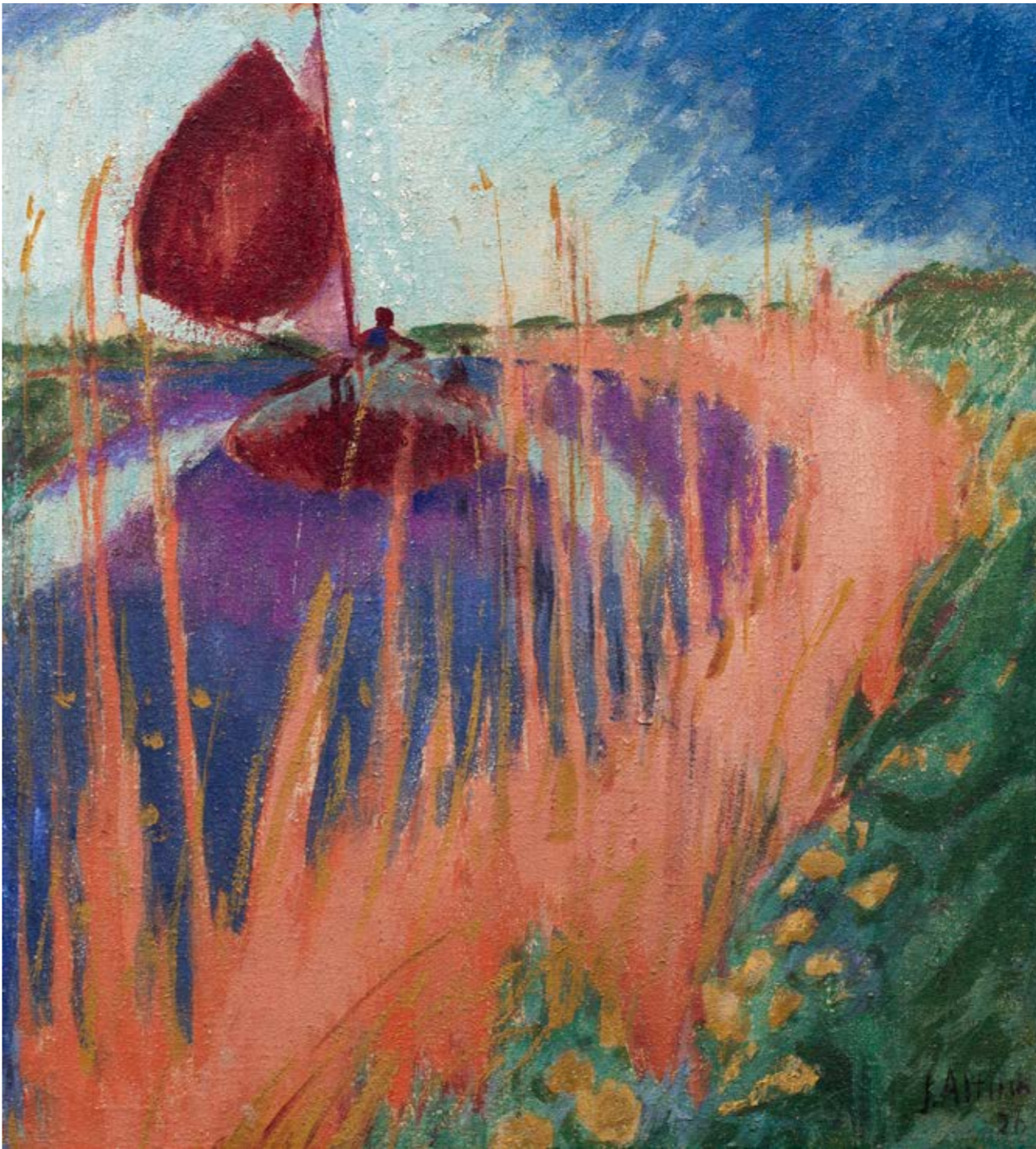
Portret Christianus Cornelius Johann Bach, 1918, potlood op papier, 42 x 32 cm, aankoop, 2016.0149

Onze vader, 20e eeuw, aquarelverf op papier, 20 x 36 cm, aankoop, 2016.0150.A

Onze Vader, 20e eeuw, aquarelverf op papier, 20 x 36 cm, aankoop, 2016.0150.B

Onze Vader, 20e eeuw, aquarelverf op papier, 20 x 36 cm, aankoop, 2016.0150.C

Onze Vader, 20e eeuw, aquarelverf op papier, 20 x 36 cm, aankoop, 2016.0150.D

Jan Altink (1885-1971)

SCHIP MET ROOD ZEIL, 1926 WAS/OLIEVERF, 68,5 X 58 CM

AANGEKOCHT MET STEUN VAN DE BANKGIRO LOTERIJ EN DE VERENIGING REMBRANDT, MEDE DANKZIJ HAAR MEVROUW M. BOERSMA FONDS

Schip met rood zeil is een prachtig voorbeeld van de expressionistische schilderkunst die gedurende de periode 1922-1927 binnen de Groninger kunstenaarskring De Ploeg tot stand kwam. Met name in de jaren 1924-1926 ontwikkelde Jan Altink, een van de medeoprichters en tevens naamgever van De Ploeg, een bijzonder schilderkunstig idioom. Er ontstond een reeks werken, veelal in staand formaat, die

allemaal min of meer volgens dezelfde principes zijn opgebouwd: een hooggeplaatste horizon, omhoogschietende weg, sloot of omgeploegd stuk land, (rug)figuren en geschilderd met wasverf in doorgaans heldere ongemengde kleuren. *Schip met rood zeil* is een aankoop waarmee het Groninger Museum Altink op zijn best kan laten zien. (MJ)

Vader vergeef het hun want zij weten niet wat zij doen, 1918, aquarelverf, krijt, sepia pigment op papier, 54.5 x 50 cm, aankoop, 2016.0151

Toen Jan Altink bij mij op de klas was, 20e eeuw, potlood op papier, 31.1 x 41.7 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0045

HENDRIK NICOLAAS WERKMAN (1882-1945)

Haven met zeilboten, 1944, druksel, 53.5 x 67.5 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij, 2016.0059

ALIDA JANTINA POTT (1888-1931)

Tante Anne, ca. 1920-1925, potlood, aquarelverf op papier, 23.2 x 17.7 cm, schenking van Rob Martens, 2016.0115

SIEP VAN DEN BERG (1913-1998)

Zonder titel, 1949, inkt op papier, 63.5 x 49 cm, 2016.0060

Zonder titel, 1949, inkt op papier, 66 x 51 cm, 2016.0061

Portret, ex libris en uitnodiging promotiefeest W. H. Nagel, inkt op papier, totaal: 21.5 x 16.5 x 8 cm, 2016.0063

2016.0060 - 2016.0063 zijn schenkingen van E. Nagel.

FIE WERKMAN (1915-2002)

Portret van Siep van den Berg, 1949, inkt op papier, 30 x 40 cm, 2016.0062

Zonder titel, 1945-1955, inkt op papier, 26.5 x 19.5 cm, 2016.0064

Zonder titel, 1945-1955, grafiet op papier, 23.2 x 14.7 cm, 2016.0065

2016.0062, 2016.0064 en 2016.0065 zijn schenkingen van E. Nagel.

ABE KUIPERS (1918-2016)

Winsum, 1955, pastelkrijtjes, krijt op papier, 45.5 x 60.5 cm, aankoop, 2016.0123

HAN JANSEN (1931-1994)

Elsterberg, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0224

Boerderijen in de 9-boerenpolder, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0225

Boerderij in de 9-boerenpolder, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0226

Dutch blue farm, 20e eeuw, zeefdruk, 27 x 27 cm, 2016.0227

Daghokje in de nacht, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0228

Inside landscape, 20e eeuw, zeefdruk, 40 x 40 cm, 2016.0229

Een zomer in Holland, 20e eeuw, zeefdruk, 40 x 40 cm, 2016. 0230

Herfstlokaal, 20e eeuw, zeefdruk, 40 x 40 cm, 2016.0231

Zonder titel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0232

Lentekoningin, 20e eeuw, zeefdruk, 40 x 40 cm, 2016.0233

Hoek op het Hogeland (bij Kloosterburen Gr), 20e eeuw, zeefdruk, 2016.0234

Een schilderij, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0235

Hollandse ladenkast, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0236

Vreten voor de stad, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0237

Hollandse kist, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 44 cm, 2016.0238

Mooi weer palen, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0239

Drents landschap verkaveld, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0240

Gat in landschap, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 44 cm, 2016.0241

Zonder titel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0242

Blaarkoppen op het Hogeland, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 xm, 2016.0243

Zonder titel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0244

Koeien in het gras, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0245

Koeien in het licht, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0246

Voor Sibbele, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0247.A

Lokaaltje rood, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0247.B

Lokaaltje, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0248

Lokaaltje, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0249

Aan tafel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0250

Geprogrammeerd, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0251

2 Kastanjebomen (wilde), 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0252

2 Tamme kastanjes, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0253

Onder de blauwe boom, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0254

Verschuivende landschap, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0255

Het westen uitgelicht, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0256

Uitgelicht, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0257

Uitgelicht landschap, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0258

Hollands diagonaal, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0259

Uitgelicht, 20e eeuw zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0260

Zonder titel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0261

Strik, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0262

Centrale, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0263

4 Beschermd e boerderijen, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016. 0264.A

Zonder titel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0264.B

Voor Sibbele – planverschuiving, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0264.C

Planverschuiving, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm 2016.0264.D

Zonder titel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0264.E

Zonder titel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0264.F

Beschermd landschap, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0264.G

Zonder titel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0264.H

Zonder titel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0264.I

Hollands landschap, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 52 x 52 cm, 2016.0265

Zicht op Noorderbreedte – voor Sibbele Ongering, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0266

Voor Sibbele van Han Jansen, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0267

Zonder titel, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0268

Noorderbreedte in Onderdendam, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0269

Nuchter kalf, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0270

How to hold your hand, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0271

Drents landschap, 20e eeuw, zeefdruk, 27 x 27 cm, 2016.0272.A

Brandboerderij, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0272.B

Te koop gevraagd een Drents landschap, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0273

Noorderlicht 2e fase, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0274

Noorderlicht, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0275

Noorderbreedte B226 Kloosterburen, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0276

Wie woont hier, 20e eeuw, zeefdruk, 52 x 52 cm, 2016.0277

2016.0224 – 2016.0267 zijn aangekocht met steun van de BankGiro Loterij.

GER SIKS (1942)

This very morning in spring, 1967, gemengde techniek, 34.1 x 41.9 cm, schenking van Cees en Anna Hofsteenge, 2016.0044

TEXTILIA

Vaandel van de Nederlandse Politiebond, afdeling stad Groningen, firma C. M. van Diemen, 1946, fluweel, goudkabeldraad, hout, 162 x 84 cm, 2016.0092

Vaandel Bond van Christelijke Politieambtenaren in Nederland, afd. Groningen, firma C. M. van Diemen, 1919, fluweel, goudkabeldraad, gouddraad, 175 x 90 cm, 2016.0093

Vaandel R.K. Politiebond St. Michael, afd. Groningen, firma C. M. van Diemen, 1914, wol, hout, 162 x 90 cm, 2016.0094

Vaandel Politie mannenkoor Groningen, firma C. M. van Diemen, 1946, gouddraad, goudkabeldraad, fluweel, 124 x 92 cm, 2016.0095

2016.0092 - 2016.0095 zijn schenkingen van Politie Eenheid Noord Nederland.

Vaandel Dulmerorkest, 1898, fluweel, goudkabeldraad, gouddraad, 97 x 68 cm, schenking van Ter Apeler Harmonie, 2016.0098

Vaandel Fanfarecorps Hoogezand-Sappemeer, 1906, fluweel, gouddraad, 90 x 66 cm, 2016.0099

Vaandel Fanfarecorps Hoogezand-Sappemeer., Atelier Brand Voorburg, 1965, fluweel, goudkabeldraad, gouddraad, 2016.0100

Vaandel Fanfarecorps Hoogezand-Sappemeer, 1925, 1925, fluweel, goudkabeldraad, gouddraad, 158 x 94 cm, 2016.0101

2016.0099 - 2016.0101 zijn schenkingen van Fanfarecorps Hoogezand-Sappemeer.

Vaandel Muziekvereniging Aeolus, 1907, 1907, fluweel, gouddraad, goudkabeldraad, 130 x 68 cm, schenking van Oldkamp Bloazers, 2016.0102

Studentenbaret Unitas, J. P. Mol N.V. Breda, 1960-1969, fluweel, Ø 17.5 cm, aankoop, 2016.0155

Kleedje tentoonstelling Groningen 1903, Cornelia Klugkist-Kuipers, 1903, textiel, 20 x 29 cm, schenking van mevrouw M. Dijksterhuis, 2016.0199

ZILVER

HINDRICK MUNTINCK II (1628-1692)

Brandewijnkom, 1660-1661, zilver, 9.5 x 21.5 x 10. 2 cm, schenking van de heer A.W. Schmidt, 2016.0035

JAN METTINK (WERKZAME PERIODE TE GRONINGEN 1655-1670)

Klepkan, 1665-1666, zilver, 19 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij, 2016.0188

ARNOLDUS VAN ESSEN (1696-1788)

Waterketel op komfoor, 1757-1758, zilver, ebbenhout, ketel: 25.5 x Ø 9.5 cm/ komfoor: 12.5 x Ø 16.7 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij, 2016.0034

ANDRIES VAN DER SCHOOR (1704-1791)

Zilveren Winschoter lepel, 1790, 19.5 cm, aankoop, 2016.0208

JAN ROELFS VAN STREUN

Zilveren Winschoter lepel, ca. 1730, zilver, 21 cm, aankoop, 2016.0207

REINDERT SCHELTENS (1778-1849)

Tabakskomfoor, 1839 zilver, koper, ebbenhout, 11.5 x 15 x 12.5 cm, aankoop, 2016.0147

PAULUS ARNOLDUS BARENDS (1793-1884)

Zilveren brandewijnkom, 1844, zilver, 13.5 x 23.5 x 12.5 cm, aankoop, 2016.0205

JAN LEENDRIK RIDENBERG (1821-1877)

Brandewijnkom, 1856, zilver, 12 x 24.5 cm, aankoop, 2016.0182

JOHANNES VENEMA (1910-1983)

Theelepeltje Martinitoren Groningen, 1940-1983, zilver, 12 cm, aankoop, 2016.0184

ZILVERFABRIEK VAN KEMPEN

Theepot op komfoor, 1907, zilver, pot: 11 x 24 x 9 cm/ komfoor: 8.7 x 16 x 10.4 cm, aankoop, 2016.0206

ONBEKENDE VERVAARDIGER

Theelepel ‘Groningen Martinitoren’, voor 1945, zilver, 11 cm, aankoop, 2016.0137

PRESENTATIES

RIJEN DIK

Niet eerder werd er tijdens een tentoonstelling zoveel gehuild, gelachen en zelfs gedanst als dit jaar tijdens *David Bowie is*. Maar bezoekers verwonderden zich ook over 3D-geprint design, raakten niet uitgepraat over ‘bad paintings’ en namen selfies bij een icoon uit de beeldende kunst. De blockbuster *David Bowie is*, de vette verfstreken in *Nieuwe Wilden* en de grootste Rodin-tentoonstelling ooit in Nederland, maar ook de kleinere tentoonstellingen als die over de bijzondere borgenkaart van Beckeringh en de opgestelde sculpturen van Joost van den Toorn wisten bezoekers en masse te vinden en van te genieten, getuige de volgende gastenboeken. Een rondleiding door de exposities van 2016.

287.682

BEZOEKERS IN 2016

5

EIGEN TENTOONSTELLINGEN OP REIS

5.000.000

11 OKTOBER STAPTE DE VIJF MILJOENSTE BEZOEKER OVER DE DREMPEL VAN HET (NIEUWE) GRONINGER MUSEUM

43%

PERCENTAGE BEZOEKERS MET EEN MUSEUMKAART

De Collectie

VANAF 29-3-2014 T/M HEDEN
PLOEGPAVILJOEN / COLLECTIEZALEN

De Modernisme-zaal in De Collectie kreeg een nieuwe thema: ‘Kunst zonder grenzen’. Sinds de jaren zestig was het aanzien van de beeldende kunst ingrijpend veranderd. Het traditionele ‘olieverf op doek’ was naar de achtergrond gedrongen door andere technieken en materialen. Daarvan werden enkele voorbeelden getoond, zoals fotografische werken van Gilbert & George en Daan van Golden, een kartonnen collage van Carel Visser en ‘uitwrijfsels’ van Groningse modder door herman de vries.

Breekbaar Goed. Een eerbetoon aan Minke A. de Visser (1898-1966)

20-3-2015 T/M 8-1-2017
STARCKPAVILJOEN

De collectie Aziatische keramiek van het Groninger Museum is een van de belangrijkste van Europa. Deze rijke collectie, bestaande uit Chinese en Japanse keramiek, is opgebouwd door voormalig Groninger museumconservator Minke A. de Visser (1898-1966). De tentoonstelling *Breekbaar Goed* was een eerbetoon aan haar tomeloze inspanningen. *Breekbaar Goed* viel binnen een samenwerking van het Rijksmuseum Amsterdam, Gemeentemuseum Den Haag, Keramiekmuseum Prinsessehof en het Groninger Museum.

Anno Smith

16-10-2015 T/M 5-6-2016
OVAAL WEST

Anno Smith (1915-1990) was een Groninger keramist die zich bekwaamde in het maken van geveldecoraties. In de periode na de Tweede Wereldoorlog versierde hij gevels van scholen, flats en winkels in de stad Groningen met opvallende keramische reliëfs en sculpturen. De expositie toonde gedenkstenen en een aantal tegeltableaus, waaronder Brandweerlieden uit Kollum en een tableau van makelaardij Zeeven. Anno Smith maakte daarnaast vaatwerk met prachtige glazuren, ook hier waren enkele topstukken van te zien.

Joris Laarman Lab

22-11-2015 T/M 10-4-2016 MENDINI -1

Joris Laarman Lab was de eerste grote solotentoonstelling van ontwerper, uitvinder en kunstenaar Joris Laarman. Hij is een van de opvallendste ontwerpers van dit moment en experimenteert samen met ingenieurs, programmeurs en ambachtslieden op het snijvlak van kunst, wetenschap en technologie, waarbij het maakproces vaak net zo vernieuwend is als het eindresultaat: meubels gegenereerd door slimme algoritmes, de eerste open source 3D te printen stoel ter wereld, een robotarm die een metalen bank in de lucht last of een tafel geassembleerd uit 1.2 miljoen voxels. Met dank aan: Mondriaan Fonds.

David Bowie is

11-12-2015 T/M 10-4-2016 MENDINI O / COOP HIMMELB(L)AU

De tentoonstelling *David Bowie is* was het eerste internationale overzicht van de carrière van David Bowie, één van de meest baanbrekende en invloedrijkste artiesten uit deze tijd. Na Londen, Berlijn, Toronto, São Paulo, Chicago, Parijs en Melbourne kwam de multimedia-tentoonstelling naar Groningen. Meer dan driehonderd objecten uit het David Bowie Archief, waaronder handgeschreven songteksten, originele kostuums, fotografie, albumontwerpen en ander zeldzaam materiaal van de afgelopen vijftig jaar, waren voor het eerst samengebracht. Een tentoonstelling van het Victoria & Albert Museum London, Sound Experience by Sennheiser. Met dank aan: Blockbusterfonds, Boer & Croon, Bowie Superfanclub, Deam, GasTerra, Gasunie, Groningen Seaports, Huis voor de Kunst, NNZ, NS, Ophtec, Provincie Groningen, Schoonenfabriek, TKP Pensioen en V&D.

Nieuwe Wilden – Duits neo-expressionisme uit de jaren ‘80

30-4 T/M 23-10-2016 MENDINI -1

De expositie *Nieuwe Wilden*, met werk van o.a. Martin Kippenberger, Helmut Middendorf, Bettina Semmer en Salomé, toonde een ruim overzicht van de figuratieve schilderkunst die in het begin van de jaren tachtig tot bloei kwam in West-Duitsland. Jonge, ‘wilde’ schilders zetten zich af tegen het toenmalige klimaat in de kunstwereld. De schilderijen zijn veelal rauw en agressief, vaak ogenschijnlijk slecht geschilderd of soms juist opzettelijk kitscherig, maar vrijwel altijd humoristisch en tot nadenken stemmend.

Een tentoonstelling van het Städel Museum, Frankfurt am Main. Met dank aan Stichting Beringer Hazewinkel en Bos&Bos Catering Groningen.

Parallel aan *Nieuwe Wilden* was in Museum de Fundatie in Zwolle *Wilden – Expressio-nisme van ‘Brücke’ en ‘Der Blaue Reiter’* te zien, die het expressionisme uit het begin van de 20e eeuw toonde.

De Vrienden van Mesdag

11-6-2016 T/M 18-9-2016 PRENTENKABINET

Een onvindbare aquarel die ruim tachtig jaar later zijn weg weer terugvindt in zijn oorspronkelijke album, is het verhaal achter *De Vrienden van Mesdag*. De expositie toonde het complete album van dertig bladen met aquarellen en tekeningen die de Groninger kunstenaar H.W. Mesdag en zijn vrouw ontvingen van de Hollandsche Teeken Maatschappij. Eén blad, dat van Mesdags beroemde achterneef Sir Lawrence Alma Tadema, lijstte hij apart in. Sinds de verkoop van die ingelijste aquarel in 1919 was deze in particulier bezit en onvindbaar. Totdat de tentoonstelling De Hollandse aquarel in het Museum Mesdag in Den Haag (2015) er aandacht aan besteedde. Het Groninger Museum wist het ontbrekende blad van de verzamelaar te kopen en het album in zijn complete staat terug te brengen.

Esther de Graaf – Branching Fields

11-6 T/M 2-10-2016 COOP HIMMELB(L)AU

Esther de Graaf (1984) maakt uiterst kwetsbare, fragiele en tijdelijke sculpturen van goedkope alledaagse materialen als karton, ijzerdraad, tape en cellofaan. Met deze materialen komt ze tot buitengewone, soms onwaarschijnlijke constructies. Haar expositie in het Groninger Museum verdiende ze als winnares van Young Grunn Artist II, een zoektocht van NP3 en het Groninger Museum naar jonge talentvolle kunstenaars.

Capita Selecta

11-6-2016 T/M 29-1-2017 MENDINI O

Onder de titel *Capita Selecta* toont het museum met enige regelmaat een ruime selectie uit de eigen collectie moderne en hedendaagse kunst, mode en design. Dit jaar bestond de tentoonstelling onder meer uit zeefdrukken van Andy Warhol, haute couture van Viktor & Rolf, modefotografie van Inez van Lamsweerde en Vinoodh Matadin, werken van Ai Weiwei, Nacho Carbonell en Maartje Korstanje en de geënceneerde fotografie van Chi Peng.

Met dank aan: Mondriaan Fonds.

Joost van den Toorn: Something to believe in

11-6-2016 T/M 29-1-2017 MENDINI O

Het werk van beeldhouwer Joost van den Toorn (1954) is kritisch en provocerend, maar werkt ook op de lachspieren. De tentoonstelling *Something to believe in* toonde ruim twintig sculpturen in een opvallende opstelling. Van den Toorn stelt in zijn werk grote thema’s als geweld, seks en religie met humor en ironie aan de orde, met een melancholische en romantische ondertoon.

De borgenkaart van Theodorus Beckeringh

25-6 T/M 23-10-2016 OVAAL WEST

Liefhebbers van het Groninger erfgoed kennen bijna altijd de Groninger borgenkaart uit 1781 van de jurist Theodorus Beckeringh (1712-1790). De kaart, omgeven door een sierrand met afbeeldingen van 24 Groninger borgen, wordt de mooiste van onze provincie genoemd. De tentoonstelling *De borgenkaart van Theodorus Beckeringh* toonde niet alleen de borgenkaart, maar ook alle voorstudies voor de kaart van Beckeringh. Tezamen gaf dit een prachtig beeld van het Groninger landschap in de achttiende eeuw. Reproducties van alle kladkaartjes en voorstudies van de borgen zijn samengebracht in het boek *De Atlas van Beckeringh*.

Ad Visser – De Parade van de hemelse tragedie

25-8 T/M 18-9-2016 AUDITORIUM

Multimedia-performer, singer-songwriter en ex-Toppop presentator Ad Visser presenteerde in 2005 zijn 1050 verzen tellende mega-gedicht en lied *De parade van de hemelse tragedie* in boekvorm. Tien jaar lang heeft visual artist Mr. Instant Image Action vervolgens gewerkt aan de visuals bij dit marathon-kunstwerk van 8 uur, 39 minuten en 39 seconden. Tijdens het Noorderzon Performing Arts Festival Groningen vond de live performance plaats. Daarna was de marathon-muziekvideo van *De parade van de hemelse tragedie* non-stop in het auditorium van het museum te zien.

Zeefdrukken uit eigen collectie

23-9-2016 T/M 29-1-2017 PRENTENKABINET

De zeefdruk beleefde in de jaren zestig en zeventig een bloeiperiode in de kunstwereld. Mede dankzij Andy Warhol werd deze

techniek populair. In het prentenkabinet hing een selectie uit de series zeefdrukken van zowel Nederlandse als buitenlandse kunstenaars, waaronder François Morellet, Bonies, Bruce Nauman, Hans Koetsier en Dick Bruna.

Uitgelicht: Ruloff Manuputty

4-11-2016 T/M 9-4-2017 OVAAL WEST

Ruloff Manuputty (Tual 1926 - 2002 Groningen) verweefde invloeden van kunstenaars als Joan Miró en Paul Klee, de Cobrakunst en traditionele batik- en decoratieve kunst uit zijn vaderland Indonesië (de Molukken) tot een eigen beeldtaal. Zijn werk balanceert op de grens tussen figuratie en abstractie. De expositie toonde ruim 25 schilderijen en tekeningen, waaronder zijn bekende grote werk *Tjap Gomè (de Chinese drakendans)* uit 1961.

Rodin – Genius at Work

19-11-2016 T/M 30-4-2017 MENDINI -1 / COOP HIMMELB(L)AU

Auguste Rodin (1840-1917) is de grootste en invloedrijkste beeldhouwer en één van de populairste kunstenaars van de moderne tijd. De tentoonstelling *Rodin – Genius at Work* toonde gipsen en bronzen beelden, waaronder bekende werken als *De Denker* en *Balzac*, marmeren figuren, keramiek en nooit eerder vertoonde foto’s die blijk gaven van de creativiteit van de kunstenaar. Ook liet de tentoonstelling het buitengewone werkproces zien achter een aantal van zijn bekendste werken. Met ruim 140 beelden en 20 werken op papier was dit de grootste Rodin-tentoonstelling ooit in Nederland. *Rodin – Genius at Work* is samengesteld door Montreal Museum of Fine Arts in samenwerking met Musée Rodin Paris.

After Rodin – Erwin Olaf

19-11-2016 T/M 30-4-2017 COOP HIMMELB(L)AU

Fotograaf Erwin Olaf heeft in opdracht van het Groninger Museum een serie foto’s gemaakt van dansers bij Het Nationale Ballet. De serie, geïnspireerd op de beroemde beelden van Auguste Rodin, was tijdens de tentoonstelling *Rodin – Genius at Work* te zien en brengt een ode aan de beeldhouwwerken van Rodin. Geen letterlijke citaten, maar poses geïnspireerd door beeldbepalende werken van de Franse kunstenaar. De zachtheid van het licht en de klassieke hint in het decor sluiten aan bij diens werk.

Kleine presentaties

Een Keulse pot met geld uit Sappemeer

16-6-2015 T/M 20-3-2016 HAL -1

In 2001 werd in een huis in Sappemeer een klein Keuls potje met 155 merendeels zilveren munten – vooral driegulden stukken en guldens – gevonden. De pot is rond 1810 verstopd in het huis. Het geld vormt een afspiegeling van de geldcirculatie zoals die er eind achttiende, begin negentiende eeuw in de provincie Groningen uitzag.

Huiswaarts Siert Dallinga

22-3 T/M 16-10-2016 HAL -1

Het schilderij *Huiswaarts* van de Groninger kunstenaar Siert Dallinga behoorde tot de nieuwe aanwinsten in 2016. Het is geschilderd in 1988 en toont een kip die op een duintop staat en uitkijkt over zee, onder een typisch Hollandse wolkenlucht. Het behoort tot de eerste werken die Dallinga maakte, en die allemaal gekenmerkt worden door een vergelijkbare combinatie van weemoed en humor.

Een Japanse Pronkschotel

18-10-2016 T/M MEDIO 2017 HAL -1

De porseleincollectie van het Groninger Museum is verrijkt met een prachtige schotel vervaardigd door de Amsterdamse kunstschilder Cornelis Pronk (1691-1759). Het is een schenking van de familie Clevering uit Den Andel. Deze aanwinst is van internationaal belang, omdat het aangeeft hoe Oosters porselein in een steeds veranderende wisselwerking met Europa het modebeeld en de inrichting van het Westerse interieur bepaalde.

Cranachs portret van Rudolf Agricola

SINDS 22-9-2016 PLOGPAVILJOEN, ZAAL ERLATERS

Een van de bekendste schilders van de Duitse renaissance, Lucas Cranach, maakte een portret van de Groninger humanistische geleerde Rudolf Agricola. Dit portret was nog nooit in Groningen getoond. In een vitrine bij het portret werden tot en met 15 januari 2017 enige werken van Agricola uit de Groninger Universiteitsbibliotheek getoond. Het portret is een bruikleen van de Bayerische Staatsgemäldesammlungen, München, Alte Pinakothek.

Vitrinetentoonstelling

In de twee vitrines van het Info Center is één tentoonstelling gepresenteerd uit de collectie van het Groninger Museum: *Dieren van keramiek*.

Info Center & Auditorium

Op de acht computerschermen in het Info Center zijn dit jaar de volgende films vertoond:

- De documentaire *Kippenberger + Co – ein Dokument: “Ich kann mir nicht jeden Tag ein Ohr abschneiden”* uit 1985 (in het kader van de tentoonstelling *Nieuwe Wilden*). Deze werd ook vertoond in het auditorium van het museum.
- Zes 8mm-films van Helmut Middendorf uit 1976 (in het kader van de tentoonstelling *Nieuwe Wilden*).
- De documentaire *Ervaringen van een Witte Vogel* over Ruloff Manuputty uit 1989 (in het kader van de tentoonstelling *Uitgelicht: Ruloff Manuputty*). Deze werd ook vertoond in het auditorium van het museum.

Externe presentaties

Verdwijnende symboliek

GRONINGER ARCHIEVEN, DAG GRONINGER GESCHIEDENIS 8 OKTOBER 2016

Door gemeentelijke herindeling en fusies van waterschappen zijn grenzen veranderd, maar ook hun heraldiek. Dit werd gedemonstreerd in vitrines met voorwerpen met oude gemeentewapens en waterschapssymboliek.

Nieuwe Wilden in Minerva

ACADEMIE MINERVA 2-5 T/M 17-6-2016

In Academie Minerva, waar in de jaren ’80 het voormalige Groninger Museum huisde, hadden veel kunstenaars van de Nieuwe Wilden hun eerste museale presentatie. Een selectie van tien grote werken van onder andere Dokoupil, Salomé en Zimmer – uit de collectie van het Groninger Museum – was aanvullend te zien naast de tentoonstelling *Nieuwe Wilden* in het Groninger Museum.

Eigen producties te zien in het buitenland

Hot Printing. H.N. Werkman und seine Spuren in die Gegenwart

STÄDTISCHES KUNSTMUSEUM
SPENDHAUS, REUTLINGEN (DUITSLAND)
28-11-2015 T/M 28-2-2016

De tentoonstelling *H.N. Werkman (1882-1945). Leven & Werk* was een overzichtstentoonstelling over de bekende Groninger drukker en kunstenaar H.N. Werkman. In de expositie waren onder andere druksels, schilderijen, experimenteel drukwerk en bijzondere publicaties uit de oorlogsjaren te zien, evenals de handpers waarop Werkman zijn druksels maakte. Direct nadat de expositie van 11 april tot en met 1 november 2015 in het Groninger Museum te zien was, reisde deze door naar Duitsland.

Met dank aan: Rabobank Stad en Midden Groningen, Stichting Beringer Hazewinkel en Stichting Woudsend.

Niederländische Moderne. Die Sammlung Veendorp aus Groningen

MUSEUM BEHNHAUS DÄGERHAUS,
LÜBECK (DUITSLAND)
22-11-2015 T/M 28-2-2016

MUSEUM IM KULTURSPICHER,
WÜRZBURG (DUITSLAND)
19-3 T/M 26-6-2016

AUGUSTINERMUSEUM, FREIBURG
(DUITSLAND)
16-7 T/M 3-10-2016

SUERMONDT-LUDWIG-MUSEUM, AKEN
(DUITSLAND)
29-10-2016 T/M 29-1-2017

Uitgestrekte landschappen, zeegezichten met een bewegende wolkenhemel, dorpsgezichten en stillevenen. De Groninger Reurt Jan Veendorp (1905-1983) had een goede neus voor kunst en verzamelde tijdens zijn leven meer dan vierhonderd objecten. Een groot deel van de kunstcollectie van Veendorp, die van 2012 tot 2014 in het Groninger Museum te zien was, reisde in 2016 langs Duitse musea.

Met dank aan: Stichting J.B. Scholtenfonds

Jaime Hayon. Funtastico

DESIGN MUSEUM HOLON (ISRAËL)
30-11-2015 T/M 30-4-2016

De expositie toonde een grote verscheidenheid aan werken van de Spaanse designer Jaime Hayon. Van zijn designobjecten uit 2003, waarmee hij in de designwereld bekend werd, tot zijn karakteristieke schilderijen, tekeningen en speciale projecten die hij voor toonaangevende designbedrijven creëerde. Deze tentoonstelling was van 13 oktober 2013 tot en met 30 maart 2014 in het Groninger Museum te zien.

Song Dong. Life is Art, Art is Life

KUNSTHALLE DÜSSELDORF (DUITSLAND)
6-12-2015 T/M 12-4-2016

Een wereldkaart opgebouwd uit duizenden snoepjes, een grasmat gemaakt van groene slagroom. Het zijn voorbeelden van het werk van de Chinese kunstenaar Song Dong (1966). Zijn werk bestaat vooral uit performances, installaties, fotografie en video en was van 13 juni tot en met 1 november 2015 in het Groninger Museum te zien. Direct daarna reisde het door naar Duitsland. Met dank aan: Fonds 21

Iris van Herpen. Transforming Fashion

HIGH MUSEUM OF ART, ATLANTA (VS)
7-11-2015 T/M 15-5-2016

GRAND RAPIDS ART MUSEUM (VS)
23-10-2016 T/M 15-1-2017

De Nederlandse modeontwerper Iris van Herpen is een cutting edge kunstenaar, geïnspireerd door verschillende invloeden in de kunst, wetenschap, muziek en filosofie. Deze tentoonstelling over haar werk was van 24 maart tot en met 23 september 2012 in het Groninger Museum te zien. De oorspronkelijke tentoonstelling is voor haar tour door de Verenigde Staten aangevuld met nieuw werk uit haar meest recente haute couture en ready to wear-lijnen en een selectie schoenen. *Transforming Fashion* is hierna in nog vijf andere musea in de VS te zien.

Met dank aan: Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

GRATIS TOEGANG

Groninger Museum gratis toegankelijk voor kinderen, jongeren en studenten

Met ingang van 1 september 2016 is het Groninger Museum gratis toegankelijk voor alle kinderen en jongeren tot en met 18 jaar en studenten die in Groningen een mbo-, hbo- of universitaire studie volgen. De gratis toegang is een belangrijk middel om het culturele klimaat verder te verbeteren en de algemene ontwikkeling van jonge mensen te bevorderen. Een bezoek aan het museum biedt hen kennis en inspiratie over kunst, vormgeving, architectuur, geschiedenis en erfgoed en toegang tot

tentoonstellingen die hun horizon verbreden en de persoonlijke identificatie met Groningen versterken. Met de gratis entree wil het Groninger Museum een eventuele drempel om het museum te bezoeken verlagen. De regeling is mede mogelijk gemaakt door het Akkoord van Groningen (gemeente Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Hanze-hogeschool Groningen en UMCG), de provincie Groningen en de onderwijsinstellingen Alfa-college en Noorderpoort.

EDUCATIE & PUBLIEKSINFORMATIE

DREMPEL- VERLAGEND

Het Groninger Museum werd voor de jongere doelgroep bereikbaarder dan ooit. Hoogtepunten dit jaar waren de realisatie van de langgekoesterde droom van de museumbus, die scholieren uit de provincies Groningen en Drenthe van en naar het museum brengt, en de gratis toegang voor kinderen, jongeren en (Groningse) studenten die per 1 september van kracht is.

57

LEDENAANTAL JUNIORCLUB

12.000

KINDEREN EN JONGEREN NAMEN DEEL AAN EEN ACTIVITEIT IN HET MUSEUM

400%

TOENAME IN BEZOEK KINDEREN, JONGEREN EN STUDENTEN SINDS DE GRATIS TOEGANG PER 1 SEPTEMBER

3.553

AANTAL VOLWASSENEN DAT DEELNAM AAN EEN RONDLEIDING

Interactie met onderwijsinstellingen

Voor museumeducatie is samenwerking met onderwijsinstellingen en leerkrachten onontbeerlijk. Naast een goede afstemming van de leerdoelen en praktische mogelijkheden, krijgt de educatie zo meer diepgang en is er ruimte voor vernieuwing.

- + Leerlingen van de Noorderpoort-opleiding Audiovisuele Media hebben foto's gemaakt geïnspireerd op het werk van Auguste Rodin en Joost van der Toorn, onder begeleiding van een museumdocent. De eindpresentatie van hun werk verzorgden zij in het atelier van het museum.
- + Studenten van kunstacademie Artez ontwikkelden een interdisciplinair project over Rodin, dat uitgevoerd werd met leerlingen van het Augustinuscollege.

- + Samen met de Kunstbende werden jongeren begeleid in de categorieën expo, muziek en film.

+ Internationale studenten van Academie Minerva, onderdeel van de Hanzehogeschool Groningen, maakten animatiefilmpjes gebaseerd op Rodin, die in het Info Center werden getoond.

+ Met de Stichting SKA werd tweemaal 'Stap op de rode loper' uitgevoerd, waarbij vmbo-leerlingen in contact kwamen met schrijvers en dichters.

+ In het atelier werden – naast workshops en inloopactiviteiten verzorgd door onze eigen museumdocenten – workshops gegeven door kunstenaars, onder wie Esther de Graaf bij haar eigen tentoonstelling *Branching Fields* en Egbert Pikkemaat met lichtsculpturen in het kader van het Orbit Festival in december.

- + De in het atelier 3D-geprinte puzzelstoel van Joris Laarman werd tijdens een speciale voorjaarsworkshop in elkaar gezet.

Kunstbus

Vanaf schooljaar 2016-2017 biedt het Groninger Museum de Kunstbus aan, in samenwerking met K&C Drenthe en het Nationaal Bus Museum in Hoogezand. Basisschoolleerlingen die verder dan 5 kilometer van het museum naar school gaan, kunnen een programma met vervoer boeken. In deze museumbus worden zij ontvangen door een museumdocent, die de kinderen alvast voorbereidt op hun museumervaring. Afhankelijk van de leeftijd ontdekken de scholieren aan de hand van schetsboekjes of een schatkistje het museum.

App

Bij de tentoonstellingen *Joris Laarman Lab*, *Nieuwe Wilden*, *Esther de Graaf – Branching Fields* en *Uitgelicht: Ruloff Manuputty* werd middels de Groninger Museum app achtergrondinformatie aangeboden. Bij *Nieuwe Wilden* was ook een deel beschikbaar voor de begeleidende presentatie in Academie Minerva, het oude gebouw van het Groninger Museum, en er was een interactieve quiz aan toegevoegd getiteld 'Hoe wild ben jij?'. De vragen waren opgesteld door prof. dr. Barend van Heusden van de Rijksuniversiteit Groningen in het kader van een onderzoek. Door ze te beantwoorden veranderde het beeld op de app in verschillende varianten van kunsthistorische stijlen. Bij *Uitgelicht: Ruloff Manuputty* was er bij de schilderijen muziek te horen, gecomponeerd door zijn dochter Simone.

Klassieke audiotour

Bij de tentoonstelling *Rodin – Genius at Work* konden bezoekers via de klassieke audiotour achtergrondinformatie krijgen in gesproken vorm, muziek en ondersteunende afbeeldingen.

Teams

JUNIORCLUB

De leden van de JuniorClub (tussen de 7 en 12 jaar) namen deel aan workshops rondom *Joris Laarman Lab* en *Nieuwe Wilden* en bezochten de studio van grafisch ontwerper Rudo Menge. Een aantal van hen schreef nieuwe zaalteksten voor de herinrichting van een zaal in De Collectie. Op 18 november was de JuniorClub aanwezig bij de kinderopening van *Rodin – Genius at Work* met Buurman en Buurman.

In 2016 namen er ook weer dertienjarigen afscheid van de club. Elf van hen ontvingen in januari 2017 een uitnodiging deel te nemen aan de activiteiten voor dertienplussers. Natuurlijk meldden zich ook nieuwe leden aan, waardoor het jaar werd afgesloten met een ledenaantal van 57 betrokken kinderen.

ATELIERTEAM

Vijf jongeren in de leeftijd van 16-18 jaar vormden het team dat bezoekers in de weekenden ontving in het atelier. De werving van dit team vond plaats onder deelnemers aan de Kunstbende. Naast gastheer zijn zij een klankbordgroep voor het museum en leveren ideeën of commentaar op de activiteiten, waarbij ze speciaal letten op hun leeftijdsgenoten. In het atelier werden ook werkstukken getoond van leerlingen van het Praedinius Gymnasium over H.N. Werkman en rond de tentoonstelling *Nieuwe Wilden*. In de zomer waren er werkstukken te zien van de drie winnaars van de regionale Kunstbende.

GRONINGER MUSEUM INSIDERS

De activiteiten van de student-vrijwilligers van het museum werden van nieuwe accenten voorzien, zoals bijzondere workshops: een workshop rondom Joris Laarman bij het Fablab, een eigen Bowie-experience met lookalike-wedstrijd en karaoke, een workshop ritmische creatie bij de Usva, het Go Wild Festival in samenwerking met studieverenigingen Ik en Meander en begeleiding bij de *kick-off* van de gratis entree op 1 september.

Rondleidingen

Ook dit jaar leidden de museumdocenten van het Groninger Museum weer veel bezoekers rond en begeleidden ze groepen kinderen, jongeren en studenten bij hun bezoek.

- + 4869 basisschoolleerlingen namen deel aan een rondleiding van een museumdocent
- + 1908 basisschoolleerlingen namen deel aan het atelierprogramma basisonderwijs
- + 47 kinderen vierden jaar een kinderfeestje (mee) in het museum
- + 3860 scholieren uit het voortgezet onderwijs en studenten brachten in groepsverband een bezoek aan het museum
- + 1279 scholieren uit het voortgezet onderwijs namen deel aan het atelierprogramma voortgezet onderwijs
- + 3553 volwassenen namen deel aan een rondleiding door het museum

Joost van den Toorn (1954)

EUROPA, 1997
SCULPTUUR, BRONS, 208 X 150 X 37 CM

AANKOOP MET STEUN VAN HET JAN BOUMAN FONDS

Toen Joost van den Toorn dit beeld in 1997 maakte en het de titel *Europa* gaf, was er nog volop optimisme over de toekomst van dit continent. Het lijkt wel of de kunstenaar toen al de morele verwarring voorvoelde waaraan het idee 'Europa' ten prooi zou vallen. We zien een kerk met twee torenspit-ten, waarvan er één omhoog wijst en de andere recht vooruit,

als een wapen. Wat eraan hangt lijkt op een knots. Er zit iets dreigends en verwarrends in dit beeld. Behalve op een wapen, lijkt de gebogen spits ook op een galg. De gerimpelde druppelvorm kan ook een traan zijn of een aanwijzing dat er iets in ontbinding is. (RS)

MARKETING & COMMUNICATIE

VAN DEUR TOT DEUR

Een bezoek aan het Groninger Museum begon in 2016 al voordat er een stap in het museum werd gezet. Bezoekers bekeken vooraf video's over de tentoonstellingen, kochten hun ticket online of reisden in een speciale Bowie-coupé van de NS naar Groningen. Media publiceerden massaal over het Groninger Museum en online kreeg webcare een steeds grotere rol.

3.326.010

MEDIAWAARDE IN EURO'S GEPRINTE PUBLICITEIT IN NEDERLANDSE MEDIA *

5

POSITIE IN DE MUSEUM TWITTERGIDS TOP 100 VAN NEDERLANDSE MUSEA

+48,5%

STIJGING BEZOEKEN AAN DE CORPORATE WEBSITE

9

SOCIAL MEDIA-KANALEN WAAROP HET GRONINGER MUSEUM ACTIEF IS

*GEREGISTREERD DOOR DE MEDIA INFO GROEP

In 2016 maakte het Groninger Museum een begin met de verbetering van de klantenreis van de bezoeker. Via e-marketing kregen bezoekers extra servicemailingen na het kopen van hun online tickets op de speciale ticketsite. In januari vervolgde de voorpret in de trein op weg naar het museum: samen met de Nederlandse Spoorwegen ontwikkelde het museum voor treinreizigers een Bowie-belevens via virtual reality.

In samenwerking met Museum De Fundatie in Zwolle maakte het Groninger Museum in het voorjaar een speciale bijlage bij de Volkskrant en NRC en ontwikkelde een film waarbij de bezoekers zich vooraf in de tentoonstelling *Nieuwe Wilden* konden verdiepen.

Bezoekers kregen in 2016 bij verschillende tentoonstellingen een totaalbelevens van deur tot deur en kwam in groten getale: bijna 290.000 mensen bezochten het museum.

PR

Begin 2016 was er in de media veel nationale en internationale aandacht voor de tentoonstelling *David Bowie is* en ook met *Nieuwe Wilden* bereikte het museum goede resultaten.

In het najaar ging de aandacht vooral uit naar *Rodin – Genius at Work* en was er opnieuw een piek in de media-aandacht. Ook op radio en televisie werd veel aandacht aan deze tentoonstelling gewijd, waaronder in *De Wereld Draait Door*, *Tijd voor Max*, *Opium*, *De Ochtend van 4* en *Nieuws en co*.

Naast de exposities in het museum werd er veel gepubliceerd over de gratis toegang voor kinderen, jongeren en studenten, nieuwe aanwinsten als de aankoop van een fruitschaal uit de kunstcollectie van David Bowie en de mijlpaal van de vijf miljoenste bezoeker van het Groninger Museum.

De mediawaarde van de geprinte publiciteit in Nederlandse media was dit jaar € 3.326.010.

REDACTIONELE SAMENWERKINGEN

Nieuw in 2016 was de tweewekelijkse redactionele bijdrage in het *Friesch Dagblad*, geschreven door conservator archeologie Egge Knol. In totaal werden er zeventien bijdragen geleverd voor de zaterdageditie van de krant.

Sinds juli is daarnaast een structurele samenwerking met de NDC Mediagroep, het Fries Museum en het Drents Museum opgezet, waarbij het museum maandelijks een redactionele bijdrage levert. In 2016 zijn er zes bijdragen geleverd.

Online communicatie en social media

MAILINGEN

Abonnees	2016	2015
1 Nieuwsbrief (maandlijks)	9681 +28%	7580
2 Nieuwsbrief <i>David Bowie is</i>	9015	
3 Nieuwsbrief <i>Rodin – Genius at Work</i>	1795	

WEBSITE

De corporate website (www.groningermuseum.nl) en de aparte *David Bowie is*-sites (www.davidbowie-groningen.nl en tickets.davidbowie-groningen.nl) werden heel goed bezocht. De bezoekecijfers van de corporate website stegen in vergelijking met 2015 met bijna 50%. Op de dag waarop (in Nederland) bekend werd dat David Bowie was overleden – maandag 11 januari 2016 – ontstond een enorme bezoekerspiek: 45.416 sessies, in tegenstelling tot 1.680 sessies op dezelfde dag het jaar ervoor.

BEZOEKERSAANTALLEN CORPORATE WEBSITE

	2016	2015
Sessies*	869.064 +49%	585.036
Gebruikers**	614.657 +47%	416.990
Pagina weergaven	2.673.232 +39%	1.926.206

BEZOEKERSAANTALLEN DAVID BOWIE IS-WEBSITE

	2016
Sessies*	450.292
Gebruikers**	317.243

* Eén sessie is één bezoek aan de website, van zowel nieuwe als terugkerende gebruikers.

** Een gebruiker is een unieke bezoeker.

ONLINE ADVERTENTIECAMPAGNES

In 2016 vergrootte het Groninger Museum zijn bereik door ook online te adverteren. Naast Google Grants – een maandelijks advertentietegoed voor AdWords-advertenties dat beschikbaar is voor non-profitorganisaties – werd dit jaar ook online bannering (RTB display advertising), Facebook advertising, retargeting en zichtbaarheids- en respons optimalisatie ingezet.

SOCIAL MEDIA & WEBCARE

Het Groninger Museum is voor de verschillende doelgroepen actief op veel sociale media-kanalen: Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, Vimeo, Pinterest, Flickr, Issuu en Google+. Voor ieder kanaal wordt op maat content ontwikkeld.

Facebook en Twitter zijn de belangrijkste social media-kanalen. Net als in 2015 staat het Groninger Museum in 2016 op de vijfde plaats in de Museum Twittergids Top 100 van Nederlandse musea.

TWITTER

	2016	2015
Volgers	83.314 +22%	68.120

FACEBOOK

	2016	2015
Likes	16.369 +46%	11.240

INSTAGRAM

	2016
Volgers	2812

Contentcreatie

VIDEO

Voor het videokanaal ARTtube zijn in 2016 video's gemaakt voor de tentoonstellingen *Esther de Graaf – Branching Fields*, *Joris Laarman Lab*, *Nieuwe Wilden* (i.s.m. Museum De Fundatie), *David Bowie is* ('David Bowie in retrospect' en de promotievideo) en *Rodin – Genius at Work*.

Rond de tentoonstelling *Rodin – Genius at Work* zijn korte video's gemaakt waarin bekende Nederlandse sprekers, zoals herenonderzoeker Dick Swaab, hun mening gaven over het werk van Rodin.

WIR SIND DIE WILDEN

Bij de tentoonstelling *Nieuwe Wilden* werd een wekelijks terugkerende serie 'Wir sind die Wilden' gecreëerd, waarmee een verband werd gelegd tussen de schilderkunststroming en popmuziek uit die tijd: Neue Deutsche Welle. Hiervoor werd er samengewerkt met Poparchief Groningen.

DE 'THINKING CHALLENGE'

Via social media werden mensen opgeroepen om zichzelf te fotograferen in de houding van het beroemde beeld *De Denker* van Rodin en deze op hun eigen social media-kanaal te posten, vergezeld van de hashtag #thinkingchallenge. Het leverde wekelijks vele deelnemers op, waarvan de leukste inzendingen werden beloond met een goodiebag.

DE 'MANNEQUIN CHALLENGE'

In samenwerking met het Noord Nederlands Toneel/Club Guy & Roni werd rond Kerst een video gemaakt naar de populaire rage op social media: de Mannequin Challenge. Acteurs en dansers stonden in de video in een verstilde pose in de tentoonstelling *Rodin – Genius at Work*.

Erwin Olaf (1959)

AFTER RODIN VI, CATHEDRAL, 2016
CHROMOGENIC PRINT, 81,6 X 103,9 X 4 CM

AANKOOP MET STEUN VAN DE BANKGIRO LOTERIJ

Fotograaf Erwin Olaf heeft in opdracht van het Groninger Museum een serie foto's gemaakt van dansers bij Het Nationale Ballet. De serie, geïnspireerd op de beroemde beelden van Auguste Rodin, was tijdens de tentoonstelling

Rodin – Genius at Work te zien in het Groninger Museum. Negen werken zijn aangekocht door het museum, waaronder *After Rodin VI, Cathedral*, welke gebaseerd is op het werk *La Cathédrale* (1908) van Rodin. (RZ)

EVENTEMENTEN

WARM ONTHAAL

Naast bezoekers die (alleen) naar het Groninger Museum komen voor de tentoonstellingen, kwamen dit jaar bijna 17.000 mensen af op de vele ontvangsten en evenementen die het museum jaarlijks organiseert.

16.970

ONTVANGEN GASTEN

123

TOTAAL AANTAL ONTVANGSTEN & EVENEMENTEN

1.300

GASTEN OP DE OPENINGSDAG VAN RODIN – GENIUS AT WORK

2.000

HOOGSTE AANTAL GASTEN OP EEN EVENEMENT: BANKGIRO LOTERIJ OPEN DAG

Colleges

In september is weer gestart met de succesvolle collegereeks. Onder de titel Groninger Museum College vond een reeks van acht bijeenkomsten plaats op vrijdagochtend over de tentoonstellingen, de collectie en het gebouw van het Groninger Museum, met als sprekers conservatoren, kunstenaars, gastsprekers en museumdocenten. Er was wederom veel belangstelling, de zestienvoert plaatsen waren dan ook snel gevuld.

Vrijdagavonden

Bij de tentoonstelling *David Bowie is* introduceerde het museum een nieuw evenement: de Groninger Museum Vrijdagavond. Het concept van de Vrijdagavond bestaat uit een lezing door een expert die de tentoonstelling in context plaatst en de mogelijkheid om de tentoonstelling in alle rust te bekijken. Bezoekers worden verwelkomd met cocktails en live muziek geïnspireerd op de tentoonstelling, door studenten van het Prins Claus Conservatorium. De reeks bij de tentoonstelling *David Bowie is* bestond uit lezingen, voordrachten en voorstellingen die de veelzijdigheid van Bowie in beeld brachten. Sprekers waren Victoria Broackes en Geoffrey Marsh van het Victoria & Albert Museum, Hans Ubbink, Herman Pleij, Ad Verbrugge, theatergroep

Blush, Ad Visser en Leo Blokhuis. De avonden waren binnen enkele dagen uitverkocht. De Vrijdagavonden rond de tentoonstelling *Rodin – Genius at Work* waren een ode aan Rodin. Sprekers als Dick Swaab en Jasper Krabbé gaven lezingen over muziek, dans, fotografie, wetenschap, kunsthistorie, filosofie, psychologie en theater, maar er was ook een masterclass beeldhouwen.

De Nacht van Kunst en Wetenschap

Op 4 juni werd voor de zevende keer De Nacht van Kunst & Wetenschap georganiseerd, dit keer door het Groninger Forum. Het Groninger Museum was, net als bij alle vorige edities, één van de locaties. Naast de openstelling van de tentoonstellingen was er een gevarieerd programma met onder andere een lezing van Hans Aarsman, een workshop van House of Design, een talkshow door Kunstspot en muziek van onder meer Janne Schra, Sofie Letitre en Lucky Fonz III. Deze avond hebben rond de 1080 gasten een bezoek gebracht aan het Groninger Museum. Hiermee was het Groninger Museum de drukst bezochte locatie deze nacht.

Opening Rodin – Genius at Work

De opening van de tentoonstelling *Rodin – Genius at Work* bestond uit twee delen: een kinderopening en een opening voor overige gasten. Voor de kinderopening werden leerlingen van enkele basisscholen uit de stad Groningen uitgenodigd: de Borgmanschool en de Starter, scholen waarmee op regelmatige basis wordt samengewerkt. Ook de belangrijkste sponsors werden in de gelegenheid gesteld om met hun werknemers aanwezig te zijn. Hoofdgasten van deze opening waren Buurman en Buurman, die samen met één van de JuniorClub-leden de officiële opening mochten verrichten. Behalve het bekijken van de tentoonstelling konden de kinderen zelf aan de slag in het atelier, was er een sneltekenaar en konden ze op de foto met Buurman en Buurman. 's Avonds werden de gasten welkom geheten door Andreas Blühm en Nathalie Bondil, algemeen directeur van Musée des Beaux-Arts Montréal. De hoofdaan van de avond was de performance 'Embers – pas de deux' van dansers van Het Nationale Ballet onder begeleiding van het Koninklijk Concertgebouworkest. Daarnaast waren er optredens van Michiel Deprez, Poetic Disaster Club, sneltekenaar Reinoud Bekkema en dj René Diertens. In totaal waren 1300 gasten aanwezig.

DATUM	OMSCHRIJVING	AANTAL PERSONEN
8 jan	Bowie Late Night Spreker: Ad Visser Muziek: Prins Claus Conservatorium	140
11 jan	Educatieontvangst 'Stap op de rode loper' Een samenwerking tussen de afdeling Educatie en de Stichting SKA waarbij vmbo-leerlingen in contact kwamen met schrijvers en dichters	300
11 jan	Relatieontvangst Nederlandse Spoorwegen met exclusieve museumopenstelling Sprekers: Andreas Blühm en Ellen van der Vecht	150
14 jan	Relatieontvangst Gemeente Groningen	25
15 jan	Bowie Late Night Spreker: Erwin Olaf Muziek: Prins Claus Conservatorium	140
21 jan	Ontvangst Volkskrant bij de tentoonstelling <i>David Bowie is</i>	150
22 jan	Bowie Late Night Spreker: Coen van Zwol Muziek: Prins Claus Conservatorium	140
24 jan	Vrije Academie voor Kunsthistorisch Onderwijs Lezing en bezoek aan de tentoonstelling <i>David Bowie is</i>	90
27 jan	Relatieontvangst GasTerra en Gasunie Inclusief bezoek aan de tentoonstelling <i>David Bowie is</i>	205
29 jan	Bowie Late Night Spreker: Ellis Faas Muziek: Prins Claus Conservatorium	140
5 feb	Bowie Late Night Spreker: Nathalie Wouters Muziek: Prins Claus Conservatorium	140
12 feb	Bowie Late Night Spreker: Herman Pleij Muziek: Prins Claus Conservatorium	140
12 feb	Groninger Museum Salon-diner Spreker: Herman Pleij	16
17 feb	Vriendenavond rondom de tentoonstelling <i>Joris Laarman Lab</i> Spreker: Sue-an van der Zijpp	140
19 feb	Bowie Late Night Spreker: Jeroen Stumpel Muziek: Prins Claus Conservatorium	140
24 feb	Relatieontvangst Provincie Groningen	45
26 feb	Bowie Late Night Spreker: Hans Ubbink Muziek: Prins Claus Conservatorium	140

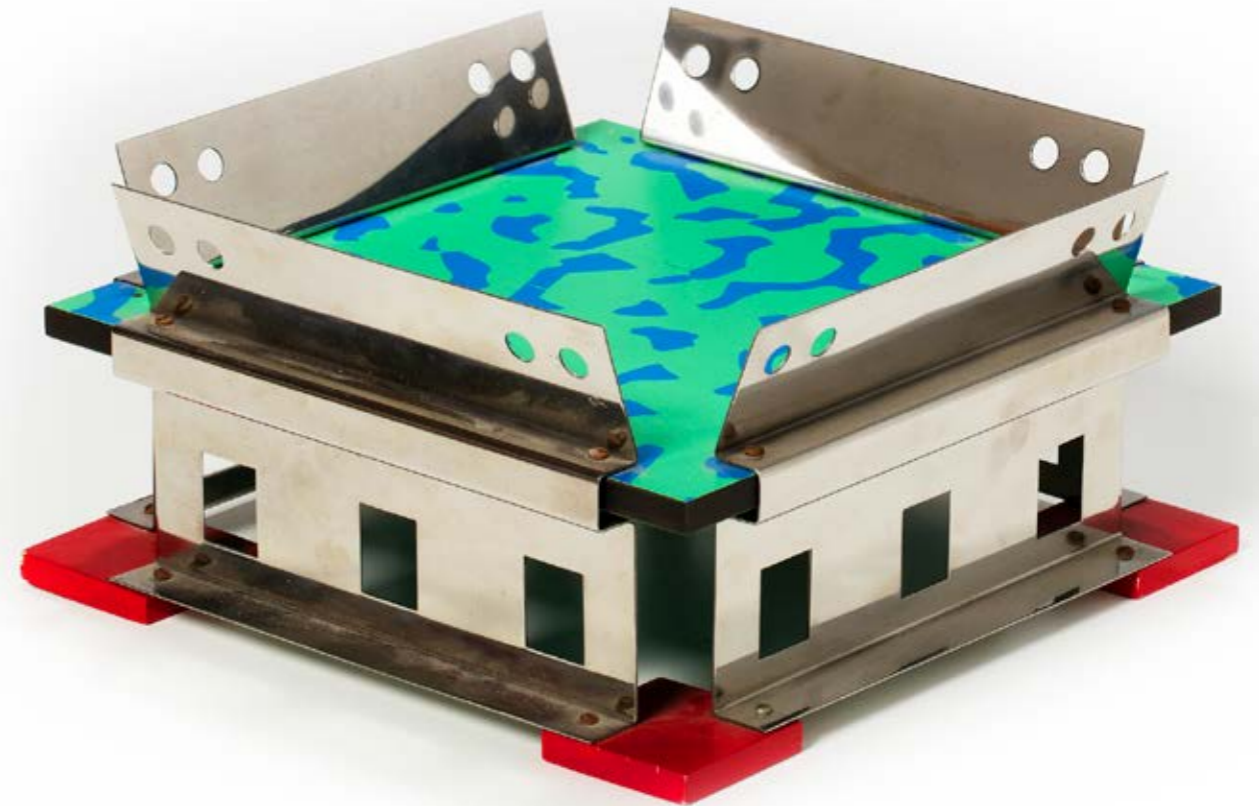
DATUM	OMSCHRIJVING	AANTAL PERSONEN
27 feb & 3 maart	Vrije Academie voor Kunsthistorisch Onderwijs Met lezing over <i>David Bowie is</i>	120
4 maart	Bowie Late Night Theatergroep Blush Muziek: Prins Claus Conservatorium	140
7 maart	Relatieontvangst Sennheiser Inclusief bezoek aan de tentoonstelling <i>David Bowie is</i>	100
11 maart	Bowie Late Night Spreker: Leo Blokhuis Muziek: Prins Claus Conservatorium	140
11 maart	David Bowie Superfanclub relatieontvangst Tafelgast: Leo Blokhuis	12
10 april	<i>David Bowie is</i> 'Thank you party' voor medewerkers	100
12 april	Receptie t.g.v. de oraties van Ann-Sophie Lehmann en Andreas Blühm Samenkomst voor genodigden na afloop van de inaugurele rede 'Voor Openbaar gebruik – musea en democratie' door Andreas Blühm	250
29 april	Opening tentoonstelling <i>Nieuwe Wilden</i> Sprekers: Andreas Blühm en Mariëtta Jansen Dj: René Diertens	500
3 mei	Groninger Museum Spreekuur Spreker: Egge Knol	20
10 mei	Vriendenavond rondom de tentoonstelling <i>Nieuwe Wilden</i> Spreker: Ruud Schenk	95
14 mei	BankGiro Loterij open dag 2016 Open atelier, instaprondleidingen en familie-rondleidingen	2.000
15 mei	BankGiro Loterij open dag 2016 Open atelier, instaprondleidingen en familie-rondleidingen	2.000
17 mei	Go Wild Festival Sprekers: Ruud Schenk en Peter Propstra Dansperformance: Paradig Activiteiten: workshops tattoo maken en kleding pimpen Muziek: dj Leonie, dj Fafi, The Mud en Depose	100
19 mei	Symposium 'Kunstkritiek, kunsttheorie, kunstgeschiedenis. Een ingewikkeld samenspel?' Door het onderzoekscentrum Arts in Society van de RUG Sprekers: Annemarie Kok, Thijs Lijster, Jorinde Seijdel en Camiel van Winkel Rondetafel discussie met: Pascal Gielen, Ann-Sophie Lehmann, Peter de Ruiter en Sandra Smalenburg Moderator: Andreas Blühm	70

DATUM	OMSCHRIJVING	AANTAL PERSONEN
22 mei	Ledenvergadering Vereniging Vrienden van het Groninger Museum Spreker: Egge Knol	30
4 juni	Nacht van Kunst & Wetenschap Sprekers: Hans Aarsman en Claudy Jongstra Artiesten: Janne Schra, Sofie Letitre en Lucky Fonz III Activiteiten: rondleidingen en workshops	1.085
7 juni	Groninger Museum Spreekuur Spreker: Egge Knol	25
10 juni	Opening zomertentoonstellingen <i>Esther de Graaf – Branching Fields</i> , <i>Joost van den Toorn: Something to believe in</i> en <i>De Vrienden van Mesdag</i> Sprekers: Andreas Blühm, Ruud Schenk, Egge Knol en Sue-an van der Zijpp	250
22 juni	Summer School RUG: Faculteit Geschiedenis Sprekers: conservator Egge Knol en Hubertus Büschel	20
22 juni	Relatieontvangst Rotary Groningen	30
23 juni	Bijeenkomst Museumvereniging, sectie PR & Marketing	25
1 juli	Opening tentoonstelling <i>De borgenkaart van Theodorus Beckerigh</i> Sprekers: Andreas Blühm, Egge Knol en Reinder Reinders	100
21 juli	RUG Summer Schools: opleiding Kunstgeschiedenis Spreker: Ivan Gaskell	50
25 aug	Persbijeenkomst <i>De parade van de hemelse tragedie</i> Sprekers: Ad Visser en Andreas Blühm	20
1 sep	Kick-off 'Gratis toegang tot het Groninger Museum voor kinderen, jongeren en (Groningse) studenten' Spreker: Andreas Blühm Muziek: dj Bravoer Acts: goochelaar Guylaupe Wibowo Activiteiten: Workshop stempels maken en 'open atelier'	100
6 sep	Groninger Museum Spreekuur Spreker: Egge Knol	10
23 sep	Groninger Museum College Sprekers: Ruud Schenk, Sue-an van der Zijpp en Esther de Graaf	60
23 sep	Vriendenexcursie naar de Menkemaborg Spreker: Egge Knol	40
23 sep	Onthulling portret Rudolf Agricola door Lucas Cranach Sprekers: Andreas Blühm, Adrie van de Laan en Bernard Maaz	40

DATUM	OMSCHRIJVING	AANTAL PERSONEN
27 sep	Groninger Museum Salon-bijeenkomst Spreker: Egge Knol Inclusief bezoek aan de Menkemaborg en diner	20
28 sep	Personeelsuitje naar Zwolle	90
30 sep	Groninger Museum College Spreker: Jenny Klooststra	60
4 okt	Groninger Museum Spreekuur Spreker: Egge Knol	5
7 okt	Groninger Museum College Spreker: Steven Kolsteren	60
14 okt	Groninger Museum College Sprekers: Mariëtta Jansen en Peter Propstra Inclusief rondleiding door museumdocenten	60
15 okt	Live radio-uitzending VARA 'Spijkers met Koppen'	250
16 okt	Groninger Museum Concert Muziek: NNO Kamerensemble, Ryan Lee Crosby Spreker: Steven Kolsteren	100
28 okt	Groninger Museum College Spreker: Egge Knol Inclusief excursie naar de Menkemaborg	60
28 okt	Vriendenexcursie naar Studio Rudo Menge Spreker: Rudo Menge	20
31 okt	Educatieontvangst 'Stap op de rode loper' Een samenwerking tussen de afdeling Educatie en de Stichting SKA waarbij vmbo-leerlingen in contact kwamen met schrijvers en dichters	150
1 nov	Groninger Museum Spreekuur Spreker: Egge Knol	6
4 nov	Groninger Museum College Sprekers: Albert Geertjes en Gerard Schijf	60
4 nov	Openingsreceptie tentoonstelling <i>Uitgelicht: Ruloff Manuputty</i> Sprekers: Andreas Blühm en Mariëtta Jansen Muziek: Simone Manuputty	100
11 nov	Groninger Museum College Spreker: Han Steenbruggen	60
17 nov	Persbijeenkomst tentoonstelling <i>Rodin – Genius at Work</i> Sprekers: Suzanne Rus, Sylvain Cordier en Sophie Biass-Fabiani	52
18 nov	Groninger Museum College Spreker: Niek Verdonk Inclusief bezoek aan Wall House #2	60

DATUM	OMSCHRIJVING	AANTAL PERSONEN
18 nov	Opening tentoonstelling <i>Rodin – Genius at Work</i> Sprekers: Andreas Blühm en Nathalie Bondil Artiesten: dansers Priscylla Gallo en Satchel Tanner van Het Nationale Ballet, Nienke van Rijn (viool), Pepijn Meeuws (cello) en Daniel Kramer (piano) van het Koninklijk Concertgebouw Orkest, Buurman en Buurman, Poetic Disasters Club, Michiel Deprez en Reinoud Bekkema Dj: René Diertens	1.300
22 nov	Vriendenavond rondom de tentoonstelling <i>Rodin – Genius at Work</i> Spreker: Andreas Blühm	230
23 nov	Groninger Museum Salon-diner Tafelgast: Jasper Krabbé	20
25 nov	Groninger Museum College Sprekers: Andreas Blühm en Suzanne Rus Inclusief rondleiding door de tentoonstelling <i>Rodin – Genius at Work</i> onder begeleiding van museumdocenten	60
25 nov	Groninger Museum Vrijdagavond Spreker: Dick Swaab	140
27 nov	Vrije Academie voor Kunsthistorisch Onderwijs Lezingen over de tentoonstelling <i>Rodin – Genius at Work</i>	230
1 dec	Relatieontvangst Commerciële Club Groningen Spreker: Andreas Blühm	100
2 dec	Groninger Museum Vrijdagavond Spreker: Jasper Krabbé Muziek: Prins Claus Conservatorium	140
6 dec	Groninger Museum Spreekuur Conservator: Egge Knol	10
9 dec	Groninger Museum Vrijdagavond Spreker: Els Buitendijk Muziek: Prins Claus Conservatorium	70
10 dec	Relatieontvangst AVROTROS Inclusief rondleiding over de tentoonstelling <i>Rodin – Genius at Work</i> door museumdocenten	70
10 dec	Loyalty event Vrije Academie Spreker: Suzanne Rus Inclusief lezingen en bezoek aan de tentoonstelling <i>Rodin – Genius at Work</i>	300
16 dec	Groninger Museum Vrijdagavond Spreker: Ellen van der Vecht Muziek: Prins Claus Conservatorium	45
23 dec	Groninger Museum Vrijdagavond Spreker: Peter de Bruijn Muziek: Prins Claus Conservatorium	30

DATUM	OMSCHRIJVING	AANTAL PERSONEN
28 dec	Vrije Academie voor Kunsthistorisch Onderwijs Lezingen over de tentoonstelling <i>Rodin – Genius at Work</i>	205
30 dec	Groninger Museum Vrijdagavond Masterclass met Natasja Bennink, Eveline van Duyl, Gert Sennema en Geert Pruiksmā Muziek: Prins Claus Conservatorium	75

Nathalie du Pasquier (1957) & Arc 74

COURTOISE MANIÈRE, 1983
KUNSTSTOF, HOUT, LAK, STAAL, 26.4 X 26.1 X 13.4 CM
COLLECTIE DAVID BOWIE

AANKOOP MET STEUN VAN DE VERENIGING VRIENDEN VAN HET GRONINGER MUSEUM

In november veilde veilinghuis Sotheby's ruim 400 werken uit de privécollectie van David Bowie, waaronder Memphis Design uit de jaren tachtig. Het Groninger Museum kocht daar één werk van: de fruitschaal *Courtoise Manière*. Deze schaal van kunstenaar Nathalie du Pasquier is onderdeel van de reeks *Objects for the electronic age*, die zij samen met haar echtgenoot George James Sowden bedacht in 1983. Ze zijn karakteristiek voor de mentaliteit van Memphis, waar zij beide medeoprichters van waren: decoratie is belangrijker dan techniek, materialen worden in ongebruikelijke kleuren

en combinaties gebruikt en de boodschap gaat over associaties, niet over functioneel gebruik. Het laminaat (geperst kunststof) is speciaal gemaakt op basis van tekeningen van Du Pasquier door Abet laminati. Alle objecten werden met de hand gemaakt door Giuseppe Verdi voor Arc 74 studio in Milaan, in een kleine oplage. Daarom is elk voorwerp verschillend en uniek te noemen.

De reeks *Objects for the electronic age* werd in 1985 voor het eerst getoond in het Groninger Museum onder museumdirecteur Frans Haks. (RZ)

Bettina Semmer (1955)

STRASSENMÖBEL / POLLER, 1985
OLIEVERF OP CANVAS, 190 X 155 CM

Dit schilderij was te zien in de tentoonstelling *Nieuwe Wilden – Duits neo-expressionisme uit de jaren '80* en werd na afloop daarvan aangekocht. Bettina Semmer beheerst vele schilderstijlen en weet abstractie en figuratie op vloeiende wijze met elkaar te combineren. De driehoekige vormen hier doen denken aan objecten die voor wegafzettingen worden

gebruikt. Zij zijn er om de doorgang te blokkeren, of in elk geval om snelheid fors af te remmen. Dit staat dan weer in contrast met de heftige schilderstijl van de achtergrond, waarin de vele verfdruppers (in meerdere richtingen!) juist van een ongeremde vitaliteit getuigen. (RS)

GRONINGER MUSEUM SALON

De Salon, opgericht in 2015, is een groep van betrokken ondernemers die met de directeur van het museum, conservatoren, kunstenaars, vormgevers, denkers en met elkaar in gesprek komen over kunst en tentoonstellingen van het Groninger Museum. Zij krijgen exclusief toegang tot tentoonstellingen en een kijkje achter de schermen. Met een bijdrage van € 3.000 per jaar steunen de Salon-leden het Groninger Museum en genieten zij privileges zoals logovermeldingen, uitnodigingen voor openingen, rondleidingen voor gasten, etc.

BIJENKOMSTEN IN 2016

In 2016 vonden drie Salon-bijeenkomsten plaats:

- + Vrijdag 12 februari: Salon-diner met Herman Pleij als tafelgast, ter gelegenheid van de tentoonstelling *David Bowie is*. Een tafelgesprek over fancultuur en de lusten en lasten van het heldendom in relatie tot David Bowie.
- + Dinsdag 27 september: bijeenkomst rondom de tentoonstelling *De borgenkaart van Theodorus Beckeringh* met een inleiding door conservator Egge Knol, een excursie naar de Menkemaborg en een diner in aanwezigheid van conservator Ida Stamhuis in 't Schathoës.

- + Woensdag 23 november: Salon-diner met als tafelgast beeldend kunstenaar Jasper Krabbé, ter gelegenheid van de tentoonstelling *Rodin – Genius at Work*. Onder zijn enthousiaste leiding hebben we de beelden van Rodin bekeken en heeft hij enkele kunstwerken persoonlijk toegelicht.

SALON-BESTUUR

Het bestuur van de Stichting Groninger Museum Salon wordt gevormd door de heer H.J. de Groot (voorzitter), de heer L.R. Brill (secretaris) en de heer E.H. U-A-Sai (penningmeester). Het bestuur ontvangt geen vergoeding voor verrichte werkzaamheden.

SALON-LEDEN IN 2016

ABN AMRO
Algemeen Belang Verzekeringen
s'Amuse
Apotheek Helpman
Broekema.Nielsen Notarissen
Communicatio
CRM Excellence
Dommerholt Advocaten
Effektief Groep
Forum Notaris van der Laan
Gardepoort

J.R.H. van den Hende Register Makelaar –
Taxateur Kunst & Antiek

Huis voor de Kunst

Lexus Groningen

NNZ

Noorderpoort

Richard ter Borg Kunsthandel

Sai & Schut Registeraccountants

Seatrade Holding

Team 4 Architecten

TKP Pensioen

Workforce Holland

VERENIGING VRIENDEN VAN HET GRONINGER MUSEUM

Op 31 december 2016 telde de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum (VVG) 1598 leden, een stijging van 32 leden ten opzichte van het jaar daarvoor. De VVG behoort daarmee tot de grootste vriendenverenigingen van Nederland.

BESTUUR

Voorzitter

Mevrouw mr. G.R. van Baak-Klijnsma (Gineke)

Secretaris

Mevrouw J. de Vries-de Bruin (Netty)

Penningmeester

De heer J.J. Bijker (Jan)

Lid

Mevrouw B.R. Fledderus-Knottnerus (Trix)

Lid

De heer E.R. Korringa (Eddy)

Lid

Mevrouw E.A. de Jong (Elly)

Vertegenwoordiger Groninger Museum

Mevrouw A.J. Gerritsma (Ademiek)

JAARVERGADERING

De jaarvergadering vond plaats op 22 mei 2016 in de Job Lounge van het museum. De belangrijkste punten:

- + Er werd stilgestaan bij het plotselinge overlijden van Gartje Leemhuis, een zeer toegewijde Vriend en lid van de kascommissie.
- + De jaarstukken over 2015 werden goedgekeurd en het bestuur gedechargeerd voor het gevoerde beleid.
- + De vergadering stemde in met een verhoging van de contributie voor het individueel lidmaatschap van € 32,50 naar € 35,00 en voor het duo-lidmaatschap van € 55,00 naar € 60,00
- + In de kascommissie is mevrouw Van Volkom in de plaats getreden van mevrouw Leemhuis. De heer Lubbers volgde mevrouw Boogaard op, terwijl de heer Deinum zich bereid verklaarde nog een jaar aan te blijven.

BIJDRAGE AAN HET MUSEUM

De bijdrage voor het Groninger Museum bedroeg voor 2016: € 23.500.

VRIENDSCHAPSBANDEN

De VVG onderhoudt vriendschapsbanden met de Kunsthalle in Emden, het Horst-Janssen-Museum in Oldenburg en de Kunsthalle in Bremen.

LEDENBESTAND

	I	D	S	T
31-12-2015	653	904	9	1.566
31-12-2016	696	902	0	1.598
toe-/afname t.o.v.				
31-12-2015	43	- 2	- 9	32

I = Individueel lidmaatschap
D = Duo-lidmaatschap
S = Studenten-lidmaatschap
T = Totaal aantal lidmaatschappen

Met ingang van 1 september 2016 mogen alle studenten (mbo, hbo en universiteit) die een opleiding volgen in de stad Groningen gratis naar het Groninger Museum. Om die reden is het niet meer zinvol via de VVG een studentenlidmaatschap aan te bieden voor een gereduceerd tarief. De bestaande studentenleden zijn daarom uitgeschreven per 1 januari 2017.

Activiteiten

De VVG organiseerde in 2016 naast de ledenvergadering lezingen naar aanleiding van de tentoonstellingen *Joris Laarman Lab*, *Nieuwe Wilden* en *Rodin – Genius at Work*. Er vonden daarnaast excursies plaats naar Museum de Fundatie in Zwolle en Heino en de Menkemaborg en een bezoek aan het atelier van grafisch vormgever Rudo Menge.

Siert Dallinga (1957)

HUISWAARTS, 1957
OLIEVERF OP DOEK, 120 X 90 CM

Een kip staat op een duintop en kijkt uit over de zee, onder een typisch Hollandse wolkenlucht. Het waait. Hoewel alle ingrediënten heel bekend aandoen, levert het een verrassend tafereel op. Het standpunt van de kijker is lager dan dat van de kip, waardoor deze laatste iets heroïsch krijgt. De titel geeft nog een extra lading aan het schilderij: *Huiswaarts* klinkt

een tikkeltje ouderwets, roept misschien wel een gevoel van heimwee op. Maar waar staat dat huis van de kip dan? In zijn combinatie van milde humor en melancholie is dit werk typerend voor Siert Dallinga, die in jaren zeventig de schilder- en tekenopleiding volgde aan Academie Minerva in zijn geboortestad Groningen. (RS)

PUBLICATIES, LEZINGEN & ANDERE EXTERNE ACTIVITEITEN

ANDREAS BLÜHM

PUBLICATIES

[Voorw.]. - Er zit een dokter in de koets! Alzheimerpatiënten in het Groninger Museum. - 43 p. : ill.

[Voorw.]. - Nieuwe Wilden: Duits neo-expressionisme uit de jaren '80. - 160 p. : ill.

[Voorw.]. - Rodin | Genie aan het werk. - 208 p. : ill.

[Met R. Keuning, ... [et al.]. - Wilden: Expressionisme van Brücke en Der Blaue Reiter. - Zwolle: Museum de Fundatie: Waanders, 2016. - 155 p. : ill.

Voor openbaar gebruik: Musea en democratie. Inaugurele rede, Rijksuniversiteit Groningen, 12 april. - Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, 2016. - 19 p. : ill.

Holger Bunk: Klare Sache (zumindest auf den ersten Blick). - Bad Oeynhausen: Kunst- und Kulturforum Herz- und Diabeteszentrum NRW, 2016. - 33 p. : ill.

Zeitgeist, vrijheid & verfstreek. Ralph Keuning en Andreas Blühm in gesprek. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 1, p. 10-13.

Dope sucks. Een ontmoeting met Nina Hagen. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 1, p. 20-21.

Rodin & Pygmalion. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 2, p. 40-43.

Managing change at the Groninger Museum. - In: Museummanagement and Curatorship; Jrg. 31 nr. 2, p. 96-101.

LEZINGEN

Lezing i.h.k.v. de opleiding Culturele Geografie ('Passions of Tourism'; prof. D.M. Buda), Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 1 februari.

Opening Barbara Salesch, Herz- und Diabeteszentrum NRW, Bad Oeynhausen, 24 februari.

Opening *Niederländische Moderne, Die Sammlung Veendorp*, Museum im Kulturspeicher, Würzburg, 18 maart.

Inaugurele rede 'Musea en democratie', Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 12 april.

Lezing *David Bowie is*, Nederlandse Vereniging van Commissarissen en Directeuren, Groningen, 17 mei.

Lezing 'Groninger Museum', Fakultät Architektur, Leibniz-Universität Hannover, Hannover, 24 mei.

Lezing 'Das transparente Museum', Hamburger Kunsthalle, Hamburg, 31 mei.

Opening *Niederländische Moderne, Die Sammlung Veendorp*, Augustinermuseum, Freiburg, 15 juli.

Summer School 'The Knowledge of the Curator: New Directions in Art History & Curatorial Practice', Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 18 juli.

Lezing en discussie JOVD Groningen, Groningen, 11 september.

Nacht van de Student 'Speeddate', Usva, Groningen, 15 september.

Begin werkcollege 'Museums: The making of' (Rodin), Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 16 september.

'Bed talk' en 'Talkshow', Student Hotel Groningen, Groningen, 29 september.

Openingstoespraak 'Dag van de Groninger Geschiedenis', Groninger Archieven, Groningen, 8 oktober.

Opening *Niederländische Moderne, Die Sammlung Veendorp*, Suermondt-Ludwig-Museum, Aken, 28 oktober.

Lezing 'Popausstellungen im Kunstmuseum', Deutscher Museumsbund, LWL Museum für Kunst und Kultur, Münster, 14 november.

Opening Holger Bunk, Herz- und Diabeteszentrum NRW, Bad Oeynhausen, 16 november.

Lezing *Rodin – Genius at Work*, Vriendenavond, Groninger Museum, Groningen, 22 november.

Gesprek met Navid Kermani, Studium Generale, Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 28 november.

Gastlezing college 'Visies op de Stad', opleiding kunstgeschiedenis/architectuur en stedenbouw (prof. A.M. Martin), Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 20 december.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Bijz. Hoogleraar Kunstgeschiedenis, Museum en Maatschappij, Rijksuniversiteit Groningen.

Lid bestuur Horst Gerson Lezing, Rijksuniversiteit Groningen.

Lid Comité van Aanbeveling Stichting Herstel Erfgoed De Marne.

Lid Portrettencommissie Rijksuniversiteit Groningen.

Ambassadeur Wunderlinie.

MARIËTTA JANSEN

PUBLICATIES

[Red. met R. Schenk]. - Nieuwe Wilden: Duits neo-expressionisme uit de jaren '80. - 160 p. : ill.

[Red. met D. Sijens]. - Een storm van kleur [Ploeg Jaarboek 2015]. - 108 p. : ill.

Ruloff Manuputty (Tual 1926-2002 Groningen) - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 2, p. 56-59.

[Red.]: De schilders van De Ploeg, WBOOKS (auteur Jikke van der Spek: redactie Mariëtta Jansen).

LEZINGEN/PRESENTATIES/COLLEGES

Presentatie over De Ploeg, het bestuur van de Antonius Zorggroep, Sneek, 19 februari.

Inleiding opening *Nieuwe Wilden – Duits neo-expressionisme uit de jaren '80*, Groningen, 28 april.

Presentatie en rondleiding over De Ploeg en *Nieuwe Wilden*, de Vrienden van het Leopold-Hoesch-Museum, Düren, 26 juni.

Lezing *Nieuwe Wilden – Duits neo-expressionisme uit de jaren '80*, Groninger Museum College, Groningen, 14 oktober.

Inleiding opening *Uitgelicht: Ruloff Manuputty*, Groningen, 4 november.

Lezing over De Ploeg, Jaarclub Magna Pete, Groningen, 5 november.

Presentatie over Jan van der Zee, naar aanleiding van de reconstructie van een van zijn muurschilderingen in de Hanzehogeschool Groningen (Van DoorenVeste, Zernikeplein 11), Groningen, 21 december.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Lid van het Thomassen Teussink Kunstgenootschap UMCG.

Redactielid Ploeg Jaarboek.

EGGE KNOL

PUBLICATIES

[met R. Reinders ... [et al.]. - De Atlas van Beckeringh. - 384 p. : ill.

Groninger Hopmanszilver. - In: De Stavelij Jaarboek 2016. - p. 60-76.

Honderd jaar Vereniging voor Terpenonderzoek. In: Van Wierhuizen tot Achlum. Honderd jaar archeologisch onderzoek in terpen en wierden. [= Jaarverslag Vereniging voor

Terpenonderzoek 98] / A. Nieuwhof (red.), p. 11-42.

Voor Groningen verworven in 2015. - In: Stad & Lande: Cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen; Jrg. 25 nr. 1, p. 3-8.

Alma Tadema terug in het album. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 1, p. 56-59. - (Ook verschenen onder de titel: 'Terugkeer van een zoekgeraakte aquarel' in diverse noordelijke week- en streekbladen.)

Een keur aan details: Theodorus Beckeringh en zijn borgenkaart. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 1, p. 60-63. - (Ook verschenen in diverse noordelijke week- en streekbladen.)

De borg in het Groninger landschap, p. 36-43; De borgen van Beckeringh, p. 302-365. - in: De Atlas van Beckeringh. Het Groninger landschap in de 18e eeuw / R. Reinders ... [et al.]

[Met J. Bolhuis]. - Woellust. - In: Veenkoloniale Volksalmanak 28, p. 37-51.

Friese reclame voor Groninger koek, 23 april, p. 15; De oudste Friese tekst op 'n houtje, 7 mei, p. 13; Jan Janszoon de Stomme uit Franeker, 21 mei, p. 15; Het wapen van de Ommelanden, 4 juni, p. 15; Een kom voor brandewijn, 18 juni, p. 15; Uit Kollum: Hermannus Collenius., 2 juli, p. 15; Een verboden affaire, 16 juli, p. 13; Fries geld uit Groningen, 30 juli, p. 17; Gouden vrouwen in het Noorden, 13 augustus, p. 13; Van der Zee op zee, 27 augustus, p. 15; Het kruis van Oostwold, 10 september, p. 15; Grote Friese geleerde even thuis, 24 september, p. 15; Romeinse goden op de terp, 8 oktober, p. 15; De wereld gevat in kleur, 22 oktober, p. 15; Secreetzegel van de Opstalsboom, 5 november, p. 13; Groninger vogel met Fries hoofd, 19 november, p. 15; Een held van psalmen, 3 december, p. 15; De beeldenstorm overleefd, 17 december, p. 15. - In: Friesch Dagblad.

Kapen op de Boschplaat. - In: Miedbringer contact- en mededelingenblad van Stichting Ons Schellingerland; Jrg. 55, p. 23-29.

Inzichten door opgravingen. - In: Fryslân, nieuwsblad voor geschiedenis en cultuur; Jrg. 22 nr. 5, p. 18-21.

Jaap Boersma 1936-2015: archeoloog van wierden en kerken. - In: Van Wierden en Terpen, mededelingenblad van de Vereniging voor Terpenonderzoek; nr. 21, p. 1-3.

De blijvende invloed van Beckeringhs borgenkaart. - In: Stad & Lande: Cultuur-

historisch tijdschrift voor Groningen; Jrg. 25 nr. 2, p. 8-11.

Reddingshuisjes op het Groninger Wad. - In: Stad & Lande: Cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen; Jrg. 25 nr. 2, p. 23-27.

Een keur aan details: Theodorus Beckeringh en zijn borgenkaart. - In: Van Wierden en Terpen, Nieuwsbrief van de Vereniging voor Terpenonderzoek; nr. 21, p. 4-6.

Na vijftig jaar terug in Groningen – de knop van Ezinge. - In: Van Wierden en Terpen, Nieuwsbrief van de Vereniging voor Terpenonderzoek; nr. 21, p. 9-12.

Cranachs portret van Rudolf Agricola. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 2, p. 68-69. (Ook verschenen onder de titel: 'Rudolf Agricola, Erasmus' belangrijkste leermeester' in diverse noordelijke week- en streekbladen.)

Antropologie, fysische, in Friesland, p. 140-141; Bemmelen, Jacob Maarten, p. 244; Bernsterburen, staf, p. 260-261; Bitgum Besseburen, grafveld, p. 302-303; Folmer, Arend, p. 844; Giffen, Albert Egges van, p. 1033-1034; Grafituuel in de vroege middeleeuwen, p. 1061-1062; Hegebeintum, grafveld, p. 185; Oosterbeintum, grafveld, p. 1987; Pleyte, Willem, p. 2125; Reddingwezen, p. 2212; Rijksmuseum van Oudheden, p. 2246-2247; Schoor, Willem Karel Johannes, p. 2367; Wapengraven, p. 2905. - In: Nieuwe encyclopedie van Fryslân.

Verdwijnende symboliek. - In: Magazine Dag van de Groninger Geschiedenis 2016, p. 28-29.

Groninger Museum toont de Beckeringhkaart van 1781. - In: Nieuwsbrief van de Stichting Verdrongen Geschiedenis, nr. 1, p. 8.

Dr. Eisso Metelerkamp en zijn vrouw. Gerhardina Groeneveld, p. 9-11; Gezicht op het Foxholsterbos. Jan Wassenbergh (1716-1763), p. 166-167. - In: Veenkoloniale Volksalmanak

[met D. Meier]. - Excursiegids Noord-Friesland 2016, waarin opgenomen de Nordseeküsten Exkursionsführer. - Vereniging voor Terpenonderzoek, deels ongep.

Een scherf, barnsteen, schelpen en wervel van Rottumerplaat. - In: Mededeling Verdrongen Geschiedenis nr. 2016-02, p. 1-3.

[met K. de Vries & K. van den Driesche]. - Griend. Verslag van een bezoek op 18 februari 2016. - In: Mededelingen Verdrongen Geschiedenis 2016-1, p. 1-14.

LEZINGEN/PRESENTATIES/COLLEGES

PKN-commissie van toerusting en vorming, De komst van het Christendom naar de Groninger gouwen, Uithuizen, 10 februari.

Help Pake en Beppe de terp op, Dood op de terp 450-900 AD, Fries Natuurmuseum, Leeuwarden, 5 maart.

De munt en penningverzameling van het Groninger Museum, Numismatische Kring, Haren (Groningen), 8 maart.

Reide-avond Het Thule of het wonen in een verlaten schans in Reide, Groninger Archieven/Stad & Lande/Ned. Genealogische Ver. afd. Groningen, Groningen, 9 maart.

Statement: Betrach grote voorzichtigheid bij het ontzamelen, Nederlandse Museum Vereniging Kennisdag, Amsterdam, 14 maart.

Een Eeuw Vereniging voor Terpenonderzoek, Tresoar, Dag van de Noord-Nederlandse Archeologie, Leeuwarden, 19 maart.

Zilver in Groningen, Stuwkracht Rebekkah Loge, Sappemeer, 21 maart.

De Groninger brandewijnkom, Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum, Groningen, 22 mei.

Honderd jaar Vereniging voor Terpenonderzoek, Jaarvergadering Vereniging voor Terpenonderzoek, Delfzijl, 28 mei.

Inleiding bij de expositie *De Vrienden van Mesdag*, Groninger Museum, Groningen, 10 juni.

Things that matter 3, Lost in Things? Textile, important Additions to Presentations of History in the Groninger Museum, Summerschool University of Groningen, Groningen, 22 juni.

Inleiding bij de expositie *De borgenkaart van Theodorus Beckeringh*, Groninger Museum, Groningen, 1 juli.

Opening expositie B.J. Blommers. De zonnige Haagse school, Katwijks Museum, Katwijk aan Zee, 9 juli.

The Knowledge of the Curator. New directions in Art History & Curatorial Practice, Curator, a lifelong passion for things, Summerschool University of Groningen, Groningen, 17 juli.

Op zoek naar het nooit verdwenen Dollardland, vaartocht Groninger landschap, Dollard, 21 augustus.

Anno Smith versierde het noorden met vrolijkheid en symbolen, Open monumentendag gemeente Zuidhorn, Aduard, 8 september.

Eeuwen navigatie op de Eems en De Fivelmonding, Waddenvereniging-Stichting Verdrongen Geschiedenis, vaartocht Eems, 11 september.

De borgenkaart van Theodorus Beckeringh, Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, Groningen, 23 september.

De borgenkaart van Theodorus Beckeringh, Groninger Museum Salon, Groningen, 27 september.

Kapen en reddingboten, hulp op Rottumeroog, Groninger Archieven, Rottum-avond, Groningen, 19 oktober.

Groninger zilver, zilverkamer, Appingedam, 25 oktober.

Theodorus Beckeringh en de mooiste kaart van Groningen, Groninger Museum College, Groningen, 28 oktober.

Het verloren Reiderland, Vereniging Oud Winschoten, Winschoten, 2 november.

Het verloren Reiderland, Groninger Archieven, Dollard-middag, Groningen, 12 november.

De verdwenen Fivelmonding, Oosteinde (Nijkerkje), 16 november.

De rijkdom van de Groninger borgen, Grijskerk Historische Stichting Kluffen en Waarden, Grijskerk, 25 november.

Het hunebed van Heveskesklooster, Het Anker, Delfzijl, 30 november.

Het verloren Reiderland, Het Kruispunt, Vlagtwedde, 17 december.

RONDLEIDINGEN

De familie Beckeringh rondgeleid op de expositie *De borgenkaart van Theodorus Beckeringh*, 16 oktober.

Bestuur Van Diepen Stichting rondgeleid op de expositie *De borgenkaart van Theodorus Beckeringh*, 17 oktober.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Voorzitter Ondernemingsraad Groninger Museum.

Mitglied des Koordinierenden Ausschusses der Internationale Arbeitsgemeinschaft für Sachsenforschung.

Lid bestuur Stichting Erfgoedpartners.

Voorzitter Vereniging voor Terpenonderzoek (2008-heden, penningmeester 1996-2008).

Lid bestuur Stichting Het verleden van Groningen.

Lid redactie Stad en Lande.

Lid werkgroep Dag van de Groninger geschiedenis 2014.

Lid coördinatiegroep Verdrongen geschiedenis.

Lid Comité van Aanbeveling MuzeeAquarium Delfzijl.

Lid van CODART International Council for Curators of Dutch and Flemish Art.

Lid van de Nederlandse Zilverlub.

Lid Pro Excolendo Jure Patrio.

Lid Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde.

Lid Het Genootschap, Amersfoort.

Lid Werkgroep volle-, late- en postmiddeleeuwse archeologie & landschapsgeschiedenis.

Lid Nederlands Malacologische Verenging.

STEVEN KOLSTEREN

PUBLICATIES

Helmut Middendorf over Berlijn begin jaren tachtig. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 1, p. 14-19.

2 minuten met penseel en gitaar. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 1, p. 34-39.

Klaus Brennecke: opeens hadden ze allemaal geld, dat was oké. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 1, p. 40-41.

Verkeerd voorbeeld? - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 2, p. 44-45.

De tocht als boetedoening, Mzzll, nr. 8, 16-18.

LEZINGEN

J.W. Waterhouse, Baudartius college, Zutphen, 10 mei.

J.W. Waterhouse, Gymnasium Celeanum, Zwolle, 20 september.

Frans Haks en het ontstaan van het Groninger Museum gebouw, Groninger Museum College, Groningen, 7 oktober.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Jury David Bowie cover, Pop Groningen tijdens Noorderslag, 2016.

Lid redactieraad Cultuurmenu Groningen.

Commissielid Werkveld Advies Raad, docentenopleiding Academie Minerva.

SUZANNE RUS

PUBLICATIE

‘Wij zijn arbeiders wier dagen nooit voorbij zijn’. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 2, p. 18-23.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Lid redactie wetenschappelijk jaarboek *De Vrije Fries* (wordt uitgegeven door Het Fries Genootschap in samenwerking met de Fryske Akademy).

Lid van CODART International Council for Curators of Dutch and Flemish Art.

RUUD SCHENK

PUBLICATIE

[Red. met M. Jansen]. - *Nieuwe Wilden: Duits neo-expressionisme uit de jaren '80*. - 160 p. : ill.

Joost van den Toorn & de verwarring van Europa. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 1, p. 48-55.

Van Andy Warhol tot Dick Bruna. - In: *De Groninger Gezinsbode*, 28 september, p. 35.

LEZINGEN/VOORDRACHTEN/COLLEGES

‘Joost van den Toorn en de kunst van outsiders’, Groninger Museum College, Groningen, 23 oktober.

Gastcollege over Groninger Museum, Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 7 december.

KARINA SMRKOVSKY

EXTERNE ACTIVITEITEN

Jurylid Uitvinderswedstrijd ICD, juni.

Bestuurslid sectie PR & Marketing van de Museumvereniging.

SUE-AN VAN DER ZIJPP

PUBLICATIES

Steeds nieuwe dingen ontdekken: conservator Sue-an van der Zijpp op bezoek bij Esther de Graaf / Sue-an van der Zijpp. - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 1, p. 44-47

Tijd voor Maarten - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 28 (lees 29) nr. 2, p. 60-65.

LEZINGEN/COLLEGES

Rondleiding over *Joris Laarman Lab* voor werkplaatsdocenten van Academie Minerva, Groningen, 4 februari.

Vriendenlezing over *Joris Laarman Lab*, Groningen, 17 februari.

Gastdocent voor 3^e jaars Minerva i.h.k.v. ‘Professional Practices’, Groningen, 17 maart.

Rondleiding studenten Rietveld Academie m.b.t. *Joris Laarman Lab*, Groningen, 24 maart.

Symposium; Fashion in Museums, Past, Present & Future, met lezing: ‘Blockbusters, the End of Collection Based Shows?’, Amsterdam, 21 -22 april.

Openingstoespraak i.h.k.v. opening Eindexamenshow Frank Mohr Instituut, Groningen, 1 juli.

Diverse bijdragen aan RUG/Groninger Museum Summerschool ‘The Knowledge of the curator,’ Groningen, 18 juli - 22 juli.

Museumcollege met Esther de Graaf over *Esther de Graaf*, Groningen, 23 september.

Gastcollege voor Kunstgeschiedenis RUG, ‘The Making of Maarten Baas’ exhibition *Hide & Seek*, onderdeel van het derdejaarsvak ‘From Studio to Exhibition and Beyond. Object Biographies in Modern & Contemporary Art’, Groningen, 20 december.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Commissielid Werkveld Advies Raad, Academie Minerva.

Commissielid Design, Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie.

Presentatie aanwinsten Mondriaan Fonds in Gemeentemuseum Den Haag.

Cursus Philosophy of Technology (onderdeel van MA Philosophy of Science, Technology and Society), Universiteit Twente.

H.N. Werkman (1882-1945)

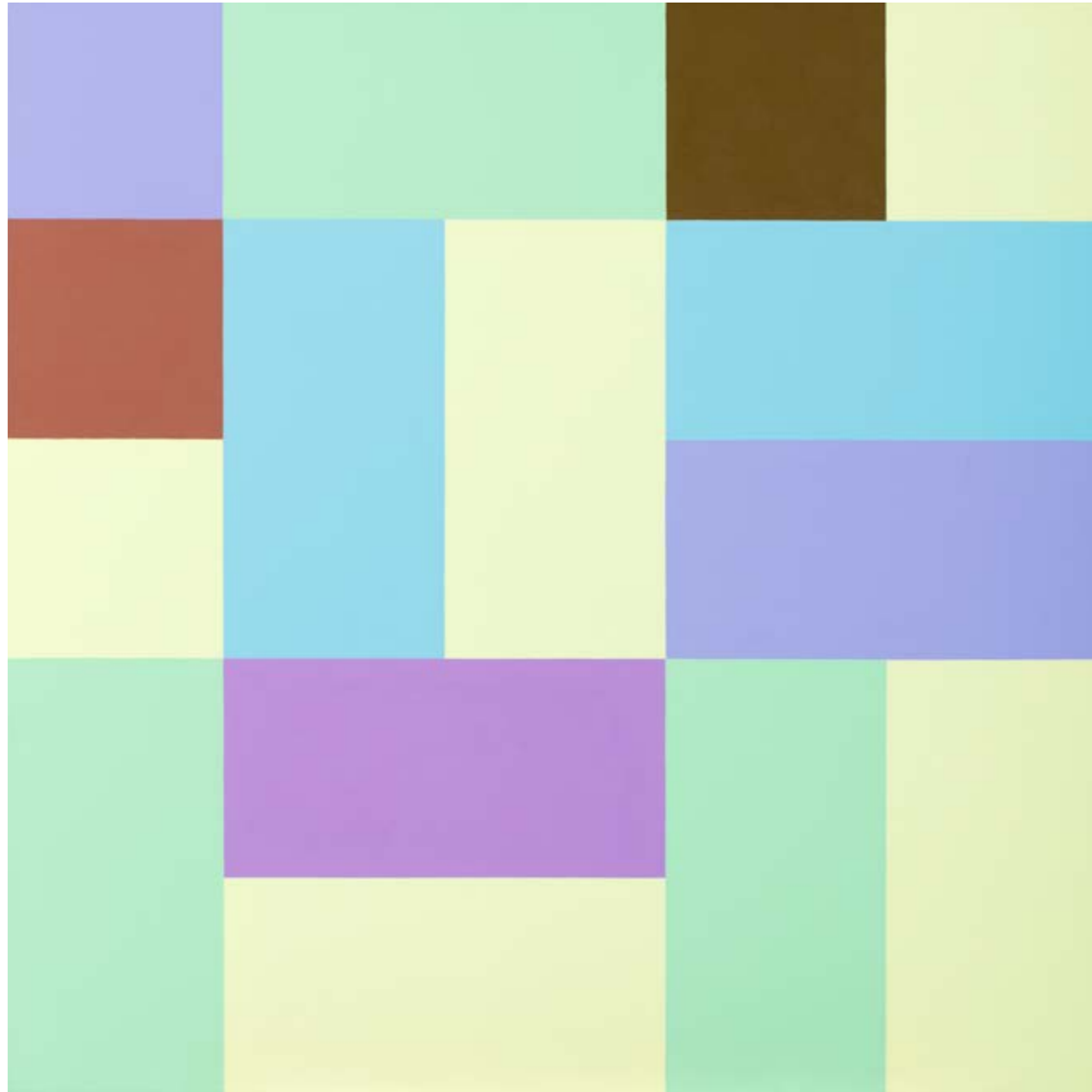
HAVEN MET ZEILBOTEN (D-497), 1944 DRUKSEL, 53,5 X 67,5 CM

AANGEKOCHT MET STEUN VAN DE BANKGIRO LOTERIJ

Dit druksel van H.N. Werkman maakt deel uit van een serie van vier havengezichten (D-496 t/m D-499), waarvan één deel (D-499) is zoekgeraakt. *Haven met zeilboten* moet ontstaan zijn voor 1 maart 1944, omdat Werkman op die datum in een brief melding maakte van de verkoop van het werk: “Mr Nagel heeft een doek van mij gekocht, een haven met pakhuizen en schepjes.” Niet alleen de interessante herkomst van dit werk,

maar ook het feit dat de voorstelling herinnert aan de leef- en werkomgeving van Werkman, maakt dit tot een bijzondere aanwinst.

De aankoop ging vergezeld van een schenking bestaande uit archiefstukken van Willem Nagel en verscheidene werken op papier van Fie Werkman en Siep van den Berg. (MJ)

P. Struycken (1939)

ARTICULATIE VAN KLEUR, 2016
ACRYLVERF OP DOEK, 3 DELEN: ELK 70 X 70 CM

AANGEKOCHT MET STEUN VAN HET JAN BOUMAN FONDS

'Kleur dat wonder' was de titel van een artikel dat P. Struycken ooit schreef. Deze woorden zijn misschien wel de meest kernachtige samenvatting van zijn levenslange fascinatie voor het fenomeen kleur. Alles wat we kunnen zien heeft kleur. Bij iedere oogopslag zien we meer kleuren dan waaraan we aandacht kunnen schenken. Kleuren vullen ons blikveld met

duizenden tegelijk, vaak zonder dat we ons ervan bewust zijn. Dit werk stamt uit een serie drieluiken waarvoor Struycken telkens een ander palet van zeven kleuren ontwierp. Hij keek daarbij hoe de dosering en verdeling in het vlak de waarneming van de afzonderlijke kleuren, en van het totale kleurbeeld, beïnvloedde. (RS)

UITGAVEN

TENTOONSTELLINGSCATALOGI

Nieuwe Wilden: Duits neo-expressionisme uit de jaren '80
 Red. Mariëtta Jansen, Ruud Schenk, Andreas Blühm, ... [et al.]
 160 p. : ill.
 ISBN 978-94-6262-083-4

De Atlas van Beckeringh
 R. Reinders, Egge Knol, ... [et al.]
 384 p. : ill.
 ISBN 978-94-625-8144-9

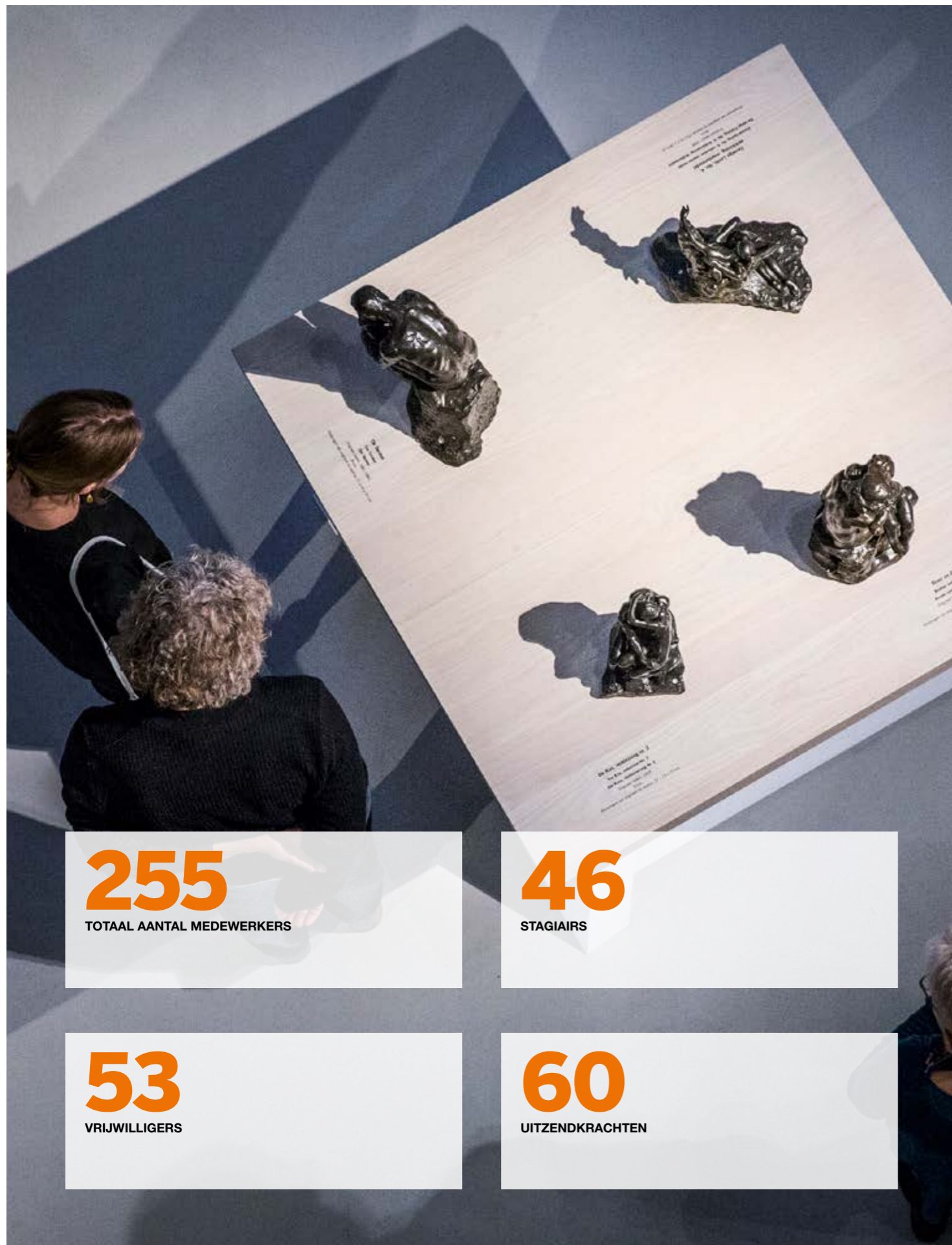
Rodin | Genie aan het werk
 Nathalie Bondil, Sophie Biass-Fabiani
 208 p. : ill.
 ISBN 9789462581579

PERIODIEKEN

Een storm van kleur (Ploeg Jaarboek 15)
 Red. Mariëtta Jansen, Doeke Sijens
 108 p. : ill.
 ISBN 9789050481724

Groninger Museum Magazine
 jrg. 28 (lees 29), nr. 1-2
 Red. Steven Kolsteren, Willemien Bouwers, Regina Zwaagstra, Rudo Menge

Groninger Museum jaarverslag 2015
 Eindred. Andreas Blühm, Margreet Eriks, Ruud Schenk, Karina Smrkovsky
 75 p. : ill.

255

TOTAAL AANTAL MEDEWERKERS

46

STAGIAIRS

53

VRIJWILLIGERS

60

UITZENDKRACHTEN

HR-beleid, thema's en ontwikkelingen

+ Werken vanuit onze kerncompetenties

In 2016 is gestart met het her- en beschrijven van onze kerncompetenties. Onze hernieuwde kerncompetenties zijn Betrouwbaar, Communicatief, Creatief, Klantgericht en Kwaliteitsgericht. Alle medewerkers worden waar nodig met het oog op deze vijf kerncompetenties bijgeschoold en begeleid. Nieuwe medewerkers worden op basis van deze competenties aangenomen.

+ Het Team 'Atelier'

Voor het vernieuwde atelier in het Info Center is per april 2016 een team van junior Gastheren / Gastvrouwen samengesteld. Samen met de museumdocenten begeleiden zij in het weekend en in de vakanties de bezoekers van het atelier.

+ Het Team 'Informatiebalie'

Een deel van het Team 'Bowie-balie' is per april 2016 overgegaan in het Team 'Informatiebalie'. In de functie van Gastheer / Gastvrouw ontvangen zij bezoekers en beantwoorden vragen van bezoekers.

Vrijwilligers

In 2016 heeft het museum de plannen voor professionalisering van de informatievoorziening, waar de Informatiebalie deel van uitmaakt, tot uitvoering gebracht. De Informatiebalie wordt nu bemenst door een nieuw team van betaalde krachten. Na jaren van zeer betrokken inzet hebben we met ingang van 1 november 2016 afscheid genomen van de groep vrijwilligers die tot op dat moment hun werkzaamheden verrichtten als medewerker Informatiebalie.

Het museum werkt nog wel met student-vrijwilligers: studenten die vrijwillig educatieve activiteiten ontwikkelen en begeleiden. Daarnaast fungeren zij als ambassadeur van het Groninger Museum. Het museum werft hen uit alle kunstopleidingen, maar vooral uit de opleidingen Kunsten, Cultuur en Media en Kunstgeschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen en Academie Minerva, onderdeel van de Hanzehogeschool Groningen.

Gedetacheerde arbeidsplaatsen via lederz

Iederz is er voor mensen voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt het grootst is. Dankzij de samenwerking met deze dienst konden we in 2016 twaalf medewerkers inzetten, verdeeld over de afdelingen Beveiliging en Educatie & Publieksinformatie.

Ziekteverzuim

Tussen 1 januari en 31 december 2016 was het verzuimpercentage 4,69%.

Beringer Hazewinkel Conservator in opleiding

Het bijzondere talent-ontwikkelingsproject van het Groninger Museum en de opleiding Kunstgeschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), waarin een pas-afgestudeerde in twee jaar wordt klaargestoomd voor het vak van conservator, wordt vervolgd. Julia Dijkstra is eind 2016 gekozen om als tweede Beringer Hazewinkel Conservator in opleiding, als opvolger van kunsthistorica Suzanne Rus, per 1 april 2017 aan de slag te gaan.

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad (OR) bestaat uit Egge Knol (voorzitter), Rob Dijkstra (secretaris) en Harrie Kemper-Zijlema. In 2016 heeft de OR vijf keer overleg gehad met de directeur.

PERSONEEL & ORGANISATIE OVERZICHT MEDEWERKERS 2016

DIRECTIE	
Blühm, A.R.W. (Andreas)	Algemeen directeur

CONTROLLER	
Slagter, G.R. (Geert)	Controller

HUMAN REOURCE MANAGEMENT	
Egberts, S. (Saskia)	P & O Adviseur
Valk, M.I.A. (Marian)	HR Manager ad interim

COLLECTIES	
Kamminga, H.A. (Henk)	Medewerker Collecties i.c.m. Beveiliging
Kloostra, J. (Jenny)	Hoofd Collecties
Loenhout, M.T. van (Marieke)	Registrar
Rus, S. (Suzanne)	Registrar (per 1 november 2016)
Rustebiel, T.T.T. (Thea)	Medewerker Collecties i.c.m. Beveiliging
Steensma, M.A. (Marlon)	Depotbeheerder

STAGIAIRE	
Brinke, S. ten (Sabine)	

VRIJWILLIGER	
Suurmeijer, A. (Ankie)	

PRESENTATIES	
Jansen, M.M.M. (Mariëtta)	Conservator
Knol, E. (Egge)	Conservator
Rus, S. (Suzanne)	Beringer Hazewinkel Conservator in Opleiding (tot 31 oktober 2016)
Schenk, R. (Ruud)	Conservator
Wilson, M.P. (Mark)	Chief Curator
Zijpp, S.A. van der (Sue-An)	Conservator

STAGIAIRS	
Graaf, W.J. van der (Wietske)	
Kleine Deters, K. (Jorien)	
Komrij, E. (Ellie)	

EDUCATIE & PUBLIEKSINFORMATIE	
Dijkstra, R. (Rob)	Coördinator Informatiecentrum
Groot, G.W. de (Geertje)	Medewerker Educatieve Projecten
Kolsteren, S.T.C. (Steven)	Hoofd Educatie en Publieksinformatie
Kremer, R.H.L. (Robert)	Medewerker Informatiecentrum (inleenkracht)
Leeuw, M. de (Marten)	Fotograaf
Palmans, R.J. (Robert)	Medewerker Informatiecentrum (inleenkracht)

UITZENDKRACHT GM INSIDERS	
Graaf, N.D. van der (Nadine)	Coördinator GM Insiders

UITZENDKRACHTEN JUNIORCLUB	
Cupédo, A.H (Annet)	
Veen, I.J. van der (Inge)	

UITZENDKRACHTEN MUSEUMDOCENTEN	
Boerjan, J.T. (Jos)	
Cingel, C. van der (Christine)	
Demmer, L (Lijsbeth)	
Diertens, M. (Margriet)	
Dijkhuis, A.M.H. (Anneke)	
Geboers, M. (Marian)	
Groot, A.A. de (Akke)	

Holman, A. (Aafke)
Huynh, T.L.T. (Lê)
Jager, M.H.S. (Maria)
Janssens, B.E. (Barbara)
Keikes, B. (Bodil)
Lier, G.J. (Grietineke)
Nauta, M.E.J. (Maren)
Nitsch, K.E. (Kordelia)
Passchier, A.J.C. (Arjo)
Propstra, P.H. (Peter)
Rolleman, R. (Rosanne)
Setz, E.H. (Eric)
Stel, O.J. van der (Odile)
Vecht, E. van der (Ellen)
Wichgers, M.J.M (Marcel)
Wollerich, M.G. (Marie)

GASTHEREN EN -VROUWEN
Dussel, H.J. (Hille)
Klasens, L.A. (Lilian)
Kranen, M.I. (Marnix)
Legemaat, J. (Jisca)
Veenstra, M.V. (Marnix)
Wolffram, M.J. (Melle)

STAGIAIRS
Nauta, M.E.J. (Maren)
Termeer, T. (Theun)
Witteveen, H. (Hester)
Zwaan, M.G.H. (Maaike)

VRIJWILLIGERS GM INSIDERS
Alten, K. van (Krijn)
Antwerpen, H. van (Huib)
Bonder, L. (Lidia)
Brinkman, N.I. (Ilmari)
Brouwer, L. (Lisa)
Eijzenga, M.M.E.M. (Esmee)
Ham, P. van (Paula)
Meer, S.N. van der (Sigrid)
Meijering, M.B. (Maayke)
Prinsen, B. (Bryand)
Rengers, N.L. (Nikki)
Vries, N.N. de (Nina)
Wening, D.A. (Denise)
Wierda, Y.L. (Ylse)
Wind, M. de (Martijn)
Wening, D.A. (Denise)

COMMUNICATIE, PR & MARKETING	
Beer, J. (Jeannette)	Medewerker Boekingen (per 1 oktober 2016)
Boo, A.S. de (Annetje)	Coördinator Online Media
Bouwers, W.M. (Willemien)	Coördinator Communicatie en PR
Gerritsma, A.J. (Ademiek)	Coördinator Evenementen & Relaties
Hogerdijk, F.A.M. (Femke)	Medewerker Boekingen (per 1 oktober 2016)
Hijum-Jager, S. van (Saskia)	Coördinator Publieksactiviteiten
Magnenat, B.C. (Bibi)	Coördinator Informatiebalie
Smrkovsky, K.A. (Karina)	Hoofd Communicatie, PR en Marketing
Zwaagstra, R. (Regina)	Medewerker Communicatie en PR

UITZENDKRACHTEN FLOORMANAGERS	
Bakker, W.A. (Wouter)	
Been, E.L. (Lisa)	
Feijen, C. (Cindy)	
Ochten, A.S. van (Anouk)	
Passchier, A.J.C. (Arjo)	

Voortman, T.J.H (Tommy)
Vriend, W.A. (Rian)

STAGIAIRS
Aalbers, C.J. (Charlotte)
Feimann, S. (Suzanne)
Gordon, A. (Annika)
Latupella, Y.D.R. (Yasmin)
Noord, J. de (Jasmijn)
Roedema, J.W.R. (Rudolf)
Tempel, F. (Feije)
Wever, M. (Michelle)
Zwartsenburg, L. (Lynn)

VRIJWILLIGERS INFORMATIEBALIE
Bakema, A. (Anneke)
Bak, R. (Ria)
Beekhuis-Winter, W. (Wil)
Boer, A. De (Anja)
Bolt, F. (Frances)
Bos, A. (Alex)
Bos-Willekes, N. (Nel)
Brinkgreve, W. (Willy)
Broer, W. (Welmloed)
Caspers, T. (Tineke)
Davidson-Swaab, S. (Shannon)
Duintjer-Tebbens, (Marthy)
Fennema, F. (Fokke)
Heeringa, N. (Nanne)
Helmers-van Zijl, C. (Christa)
Hemmen, J. van (Jannie)
Huisman, J. (Joyce)
Japink, W. (Willemien)
Kiewiet, Y. (Yvonne)
Koelers-Pit, L. (Lucky)
Kok, R. (Ria)
Kreugel-Goedkoop, I. (Iet)
Kuipers, J (Jantine)
Meer, A. van der (Anne)
Mensink, D. (Dieck)
Messel, H. van (Hanna)
Moerman, M. (Margreet)
Muller-Pilon, E. (Elly)
Schotborgh, M. (Marion)
Spanjer, H. (Henny)
Starreveld-Oom, M. (Marianne)
Tijdens, W. (Wietje)
Visser, M. (Marjan)
Wiersma, W. (Wies)
Wijhe, M. van (Mariette)
Wilde, C. de (Cobi)

ALGEMENE ZAKEN	
Beer, J. (Jeannette)	Medewerker Boekingen (tot 30 september 2016)
Eriks, G.W. (Margreet)	Hoofd Algemene Zaken
Faucon - Kromojahjo, K.L. (Lorette)	Medewerker Secretariaat
Hogerdijk, F.A.M. (Femke)	Medewerker Boekingen (tot 30 september 2016)
Magnenat, B.C. (Bibi)	Coördinator Informatiebalie
Snellaars, J.K.F. (Jan)	Coördinator Automatisering
Terpstra, J. (Jitty)	Medewerker Secretariaat
Topf-Lamberts, B.A.J. (Babs)	Medewerker Post en Archief
Tuinstra, F.J. (Feiko)	Medewerker Financiën

UITZENDKRACHTEN	
Bakker, L.G. (Lidewij)	Uitzendkracht Receptioniste
Dingen, van, D. (Diana)	Uitzendkracht Financieel-administratief medewerker

MEDEWERKERS BOWIE-BALIE
Bergh, L.S. van den (Lara)
Boersma, C.C. (Cor)
Cate, T. ten (Tim)
Eikelenboom, E. (Eva)
Greunsven, G. van (Geert)
Kluin, I. (Iris)
Mooijman, S.A. (Saskia)
Timmer, S. (Susan)
Velde, A.B. van der (Sanne)
Vriend, W.A. (Rian)
Wardak, M. (Mary)
Werff, K.K. van der (Kirsten)
Zhang, C (Chichi)

GASTHEREN EN –VROUWEN INFORMATIEBALIE
Blaauw, G.J.K. (Geesje)
Dijkman, V.P. (Viola)
Elenby, M.E. (Maryam)
Hut, C. (Christiaan)
Kranen, M.I. van (Maris)
Letsoin, D.L. (Darell)
Nieboer, N. (Nienke)
Oud, J. (Jelmer)
Steenge, M.L. (Marloes)
Ties, K. (Koen)
Vissinga, A.J. (Anke)

FACILITAIRE ZAKEN	
Boonstra, T. (Tjeco)	Coördinator op- en afbouw tentoonstellingen
Kemper-Zijlema, H.H. (Harrie)	Hoofd Facilitaire Zaken
Reitsma, K.J. (Klaas)	Elektricien
Sferrazza, D. (Davide)	Huismeester
Zwarts, P.H.J. (Peter)	Coördinator Facilitair en Schoonmaak

UITZENDKRACHTEN HUISMEESTERS	
Hoek, S. van der (Sander)	
Mual, O.R. (Orlando)	
Nijst, W. (Wouter)	

BEVEILIGING, KASSA & GARDEROBE	
Anthonio-van Veen, J. (Jeanette)	Medewerker Kassa
Beentjes, J. (Jasper)	Medewerker Beveiliging
Bonvanie, B.E. (Brigitte)	Medewerker Kassa
Bos, W. (Wouter)	Coördinator Beveiliging
Dijkstra, H.J. (Hilja)	Medewerker Kassa
Graaf, J. de (Hans)	Medewerker Kassa
Hekert, B. (Ben)	Medewerker Kassa
Kamminga, H.A. (Henk)	Medewerker Collecties i.c.m. Beveiliging
Kiewiet, P. (Paul)	Medewerker Beveiliging
Latumakulita, J. (Johnny)	Medewerker Kassa
Martijn, A.A. (Andrea)	Medewerker Garderobe
Noeken, J. (Rinus)	Medewerker Beveiliging
Rongen, B.M. (Bianca)	Coördinator Beveiliging
Rustebiel, T.T.T. (Thea)	Medewerker Collecties i.c.m. Beveiliging
Sipma, H.L.M. (Hannah)	Medewerker Beveiliging
Straten, R.J. van (Rob)	Hoofd Beveiliging
Straver-Siwalette, L. (Lily)	Medewerker Beveiliging
Waldmann, H.I. (Henk)	Medewerker Beveiliging

GASTHEREN EN –VROUWEN

Alkema, R. (Robin)
Brink, H.A. (Henk)
Güven, G. (Göksal)
Lammerts, H.N. (Harwin)
Lo Nardo, M.C.M. (Carmela)
Niestijl, W. (Willem)
Rosema, J.F. (Jacob)
Ruiter, R.P. de (Rene)
Vries, P. de (Peter)
Wubboit, R. (Rolf)

UITZENDKRACHTEN GASTHEREN EN -VROUWEN

Bergsma, B. (Brian)
Blaauw, F. (Ferdinand)
Cutaia, A. (Antonia)
Edens, D. (David)
Groot, J.F. de (Johannes)
Jansen, J. (Johnny)
Keizer, J. (Joey)
Klein, R. (Rouke)
Maätita, D. (Delaney)
Noppert, W. (Winnie)
Picarima, T. (Tabitha)
Raats, D.J. (Dave)
Schokkenbroek, S.S.S. (Sietse)
Siekman, E. (Erwin)
Stiekema, L. (Lisette)
Tromp, B. (Bjorn)
Woldhuis, M.P. (Marja)
Woldhuis, P.M. (Petra)

UITZENDKRACHTEN GARDEROBE

Graaf, W.J. van der (Wietske)
Mulder, N. (Nienke)
Woude, S. van der (Stefan)
Zwaan, M.G.H. (Maaïke)

STAGIAIRS

Agdach, H.J. (Hakim)
Alberts, S.R. (Stefan)
Blank, W. (Wouter)
Boelens, P. (Paul)
Boltjes, B.J. (Bonno)
Brok, den, H.W.J.M. (Henk)
Droog, D. (Daniëlle)
Duursema, M. (Melissa)
Elema, T.A. (Thomas)
Haan, de, J. (Joost)
Hindriks, C.D. (Charmayne)
Hofman, M. (Marco)
Jong, de Y.C. (Josh)
Kiewiet, D. (Dominique)
Klemens, P.J. (Patrick)
Krul, A.M. (Maurice)
Niezen, A.E.K. (Aelon)
Oudman, A. (Alexander)
Ploegh, M. (Marcella)
Pol, D. (Dylan)
Polman, J.J. (Jakob)
Schuiten, C. (Caitlin)
Velden, van der, J. (Joey)
Vermeulen, G.M.C. (Brian)
Voorthuijzen, van, G.E.F. (Gina)
Weide, van der, B. (Ben)
Witkamp, B. (Bas)
Wolthuis, E. (Edward)
Zanten, van, O.K. (Okke)

Iris van Herpen (1984)

BIRD DRESS, 2013
JURK UIT DE COLLECTIE WILDERNESS EMBODIED, IN SAMENWERKING MET CEDRIC LAQUIZE
SILICONEN LASER-CUT VEREN, MEEUWENSCHEDELS, PARELS

AANGEKOCHT MET STEUN VAN HET MONDRIAAN FONDS

Deze jurk was de opvallenste outfit uit de collectie *Wilderness Embodied*. Als in een tegenreactie op Van Herpens gangbare werkwijze, die uiterst precies is, ging deze collectie over het loslaten van die routine. In plaats daarvan kwamen organische vormen naar voren, net als een intuïtievare manier van werken. Nieuw waren ook de figuratieve elementen, zoals de

twee sinistere vogelfiguren op de schouderpartijen. De outfit bestaat uit roze siliconen die met behulp van *laser-cutting* tot stand kwamen en transformeert de drager zelf tot een soort natuurwezen met een langharige huidkleurige vacht en geeft een geheel nieuwe draai aan de klassieke 'vogeljurk'. (SVDZ)

RAAD VAN TOEZICHT

VOOR STAD EN LANDE EN HET BESTUUR VAN STICHTING KUNSTBEZIT EN OUDHEDEN GRONINGER MUSEUM

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de directie en de algemene gang van zaken binnen het Groninger Museum. De Raad van Toezicht stelt het beleid van het museum vast, ziet toe op de uitvoering ervan, fungeert als klankbord en geeft advies. Daarnaast wordt toezicht gehouden op de financiële huishouding van het museum en is de Raad van Toezicht verantwoordelijk voor het goedkeuren van de begroting en jaarstukken. De taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht, zoals vastgelegd in de statuten, stemmen overeen met de bepalingen van de Governance Code Cultuur. Daarnaast vervult de Raad van Toezicht de werkgeversrol ten aanzien van de statutair directeur.

OVERLEG

De Raad van Toezicht van de Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande en de auditcommissie van de Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande hebben in 2016 drie keer vergaderd. Het bestuur van de Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum is twee keer voor overleg bijeen geweest.

Onderwerpen van gesprek waren onder andere de toetsing en aanpassing van de statuten van de Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande en de Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum, het raadsreglement en directiereglement conform de Governance Code Cultuur. Ook de 'gratis toegang Groninger Museum' en het door de gemeente en provincie ingevoerde Cultuurpijlerschap waren gespreksthemata's.

In mei 2016 vond de jaarlijkse ontmoeting tussen de Raad van Toezicht en de accountant (KPMG) van beide stichtingen plaats. Met de Ondernemingsraad was in september 2016 het jaarlijkse overleg. In december 2016 heeft in het depot van het museum een rondleiding en ontmoeting plaatsgevonden tussen de Raad van Toezicht en Paul de Rook, wethouder Verkeer, Sport en Cultuur gemeente Groningen, en Fleur Gräper-van Koolwijk, gedeputeerde Cultuur provincie Groningen.

SAMENSTELLING

In 2016 is de samenstelling van de Raad van Toezicht van de Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande en het bestuur van de Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum ten opzichte van 2015 ongewijzigd gebleven. De huidige samenstelling (peildatum 31 december 2016) is als volgt:

JOHAN REMKES (VOORZITTER)

Commissaris van de Koning in de provincie Noord-Holland

- Nevenfuncties:**
- + Voorzitter Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Holland
 - + Voorzitter Advies en Arbitragecommissie Rijksdienst
 - + Voorzitter Forum voor Stedelijke Vernieuwing (per september 2016 beëindigd)
 - + Voorzitter Raad van Toezicht Verweij-Jonker Instituut
 - + Lid College Bodemdaling Groningen
 - + Voorzitter Raad van Commissarissen van de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)
 - + Voorzitter Raad van Commissarissen Woningcorporatie Portaal, Utrecht

INEZ BOOGAARTS

Directeur van de Zukunftsakademie NRW, Bochum (Noordrijn-Westfalen)

Nevenfuncties:

- + Lid/penningmeester Raad van Bestuur Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond
- + Lid Fachbeirat Interkultur Ruhr (Regionalverband Ruhr, Essen)
- + Lid Expertenjury, Internationale Kulturpolitik, NRW-Ministerium für Familie, Kinder, Jugend, Kultur und Sport, Düsseldorf

MAARTEN DUIJVENDAK

Hoogleraar Economisch, Sociale & Regionale Geschiedenis, Rijksuniversiteit Groningen

Nevenfuncties:

- + Directeur Nederlands Agronomisch Historisch Instituut
- + Voorzitter Stichting Verleden van Groningen
- + Secretaris Stichting Vereniging voor Hoger Landbouw Onderwijs

JACOB KIELMAN

Interim directeur Stichting Welzijn en Dienstverlening, Delfzijl

Nevenfuncties:

- + Voorzitter Raad van Commissarissen Linx Telecommunications B.V., Amsterdam
- + Voorzitter Raad van Commissarissen RENDO n.v., Meppel
- + Lid Raad van Toezicht Museum de Buitenplaats, Eelde
- + Voorzitter Beleggingscommissie van Stichting Oude Groninger Kerken, Groningen
- + Penningmeester Coöperatieve Boekhandel Boomker u.a., Haren

HENK PIJLMAN

Voorzitter College van Bestuur Hanzehogeschool Groningen

Nevenfuncties:

- + Voorzitter Raad van Toezicht Noord-Nederlands Orkest
- + Lid Raad van Toezicht Energy Valley
- + Lid strategisch beraad Avebe
- + Eerste Kamer

NATHALIE DE VRIES

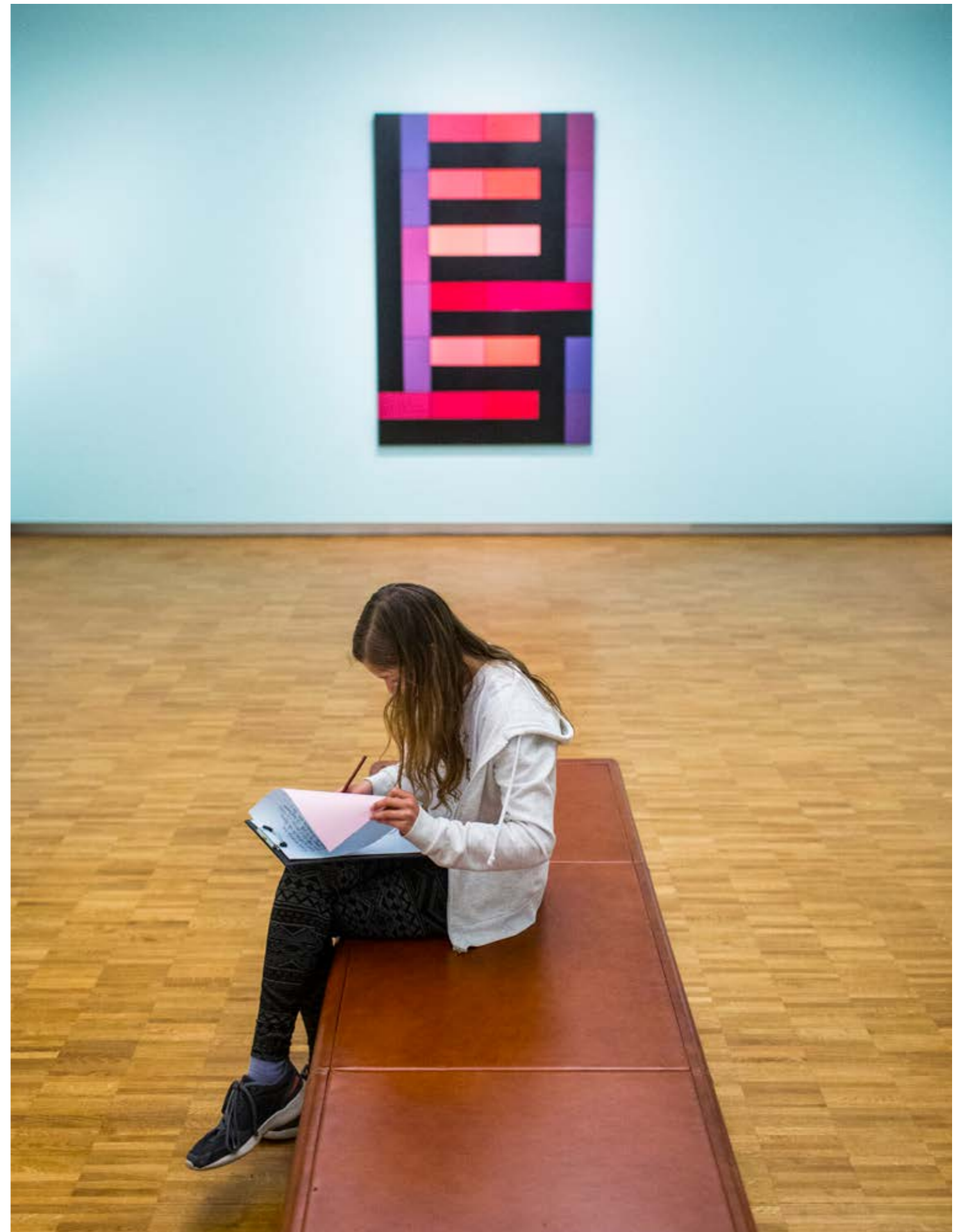
Directeur/eigenaar MVRDV, bureau voor architectuur en stedenbouw, Rotterdam

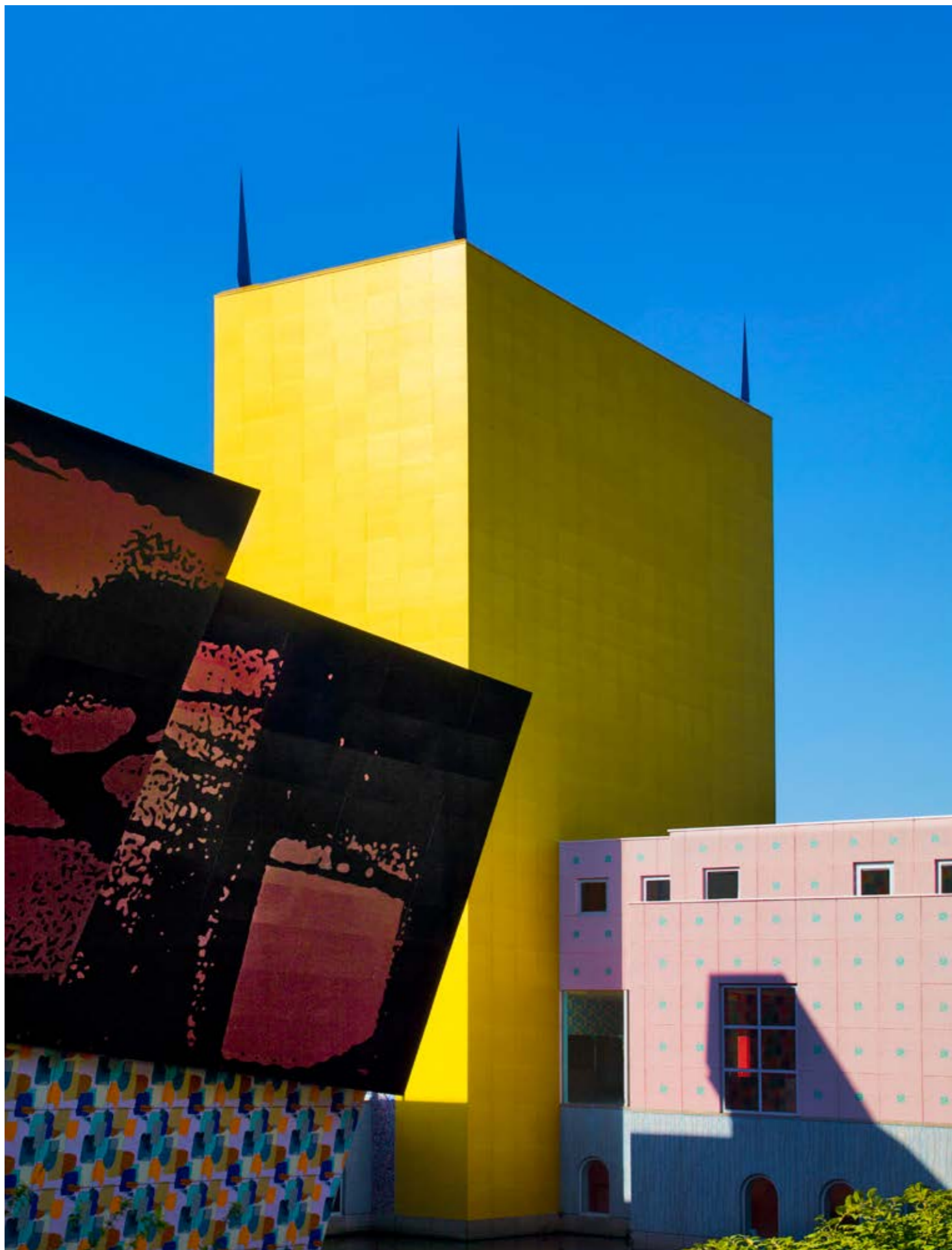
Professorin für Baukunst aan de Kunstakademie Düsseldorf

Nevenfuncties:

- + Voorzitter BNA, de branchevereniging voor Nederlandse architectenbureaus
- + Lid Raad van Toezicht Witte de With Center for Contemporary Art Rotterdam
- + Lid strategisch panel High Speed 2 (HS2), Londen

Het lidmaatschap van de Raad van Toezicht is onbezoldigd.

Consolidatie

De jaarrekening van het Groninger Museum is opgesteld volgens Richtlijn 640 (RJ 640) 'Organisaties zonder winststreven'. De jaarrekening van Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande over het boekjaar 2016 is geconsolideerd met de jaarrekening van Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum. Aan het hoofd van de groep staat Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande te Groningen. Omdat het bestuur van deze stichting beslissende invloed heeft op Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum, is consolidatie verplicht. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge transacties tussen beide entiteiten geëlimineerd.

Statutaire namen

- + Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande
- + Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum

Vestigingsplaats

- + Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande: Groningen, nummer KvK 02058065
- + Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum: Groningen, nummer KvK 41013490

Ons doel

De Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande heeft als doel: het bijeenbrengen en verzorgen van voorwerpen van geschiedkundige, kunsthistorische en actueel kunstzinnige aard, het exploiteren van musea, expositiegebouwen en dergelijke, het bevorderen van de belangstelling op geschiedkundig, kunsthistorisch en artistiek gebied, het organiseren van tentoonstellingen en evenementen en het geven van voorlichting, een en ander in de meest ruime zin van het woord.

Resultaat

De geconsolideerde rekening 2016 sluit met een positief resultaat van € 992.041. Het resultaat is als volgt opgebouwd:

Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande	€ 1.034.715
Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum	€ - 42.674
Geconsolideerd resultaat 2016	€ 992.041

Bestemming resultaat

Toevoeging algemene reserve	€ 37.266
Toevoeging fonds internationale projecten	€ 1.000.000
Fonds Bouman aankopen kunstwerken	€ - 45.225
Totaal	€ 992.041

Bestemmingsreserve Grote Projecten

Het Groninger Museum heeft de intentie om een deel van het resultaat te bestemmen voor de 'Bestemmingsreserve Grote Projecten'. Het doel hiervan is om de A-tentoonstellingen in het Groninger Museum veilig te stellen en daarmee ook indirect de continuïteit van de organisatie. Mocht het zo zijn dat er geen sponsoring voor een project mogelijk is of dat een project op voorhand zeer belangrijk is voor het Groninger Museum, dan kan er een beroep worden gedaan op de 'Bestemmingsreserve Grote Projecten'. Dotaties of onttrekkingen uit de 'Bestemmingsreserve Grote Projecten' kunnen alleen plaatsvinden na goedkeuring van de Raad van Toezicht.

De geconsolideerde balans en exploitatierekening 2016 zijn ontleend aan de geconsolideerde rekening 2016.

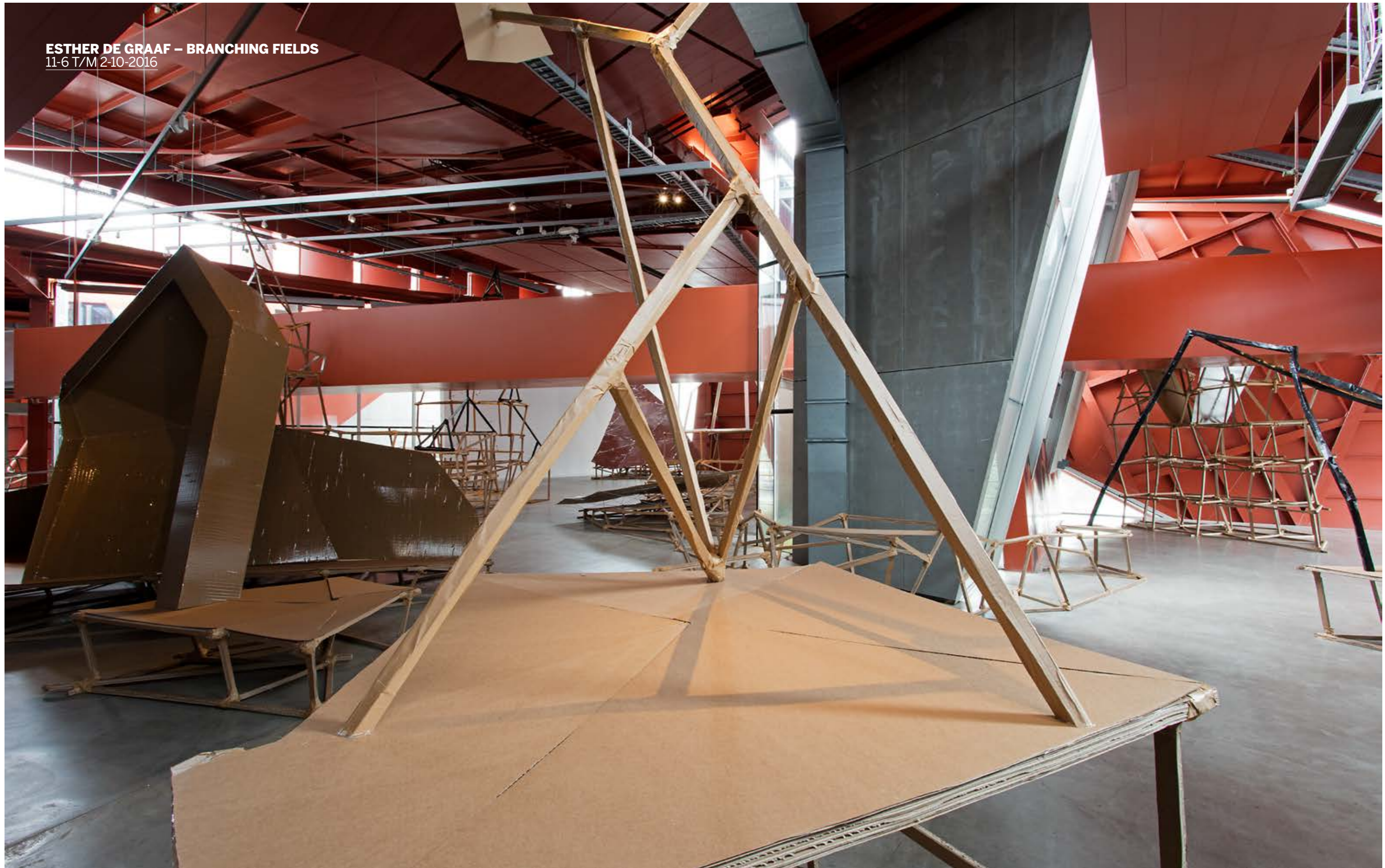
Geconsolideerde Balans Groep Groninger Museum

(bedragen in € 1.000)	2016	2015
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	2.708	2.714
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraad	54	64
Onderhanden werk	738	1.082
Vorderingen	1.135	1.782
Liquide middelen	2.603	1.112
ACTIVA	7.238	6.754
PASSIVA		
Groepsvermogen	4.261	3.269
Voorzieningen	487	361
Langlopende schulden	942	1.013
Kortlopende schulden	1.548	2.111
PASSIVA	7.238	6.754

Geconsolideerde Exploitatierkening Groep Groninger Museum

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroting	Rekening	Afwijking begroting <> rekening
	2016	2016	2015	
Exploitatiesubsidies	4.700	4.700	4.620	
Budgetsubsidie huur	442	442	442	
Entreegelden	2.190	1.316	1.576	874
Pachten en overige opbrengsten	291	131	135	160
Opbrengst collecties	574	535	576	39
Opbrengst presentaties	2.269	1.113	375	1.156
Opbrengst educatie & informatie	54	35	36	19
Opbrengst evenementen	125	118	93	7
Diverse baten	114	50	115	64
SOM DER BATEN	10.759	8.440	7.968	2.319
Personeelskosten	3.368	3.151	3.265	-217
Afschrijvingskosten	278	285	256	7
Huisvesting	1.901	1.886	1.820	-15
Algemene kosten	409	384	386	-25
Kosten collecties	624	561	559	-63
Kosten presentaties	2.810	1.946	1.227	-864
Kosten educatie & informatie	107	115	114	8
Kosten evenementen	39	30	20	-9
Diverse lasten	180	20	61	-160
SOM DER LASTEN	9.716	8.378	7.708	-1.338
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	1.043	62	260	981
Saldo rentebaten en lasten	-51	-61	-55	10
EXPLOITATIERESULTAAT	992	1	205	991

ESTHER DE GRAAF – BRANCHING FIELDS
11-6 T/M 2-10-2016

COLOFON

TEKSTBIJDAGEN

ANDREAS BLÜHM
ANNETJE DE BOO
WILLEMEN BOUWERS
ROB DIJKSTRA
SASKIA EGBERTS
MARGREET ERIKS
ADEMIEK GERRITSMA
SASKIA VAN HIJUM
MARIËTTA JANSEN (MJ)
JENNY KLOOSTRA
EGGE KNOL (EK)
STEVEN KOLSTEREN
MARIEKE VAN LOENHOUT (MVL)
JOHAN REMKES
SUZANNE RUS
RUUD SCHENK (RS)
GEERT SLAGTER
KARINA SMRKOVSKY
JITTY TERPSTRA
SUE-AN VAN DER ZIJPP (SVDZ)
REGINA ZWAAGSTRA (RZ)

COÖRDINATIE

REGINA ZWAAGSTRA

EINDREDACTIE

ANDREAS BLÜHM
KARINA SMRKOVSKY
REGINA ZWAAGSTRA

ONTWERP

RUDO MENGE

FOTOGRAFIE

WIM TE BRAKE
MARC DE GROOT
ERIK EN PETRA HESMERG
JEROEN HOFMAN
MARTEN DE LEEUW
CHRISTOPER SMITH
SIESE VEENSTRA

COVERBEELD

MARTEN DE LEEUW

GRONINGER MUSEUM
MUSEUMEILAND 1
POSTBUS 90
9711 ME GRONINGEN
050 3 666 555

De redactie heeft getracht alle rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Mocht u menen dat u ten onrechte niet bent geraadpleegd en/of vermeld, neem dan contact op met het Groninger Museum: info@groningermuseum.nl